

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Filozofická fakulta

Katedra sociologie, andragogiky a kulturní antropologie

**PROSTITUCE JAKO ŽIVNOST – POSTOJE ČESKÉ SPOLEČNOSTI
K REGULACI POSKYTOVÁNÍ SEXUÁLNÍCH SLUŽEB**

Prostitution as a trade - attitudes of Czech society towards regulate
the provision of sexual services

Magisterská diplomová práce

Bc. Lucie Hrdličková

Vedoucí práce: Mgr. Martin Fafejta, Ph.D.

Olomouc 2016

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem magisterskou diplomovou práci vypracovala samostatně s využitím odborné literatury a informací, na něž odkazuji.

V Olomouci dne 29. března 2016

.....

OBSAH

Úvod 7

TEORETICKÁ ČÁST	9
1. Prostituce.....	9
1.1. Definiční vymezení společenského jevu prostituce	9
1.2. Formy prostituce.....	10
1.2.1. Ženská prostituce	10
1.2.2. Mužská prostituce.....	11
1.2.3. Dětská prostituce	11
1.3. Co všechno lze zařadit mezi sexuální služby?	12
2. Fenomén prostituce v prostoru sociálních deviací	15
2.1. Sociologické teorie	15
2.1.1. Normativní pojetí sociální deviace	16
2.1.2. Reaktivní pojetí sociální deviace (interpretativní paradigma)	17
2.1.2.1. Typizovaná postava prostitutky v každodenní interakci	19
3. Historické proměny prostituce a s ní souvisejících zákonných opatření	20
3.1. Starověk	20
3.1.1. Prostituce v Řecku.....	20
3.1.2. Prostituce v Římě	20
3.2. Středověk	21
3.3. Novověk	22

3.4.	Prostituce v období světových válek.....	23
3.5.	Historie prostituce v Čechách	23
3.5.1.	Vývoj a historie prostituce v Českých zemích	23
3.5.2.	Prostituce za Rakousko-Uherska a první republiky.....	24
3.5.3.	Prostituce v období ČSSR	25
3.5.4.	Prostituce po roce 1989	25
3.6.	Shrnutí.....	26
4.	Evropa a regulace poskytování sexuálních služeb v praxi	27
4.1.	Postoje vybraných evropských států k prostituci.....	27
4.1.1.	Nizozemí.....	28
4.1.2.	Rakousko	29
4.1.3.	Spolková republika Německo.....	30
4.1.4.	Dánsko.....	32
4.1.5.	Maďarsko	33
4.1.6.	Švýcarsko.....	34
4.1.7.	Rumunsko.....	34
4.1.8.	Řecko	35
4.1.9.	Švédsko	37
4.2.	Co vyplývá ze zkušeností daných států?	38
5.	Regulace prostituce v České republice	41
5.1.	Prostituce v kontextu právního systému ČR	41
5.1.1.	Prostituce a živnostenské právo	42
5.2.	Vývoj dění okolo legislativy spojené s prostitucí.....	43

5.2.1.	Vyjádření organizací, které se dlouhodobě zabývají danou problematikou.....	45
5.3.	Současná situace	46
5.4.	Názory veřejnosti na legalizaci a regulaci prostituce.....	46
PRAKTICKÁ ČÁST		48
6.	Metodická část.....	48
6.1.	Cíl výzkumu	48
6.2.	Formulace hypotéz a jejich operacionalizace	48
6.3.	Výzkumná strategie.....	51
6.4.	Technika sběru dat.....	51
6.5.	Výzkumné otázky	52
7.	Empirická část.....	52
7.1.	Dotazník	52
7.2.	Sběr dat	54
7.3.	Demografické charakteristiky respondentů.....	56
7.4.	Vyhodnocení dotazníku.....	58
7.5.	Shrnutí.....	67
Závěr 70		
Anotace.....		73
Seznam literatury		75
Seznam internetových zdrojů		78
Právní předpisy.....		86

Seznam obrázků	87
Seznam tabulek	88
Přílohy 90	
Příloha č. 1: Dotazník.....	90
Příloha č. 2: Odpovědi respondentů na otázku č. 1	94
Příloha č. 3: Odpovědi respondentů na otázku č. 2	95
Příloha č. 4: Odpovědi respondentů na otázku č. 3	96
Příloha č. 5: Odpovědi respondentů na otázku č. 4	97
Příloha č. 6: Odpovědi respondentů na otázku č. 5	98
Příloha č. 7: Odpovědi respondentů na otázku č. 6	99
Příloha č. 8: Odpovědi respondentů na otázku č. 8	100
Příloha č. 9: Odpovědi respondentů na otázku č. 9	101
Příloha č. 10: Otevřený dopis ROZKOŠE bez RIZIKA k návrhu zákona o regulaci prostituce	102

Úvod

Sexualita motivuje jednání člověka po celou známou historii lidské civilizace.¹ V současné době je na ni nahlíženo jako na přirozenou součást života jedince,² zmíněná přirozenost je však historicky proměnlivá, projevy spojené se sexuálním chováním se mění v závislosti na sociálním a kulturním kontextu. „*Sexuální chování se učíme prostřednictvím symbolické komunikace a názorných příkladů.*“³ Společností jsou prostoupeny názory související s tím, „co se hodí“ a „co se nehodí“, tyto názory jsou často internalizovány tak úspěšně, že je reprodukuje a trváme na nich, aniž bychom se všemi v hloubi duše souhlasili. Sexualita je přirozenou lidskou potřebou a v rámci prostituce je s ní zacházeno i s jako obchodním artiklem.

Historie dokládá, že prostituce se ve společnosti vyskytovala napříč časem, žádné zákazy a nařízení ji nevymýtily, přičemž není důvod se domnívat, že v budoucnu tomu bude jinak. Plošné zákazy prostituci vždy jen odsunuly do ilegality, kde docházelo k jejímu bujení. Řáda států Evropy již přistoupila k zákonné regulaci prostituce, Česká republika (ČR) k nim zatím nepatří (třebaže se o regulaci hovoří více než 20 let). Samotná prostituce se tak dlouhodobě ocitá v určité šedé zóně a není nakročeno k tomu, aby se v blízké době stala živností. Zajímalo mě, jak na možnost, že by se prostituce stala z hlediska práva živností, nahlíží česká společnost. Cílem mé práce je proto identifikovat převládající názory, které se v české společnosti objevují právě v souvislosti s návrhy zákona na regulaci prostituce v ČR.

Teoretická část této práce je členěna do pěti kapitol. V první kapitole se zaměřuji na definiční vymezení společenského jevu prostituce a rozlišuji existující formy prostituce. V druhé kapitole nahlížím na jev prostituce v kontextu sociálních deviací, čerpám především z interpretativního paradigmatu. Ve třetí kapitole se věnuji historii prostituce. Zmiňuji, jak se napříč historií měnila prostituce a postoje společnosti vůči ní. V dané kapitole se také zaměřuji na vývoj zákonných opatření spojených s prostitucí – popisuji podobu daných opatření, upozorňuji na některé zdařilé pokusy. V rámci čtvrté kapitoly přecházím od historie k současnosti, věnuji se situaci ve vybraných evropských státech, které k prostituci zaujaly reglementační přístup. Popisuji

¹ CHMELÍK, Jan a kolektiv. *Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita*. Praha: Portál, 2003, s. 13.

²Otevřenost v oblasti sexuality a témat s ní spojených se také mění v průběhu historie. V současné době je téma sexu de facto všudypřítomné a téměř ve všem zde platí heslo, že „soukromé je veřejné“, nutno však podotknout, že určité oblasti lidské sexuality jsou však tabuizovány či odsouvány do pozadí i v dnešní době (např. ženská ejakulace) – i ona „otevřenost“ je tedy relativní.

³ CLINARD, Marshall B. a Robert F. MEIER *Sociology of Deviant Behavior*. WADSWORTH CENGAGE Learning, 2011. s. 340.

a porovnávám, jak je s prostitucí v těchto státech nakládáno; poohlížím se po možných funkčních řešeních, které by šly přenést do ČR. Zmiňuji výzkumy, které odráží, jak je v daných státech veřejností vnímána samotná prostituce a její regulace. V poslední kapitole teoretické části se zaměřuji na situaci v ČR. Věnuji si návrhům zákona na regulaci prostituce, které se objevily v průběhu posledních 20 let a popisují dění okolo dané legislativy. Uvádím výsledky výzkumů zaměřených na postoje české společnosti k prostituci a její případné regulaci.

Praktická část této práce je dělena na metodickou a empirickou část. V metodické části je formulován cíl výzkumu a hypotézy, které chci testovat. Empirická část je založena na výsledcích kvantitativního výzkumu, který pro účely této práce uskutečním. Výzkum, který proběhne technikou dotazníkového šetření, proběhne na území Novojičínska.

TEORETICKÁ ČÁST

V teoretické části práce se zaměřuji na společenský jev prostituce. Popisuji, jak se podoba prostituce měnila v průběhu historie a jaká zákonná opatření s ní spojená se napříč historií objevovala. Následně se zaměřuji na vybrané evropské státy, které vůči prostituci zaujaly reglementační přístup. Věnuji se také dění okolo případné regulace prostituce v České republice.

1. Prostituce

Slovo prostituce pochází z latinského *prostituere*, což znamená *nabízet se, veřejně se vystavovat*.⁴ Řecký výraz *porné* je označením pro prostitutku.⁵ Prostituce patří mezi dlouhodobě se vyskytující společenské jevy. Třebaže při hledání příčin jejího vzniku bývají často vyzdvihovány faktory jako je bída a nezaměstnanost, statistiky tyto názory nepotvrzují.⁶ Široká paleta sexuálních služeb, kterých člověk může využít, odráží poptávku ze strany klientů.

1.1. Definiční vymezení společenského jevu prostituce

Při pokusech o definování prostituce zdůrazňují autoři odlišné aspekty prostituce, přičemž mnohé definice popisují mezistupně prostitutivního chování (které však nutně neznamena prostituci) či mají zřetelný negativní nádech. Jsou v nich obsaženy hodnotové soudy, které prostituci odsouvají do oblasti sociální patologie. Předmětem této práce však není porovnávání definic (ani hledání jediné *správné*), jejím cílem je identifikovat převládající názory na případnou zákonnou regulaci prostituce. Zmiňuji proto následující dvě definice, které se objevily právě v diskutovaných návrzích zákona.

V návrhu zákona na regulaci prostituce z roku 2005 byla prostituce definována jako *“úplatné poskytování služeb směřujících bezprostředně k uspokojování sexuálních potřeb,*

⁴ PRAŽÁK, Josef M., NOVOTNÝ, František, SEDLÁČEK, Josef. *Latinsko-český slovník*. Praha: KLP, 1999. s. 1080.

⁵ CHMELÍK, Jan a kolektiv. *Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita*. Praha: Portál, 2003, s. 43.

⁶ CHMELÍK, Jan a kolektiv. *Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita*. Praha: Portál, 2003, s. 55.

pokud při nich dochází k přímému fyzickému kontaktu mezi osobou, která tyto služby poskytuje a osobou, která je využívá.”⁷

V prozatím posledním návrhu zákona na regulaci prostituce je prostituce vymezena jako „dobrovolné poskytování sexuálních služeb včetně jejich nabízení za úplatu fyzickou osobou směřujících k uspokojování sexuálních potřeb, pokud splňuje znaky podnikání.“⁸

V rámci své práce budu tedy o prostituci psát jakožto o společenském jevu, který je charakteristický dobrovolným nabízením a poskytováním sexuálních služeb, přičemž tyto služby směřují k uspokojování sexuálních potřeb zákazníka, který za dané služby poskytuje úplatu. Vykonávaná činnost je provozována za účelem dosažení zisku.

1.2. Formy prostituce

Prostituci můžeme dělit dle různých kritérií. Prostituce může mít podobu veřejnou a legální, nebo skrytou (nejčastěji nelegální). Prostituci také dělíme na mužskou, ženskou a dětskou (další kritéria zahrnu v podrobnějším popisu tohoto členění).

1.2.1. Ženská prostituce

Těžce postihnutelnou formu ženské prostituce provozují luxusní prostitutky, které se věnují své početně omezené klientele. Působí jako „ženy na úrovni“, své klienty v případě potřeby také doprovázejí ve společnosti. Jejich příjmy jsou vysoké, pohybují se v luxusním prostředí.⁹ I hotelové prostitutky mají dobré vystupování, často spolupracují s hotelovým personálem. K této skupině lze přiřadit i dívky z nočních podniků, masážních salónů, erotických podniků a diskoték, které si prostitucí přivydělávají příležitostně. Přibývá žen, které provozují prostituci ve vlastních bytech, čímž se vystavují velkému riziku - jsou totiž odkázány samy na sebe (chybí jim dozor - v klubech na prostitutky dohlíží např. vyhazovači, majitelé klubů, vztahoví manažeři atd., pouliční prostitutky jsou zase na očích

⁷ Návrh zákona o regulaci prostituce z roku 2005, §1

⁸ *Návrh Zastupitelstva hlavního města Prahy na vydání zákona o regulaci prostituce a o změně některých zákonů (zákon o regulaci prostituce)*, 2015 [online].

⁹ RINGDAL, Nils Johan. *Nejtěžší povolání světa: kapitoly z dějin prostituce*. Brno: Doplněk, 2000. s. 359.

např. jiným prostitutkám). Nejnižší sociální vrstvu prostitutek tvoří pouliční prostitutky, silniční prostitutky a osoby prostituující v barech a restauracích nízkých cenových skupin.¹⁰

1.2.2. Mužská prostituce

U této skupiny lze použít podobné členění jako u ženské prostituce, ráda bych však zmínila rozdíly v jednotlivých podskupinách. Nejvíce zastoupenou skupinou jsou prostitutí (sami heterosexuálně orientovaní) nabízející své služby homosexuálním mužům – tuto prostituci většinou provozují mladí chlapci/muži, jejich věkový průměr je 17 let a většinou skončí okolo 20. roku života.¹¹ Homosexuální prostituce je provozována především ve veřejných prostorách, gay klubech; obecně je rozšířenější ve velkých městech. Méně početně zastoupenou skupinou jsou gigolové, kteří své služby nabízejí ženám.¹² Gigolové v inzerci často kladou důraz na něco zcela jiného než sex; zdůrazňují svou schopnost naslouchat, být pozorní, být okouzlujícím doprovodem do společnosti atd. Ženám se nabízejí spíše jako partneři.¹³

1.2.3. Dětská prostituce

Podle Mezinárodní úmluvy o právech dítěte je dítětem každá osoba mladší 18 let, „pokud podle právního řádu, jenž se na dítě vztahuje, není zletilosti dosaženo dříve.“¹⁴ Sexuální zletilost je však definována zákonem a většinou k ní dle zákona dochází již než dovršením osmnácti let, v ČR v patnácti letech. V oblasti trestního práva je vždy rozhodující legislativní úprava dané země.¹⁵

V trestním zákoníku ČR je definováno, že „kdo vykoná soulož s dítětem mladším patnácti let nebo kdo je jiným způsobem pohlavně zneužije, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až osm let.“¹⁶ Za dětskou prostitucí, která je jako jediná forma prostituce nezákonná

¹⁰ URBAN, Lukáš; DUBSKÝ, Josef; BAJURA, Jan. Sociální deviace. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2012, s. 180–181.

¹¹ MERKLOVÁ, N. (2009), *Pouliční mužská prostituce a důvody mladíků, které svoje tělo považují za zboží* [online].

¹² URBAN, Lukáš; DUBSKÝ, Josef; BAJURA, Jan. Sociální deviace. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2012, s. 181.

¹³ Dominik – Professional Companion for Women, 2015 [online], Gigolo Martin, 2015 [online],

¹⁴ OSN, Úmluva o právech dítěte, čl. 1.

¹⁵ NOVOTNÝ, Petr. Epidemie delikvence. Liberec: Dialog, 2006. s. 10.

¹⁶ ČR, Trestní zákoník, § 187.

sama o sobě (nejsou trestné jen doprovodné činy s ní spojené), je považováno „zjednání nebo nabízení služeb dítěte k provádění sexuálních aktů za peníze nebo jinou odměnu.“¹⁷

2. světový kongres proti komerčnímu sexuálnímu vykořisťování dětí pořádaný v r. 2001 v Jokohamě identifikoval dvě základní rizika dětské prostituce: chudobu (často vnímanou spíše subjektivně) a osobní zkušenost se sexuálním zneužitím v dětství.¹⁸ V posledních letech dětská prostituce prochází velkými proměnami, stává se stále méně organizovanou. Jako jeden z významných faktorů podílejících se na novém stavu bývá označován nástup internetu.¹⁹ Internet transformuje naši kulturu, proměňuje kanály, kterými se můžeme dostat k sexu a sexuálním obsahům – i těm, ve kterých figurují děti.²⁰ Zároveň se děti (ne vždy vědomě) na internetu často nabízejí či příliš důvěřivě reagují na oslovení cizími lidmi – při kontaktu s nimi nezřídka neváhají poslat své fotografie (není výjimkou, že fotografie jsou ve spodním prádle, focené v koupelně při svlékání atd.), které po nich daná osoba vyžádá např. díky lákadlu v podobě možnosti získání finančně atraktivní brigády (po ukončení nadstandardně hodnocené brigády se pak právě může dostavit pocit chudoby).²¹

1.3. Co všechno lze zařadit mezi sexuální služby?

Sexuální služby poskytované na profesionální úrovni jsou dobře vynášejším businesssem, do kterého bývají zapojeni různí manažeři erotických služeb či vztahoví manažeři – zákonnou regulací prostituce by se odvětví sexuálních služeb stalo podnikáním, z kterého by státu plynuly nemalé daně.²²

Profesí, která rovněž reaguje na sexuální potřeby potenciálních zákazníků, není však přiřazována k prostituci, je profesí nesoucí název „sexuální asistent“, což je označení pro osobu, která nabízí podpůrné aktivity v oblasti sexuality pro osoby s handicapem (či

¹⁷ HADJ MOUSSOVÁ in VANÍČKOVÁ; *Sexuální zneužívání dětí*. Praha: Karolinum, 1997, s. 11.

¹⁸ VANÍČKOVÁ, Eva. *Dětská prostituce*. Praha: Grada. 2005, s. 53.

¹⁹ VANÍČKOVÁ, Eva. *Dětská prostituce*. Praha: Grada. 2005, s. 43.

²⁰ DIVÍNOVÁ, Radana. *Cybersex: forma internetové komunikace*. Praha: Triton, 2005, s. 92.

²¹ DIVÍNOVÁ, Radana. *Cybersex: forma internetové komunikace*. Praha: Triton, 2005, s. 83–84.

²² VÁCHAL, A. (11. 3. 2013), *Prostitutka, nebo podnikatelka? Do budoucna v tom nebude rozdíl* [online].

seniorům).²³ Jak je definovaná hranice mezi sexuální asistencí a prostitucí? *“Sexuální asistence nemusí být pouze jednorázovým sexuálním uspokojením, ke kterému někdy ani nedochází, ale postupným seznamováním se sexualitou, nastavováním hranic, domlouvání pravidel, nácviku a poznávání doteků a především jde o porozumění mezi člověkem s hendikepem a sexuální asistentkou/tem. Ti si s klientem povídají, a to mnohdy nesnadným způsobem. Naslouchají mu, mají trpělivost a nic jim nepřijde nenormální. Sexuální asistentky a asistenti pracují na získání dovedností, které může člověk s hendikepem v budoucnu využít, jde např. o navazování kontaktů, zabývají se nepřiměřeným sexuálním chováním, důsledky sexuálních aktivit, schopnost říci ne.”*²⁴ Sexuální asistenti jsou většinou držiteli nějakého certifikátu, který dokládá, že absolvovali kurz/výcvik, které je činí způsobilými k práci s handicapovanými lidmi, jejich činnost je ze značné části terapeutická.

Sexuální asistence je v rámci Evropy legální např. v Německu či Dánsku, ve Švýcarsku lze dokonce studovat tříletý pomaturitní obor pro sexuální asistenty, který zahrnuje i psychoterapii.²⁵ V ČR začalo prvních pět žen vykonávat práci sexuální asistentky v listopadu 2015.²⁶ Asistentky podepsaly etický kodex, školení týkající se práce s osobami s handicapem jim poskytla organizace Rozkoš bez rizika (dále jen R-R), která ženám zprostředkovala také kurzy *Intimní a sexuální asistence* od partnerské organizace InSeBe a školení *Od srdce k tělu* s lektorkou C. A. Diserens ze Švýcarska. Poskytovat sexuální služby za úplatu je v ČR povoleno, zprostředkovávání osob, které tyto služby poskytují, je však mimo zákon. *„Požádali jsme ministerstvo vnitra o vypracování právního posudku a postupujeme podle něj,“* upřesňuje ředitelka R-R, *„pokud by prý existoval zákon o legalizaci prostituce, celá situace by byla pro organizaci, sexuální asistentky i hendikepované jednodušší. Sexuální asistentky můžeme školit, ale nemůžeme je dále zprostředkovávat. Můžeme také nabídnout jejich seznam, ale to je také trošku kontroverzní,“* dodává Lucie Šíďová. Potenciální klienti tedy oslovují asistentky samy.²⁷ V zemích, kde sexuální asistence jako profese již není

²³ MALINOVÁ, Hana; POLÁKOVÁ, Jana; ŠÍDOVÁ, Lucie. *Ze sexbyznysu na trh práce*. Brno. 2014. s. 122–126.

²⁴ Sexuální asistence, 2015 [online].

²⁵ PELCOVÁ, M. (21. 11. 2014), *Dočkají se hendikepovaní sexuální asistence i u nás?* [online].

²⁶ PETRÁŠEK, R. (3. 11. 2015), *Česko má první sexuální asistentky pro lidi s postižením* [online].

²⁷ TRACHTOVÁ, Z. (3. 11. 2015), *Česko má první sexuální asistentky. S pohlavním životem pomůžou postiženým* [online].

čerstvou záležitostí, je většinou nějakým způsobem legislativně regulována i prostituce;²⁸ sexuální asistence a její zprostředkování se tak nenachází v šedé zóně.²⁹

Ve společnosti bývá pojem prostituce (prostitutka) používán často v jeho zúženém významu; lidem vyvstane na paměti jako první (a mnohdy jediná) forma prostituce ta pouliční, zúžení významu pojmu se projevuje i tím, že bývá ve značné míře omezen pouze na ženu, třebaže v odvětví sexuálních služeb se pohybují i muži. Osoby pracující v sexbyznysu a organizace, které jsou s těmito osobami v kontaktu, volají po zákonné regulaci prostituce jakožto podnikání i z toho důvodu, aby došlo k destigmatizaci osob pohybujících se v prostředí sexbyznysu.³⁰

²⁸ *100 Countries and Their Prostitution Policies*, 2015 [online].

²⁹ PELCOVÁ, M. (21. 11. 2014), *Dočkají se hendikepování sexuální asistence i u nás?* [online].

³⁰ SEJKORA, J. (19. 6. 2013), *Lidé z praxe chtějí destigmatizaci prostituce* [online]., *Sex bez ochrany pod pokutou 20 tisíc. Poslanec navrhuje legalizovat prostituci* (24. 4. 2013), [online].

2. Fenomén prostituce v prostoru sociálních deviací

Deviace značí určitý odklon od norem - ty mohou být sociální, kulturní či morální. K sociálním deviacím bývá řazena i prostituce.³¹ Při hledání příčin deviantního chování můžeme nahlížet na jedince jako na bio-psycho-sociální systém - jeden ze subsystémů může být zvýrazňován (či dokonce absolutizován), v důsledku čehož rozlišujeme biologické, psychologické a sociologické teorie sociálních deviací.³² V této práci se budu věnovat teoriím sociologickým.

2.1. Sociologické teorie

Sociologie se při popisu prostituce opírá o celou řadu teorií vysvětlujících vznik sociálních deviací. Někteří sociologové kladou značný důraz především na ekonomickou stránku, dle nich je i prostituce jednou, byť extrémní formou individuálního, osobnostního kapitálu (sexappealu), od níž vede řada mezistupňů až k manželskému svazku; a které mohou být charakterizovány jako ekonomické zhodnocení sexuality (o definicích charakterizujících prostitutivní chování obecně jsem psala již výše). Jiné ze soudobých teorií prostituci interpretují jako druh sociální směny.³³

Kliment zmiňuje klasifikaci Kapra a Petruska, kteří hovoří o čtyřech základních typech teorií deviantního jednání. Tyto teorie tvoří základní vztahový rámec, od kterého se odvíjí novodobé sociologické úvahy o sociálně deviantních jevech. Typický je odklon pozornosti od osob, které porušují existující pravidla, a její příklon k osobám, které tato pravidla tvoří a interpretují (od normativních koncepcí k reaktivním). Kapr s Petruskem považují za výchozí teorii kulturního přenosu, strukturálního tlaku a kontrolní teorii. Tyto teorie mají sklon spatřovat příčinu deviantního jednání v lidské přirozenosti. Etiketační teorie má funkci přechodníku, kdy je poukazováno na kulturní variabilitu vyhodnocení jednání za deviantní. Mezi moderní teorie patří teorie etnometodologické, teorie absurdity a teorie

³¹ Z pohledu sociálních patologů je však odklonem od norem natolik závažným, že prostituci řadí právě mezi sociálně patologické jevy - stejně jako alkoholismus, sebevražednost, nebo např. gamblerství, je na poli sociální patologie prostituce jevem společensky nežádoucím a velmi negativně hodnoceným. (URBAN, Lukáš; DUBSKÝ, Josef; BAJURA, Jan. *Sociální deviace*, 2012, s. 71.)

³² KLIMENTOVÁ, Eva. KLIMENT, Pavel. *Sociální deviace*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2002, s. 19.

³³ KAPR, Jaroslav a kolektiv in URBAN, Lukáš; DUBSKÝ, Josef; BAJURA, Jan. *Sociální deviace*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2012, s. 179.

konfliktologické.³⁴ Etnometodologické teorie v deviantovi spatřují produkt interpretace právního řádu, jelikož podstatu práva nelze pochopit z existujících zákonů, ale pouze z toho, jak je těmito normami manipulováno a jak jsou vykládány. Dle zastánců teorie absurdity vzniká deviant nechtěně, jelikož jedinec není schopen orientovat se v komplexním normativním systému. Podle konfliktologů ve společnosti existují rozdílné sociální skupiny s odlišnými zájmy, které si k jejich prosazení vytvářejí vlastní normy, hodnoty a postoje – vládnoucí skupiny pak určují normy, deviantní chování je způsobeno tím, že nižší vrstvy se snaží prosadit na úkor vyšších.³⁵

Specifičnost teorií tedy spočívá v tom, že kladou důraz na kontinuitu mezi normálním a nenormálním; řádným a deviantním. Důraz je kladen na sociálně-kulturní podmíněnost všeho, co pochází ze společnosti – tedy i deviací.

2.1.1. Normativní pojetí sociální deviace

Přístupy postavené na normativní definici se snaží vyřešit dvě základní otázky:

- **Kteří lidé porušují normy?**
- **A proč to dělají?**³⁶

Optikou normativních teorií jsou deviantní jevy chápány jako odchylka od existující sociální normy, pojetí se opírá o model objektivní deviace. Stejný jev však může být z jedné strany považován za normální, ve vztahu k druhé normě deviantní. „*Největší potíže při užití normativní koncepce sociální deviace přináší fakt, že značná část existujících norem není vůbec formálně fixovaná, ba mnohé se vůbec verbálně nevyjadřují.*“³⁷ Problémový je také stav, že za normu může být považováno cokoliv, na čem se shodne většina, která danou věc za normální přijme - a to bez ohledu na obsah normy.

Hodnoty a normy se však vyvíjejí, čím je společnost komplexnější, tím je normativní systém více diferenciovaný, důsledkem čehož je právě mj. nejednotnost systému. Redefinice

³⁴ KLIMENTOVI, Eva. KLIMENT, Pavel. *Sociální deviace*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2002, s. 22.

³⁵ KLIMENTOVI, Eva. KLIMENT, Pavel. *Sociální deviace*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2002, s. 24–25.

³⁶ URBAN, Lukáš; DUBSKÝ, Josef; BAJURA, Jan. *Sociální deviace*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2012, s. 78–79.

³⁷ KLIMENTOVI, Eva. KLIMENT, Pavel. *Sociální deviace*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2002, s. 13.

stávajících norem trvá někdy vůči vývoji společnosti dlouho. Pluralita norem navíc znemožňuje lpění na nich. Normativní pojetí se v praxi ukazuje jako nedostačující a příliš statické, zmiňují jak však především pro porovnání s pojetím reaktivním.

2.1.2. Reaktivní pojetí sociální deviace (interpretativní paradigma)

Reaktivní pojetí se snaží postihnout společnost jako „*dynamicky se rozvíjející mechanismus, ve kterém diverzifikace lidského chování a životních stylů nutí k neustálému přizpůsobování optiky, jejímž prostřednictvím nahlížíme na deviantní chování.*“³⁸ Hayek promýšlí jako dynamický režim celý sociální řád, který definuje jako „*stav věcí, v němž se má velký počet prvků různých druhů k sobě navzájem tak, že se lidé mohou na základě své znalosti nějaké časové a prostorové části celku naučit vytvářet správná očekávání týkající se zbytku, nebo alespoň očekávání, která mají dobrou pravděpodobnost, že se ukážou správná.*“³⁹ V reaktivním pojetí je zdůrazněna relativita norem – za deviantní chování je považováno to chování, které je okolím úspěšně za deviantní označeno - deviace je chápána jako sociálně kulturní konstrukt – obsah je vždy otázkou konkrétního vymezení, které je relativní (v čase, místě i sociální skupině).

Klíčová otázka zde zní:

- „**Jak probíhá proces konstruování deviace a označování za devianty?**“⁴⁰

Reaktivní koncepce pracuje se dvěma kritérii:

- **sociální reakce okolí na jednání posuzovaného jedince**
- **fakt, zda chování jedince narušilo či nenarušilo existující normu**

Klíčové je zde úspěšné označení jedince či jeho chování za deviantní. „*Reaktivní koncepce pracuje s normami jako jednou z možných determinant deviantního chování. Pokud dojde k porušení normy, pak Lemert hovoří o primární deviaci, důležitější je však sekundární*

³⁸ MUNKOVÁ, Gabriela. Sociální deviace. Praha: Karolinum, 2001, s. 66.

³⁹ KABELE, Jiří. Přerody. Principy sociálního konstruování. Praha: Karolinum, 1998, s. 61.

⁴⁰ URBAN, Lukáš; DUBSKÝ, Josef; BAJURA, Jan. Sociální deviace. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2012, s. 80.

*deviace což je zdvojená reakce sociálního okolí (societární odezva) a odpověď jedince na tuto reakci.*⁴¹ Lidská identita se v daném pojetí vytváří v průběhu interakce s ostatními jedinci, stejně tak jsou v průběhu této interakce přidělovány určité deviantní nálepky – z tohoto procesu vyjde jako deviant ten, kterému byla nálepka udělena úspěšně. Výstižný příklad uvádí Albert J. Reiss, který říká, že „*krást neznamena být zloděj; nekrást ještě neznamena, že jsme se vyhnuli nebezpečí, že za zloděje budeme pokládáni.*“⁴²

Hrčka vymezuje faktory ovlivňující podobu societární reakce na jedincovo jednání těmito determinantami:

- **charakteristika deviantního jednání** – typ, intenzita, trvání, závažnost, frekvence, viditelnost, atd.,
- **charakteristika subjektu** – fyzické, psychické, sociální vlastnosti,
- **charakteristika reagujícího publika** – zda na chování jedince reagují formální/neformální agenti sociální kontroly, vztah publika k danému jednání, vztah publika k pachateli, vztah publika k odchylkám v jednání obecně;
- **charakteristika většinové společnosti** – určující bude typ společnosti (zda je totalitní či demokratická), do jaké míry dané jednání ohrožuje mocenské postavení vládnoucích skupin, jaké jsou cíle společnosti, jaká je dynamika společnosti atd.,
- **charakteristika situace, v níž se jednání projevuje** – do jaké míry se může situace podílet na deviantním jednání, zda je brzdí nebo zda je facilituje.⁴³

Výsledkem působení těchto faktorů je, že stejné jednání je u různých osob vnímáno jinak – ve výsledku tak vůbec nemusí být rozhodující, zda je porušována nějaká norma, nebo není; z velké části rozhodují dominantní charakteristiky jedince, právě dominantní charakteristiky žen, které působí jako luxusní prostitutky, mají podíl na tom, že jako „ženám na úrovni“ se jim nálepka prostitutky přisuzuje hůř. Zajímavé také je, že označení (či sebeznačení) ženy za prostitutku potlačuje ostatní charakteristiky spojované se ženami (žena-matka, žena-pečovatelka, žena-partnerka, žena-emoční bytost); také sexualita je

⁴¹ KLIMENTOVÁ, Eva. KLIMENT, Pavel. *Sociální deviace*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2002, s. 14.

⁴² REISS in URBAN, Lukáš; DUBSKÝ, Josef; BAJURA, Jan. *Sociální deviace*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2012, s. 62.

⁴³ HRČKA, Michal. *Sociální deviace*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2001, s. 46–48.

u ženy-prostitutky často pojmána jako prodejná, jednoznačná, neosobní, neemoční, neprožívající (opět v protikladu s pojetím sexuality u ženy obecně).⁴⁴

2.1.2.1. Typizovaná postava prostitutky v každodenní interakci

Osoby nižšího sociálního postavení si společnost často vybere jako „obětní beránky“ – jejich determinanty snáze vzbuzují negativní sociální reakci. Postava prostitutky v naší mysli navíc podléhá značné anonymitě typizace. Každá typizace je v každodenním životě „vyjednávána“ podle typických zvyklostí. Ve vnímání druhých nás ovlivňuje (mimo jiné) míra zájmu a míra blízkosti – čím je jedno, druhé či oboje vyšší, tím je vyšší i míra anonymity - anonymita se tak může stát téměř absolutní.⁴⁵

Negativní nálepka se v prostředí trhu sexuálních služeb příliš neuděluje zákazníkům. Zákazníci zůstávají v anonymitě, u osob, které z ní vystoupí, pak o případném udělení negativní nálepky rovněž rozhodují jejich další sociální charakteristiky. Zatímco prostitutka je prostitutkou neustále (co se týče dominantní charakteristiky, nálepky), zákazník je zákazníkem jen během návštěvy prostitutky/prostituta – ve zbylém čase je manažerem, otcem, manželem atd.

⁴⁴ NEDBÁLKOVÁ in MATOUŠEK. Šlapeme spolu. InSTITUTE pouliční prostituce. Praha, 2004, s. 10.

⁴⁵ BERGER, Peter, LUCKMANN, Thomas. *Sociální konstrukce reality*. 1999, s. 37–38.

3. Historické proměny prostituce a s ní souvisejících zákonných opatření

Postoje společnosti vůči osobám věnujícím se prostituci se mění napříč historií, přičemž „náš“ názor je vždy dotvářen vlivy našeho okolí. Jedním z významných socializačních činitelů jsou média - jak bývá v médiích vykreslována prostituce a osoby, které se jí věnují? Postava prostituující osoby je silně stereotypizovaná, navíc se téměř výlučně jedná o ženu.⁴⁶ Ráda bych se nyní zaměřila na to, jak se v průběhu historie vyvíjela instituce a s ní související zákonná opatření.

3.1. Starověk

Sotva lze přesně doložit, kdy a kde došlo k první směně sexu za nějakou protihodnotu, zvláště když – jak dokládají evoluční biologové na konkrétních případech – k této směně nedochází jen mezi lidmi, ale přistupují na ni i některá zvířata.⁴⁷

3.1.1. Prostituce v Řecku

Ve starém Řecku se prostituci říkalo *Venušina služba*, ve svých nejrůznějších podobách tato služba silně ovlivňovala téměř všechny oblasti života. Nevěstince s nízkým vstupným měly mj. zajistit klid a bezpečí slušným ženám.⁴⁸ Aténám plynuly z prostituce nemalé daně, které sloužily k financování lodí a drahých výzbrojí. Prostitutky byly dokonce tak důležité, že když chtěly překročit hranice města, musely si vyžádat zvláštní povolení a zaručit, že se vrátí.⁴⁹

3.1.2. Prostituce v Římě

*„V Římě určovalo právo nevěstkám výjimečné postavení a prostitutky často byly u zrodu důležitých státních ustanovení. Veřejná prostituce se objevovala hlavně při zvláštních příležitostech, jako byly slavnosti. Jinak byla prostituce v Římě nenápadná.“*⁵⁰ Oficiálně byla

⁴⁶ *Historie prostituce*, [online].

⁴⁷ VANÍČKOVÁ, Eva. *Dětská prostituce*. Praha: Grada. 2005. s. 16–17.

⁴⁸ CHMELÍK, Jan a kolektiv. *Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita*. Praha: Portál, 2003, s. 56–57.

⁴⁹ Viz 48

⁵⁰ Viz 48

povolena jen za hradbami města.⁵¹ V praxi to fungovalo tak, že žena, která se chtěla stát prostitutkou, zašla na místní úřad a přednesla svou žádost, od úředníků pak dostala licenci.⁵² Zároveň však bylo běžné, že římsští patricijové měli doma své otrokyně, u kterých měli nárok na bezplatný sex – za sex tak platili pouze prostitutkám.⁵³

3.2. Středověk

Dominující křesťanství vyzývalo k cudnosti, odříkání a pohlavní zdrženlivosti. Církev sice vyjadřovala nesouhlas a pohoršení nad chování prostituujících žen⁵⁴, ale za okolností, kdy církvi z trpění tohoto jevu plynuly výhody, prostituci tolerovala. Papežská komora pobírala příjem z domů, které pronajímala správcům nevěstinců.⁵⁵

Ve vrcholném středověku byly zřizovány tzv. *zábavní domy*. Tyto domy spravovalo město, část příjmu však domy odváděly církvi. Ženy odváděly daně, na druhou stranu byly chráněny před nekalou konkurencí (tu představovaly zábavní domy, které vznikly bez povolení). Prostitutky v té době sloužily především dvěma skupinám mužů – vojákům a duchovním.⁵⁶ Prostituce se v očích veřejnosti stala hříchem, byla považována za znak mravního úpadku – centrem tohoto úpadku byla až do počátku 11. století Francie.⁵⁷ Proti nemravnosti se rozhodl bojovat až Ludvík IX. – ten zakládal ve městech domy, kde se nevěstkám ochotným zanechat svého povolání nabízela ochrana, živobytí, bydlení a dokonce i renta.

Přibližně o sto let později vymysleli radní opatření, které se využívá i v dnešní době – prostituce byla vytlačena do vybraných čtvrtí a ulic, přičemž prostitutky byly na veřejnosti odlišeny poznávacím znamením. V prostorách vzniknuvší uličky lásky prostitutkám velela

⁵¹ Viz 47

⁵² ROZEHNAL, I. (24. 3. 2011), *Z historie prostituce* [online].

⁵³ RINGDAL, Nils Johan. *Nejtěžší povolání světa: kapitoly z dějin prostituce*. Brno: Doplněk, 2000, s. 87.

⁵⁴ Prostitutky často čekaly tvrdé tresty – jako př. mírnějšího trestu lze uvést ostříhání vlasů nakrátko. Nebylo však výjimkou, že jim bylo na tělo vypáleno „znamení“ či odřezány uši – účelem trestu bylo jejich zostuzení a ponížení, které si musely nést všude s sebou.

⁵⁵ CHMELÍK, Jan a kolektiv. *Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita*. Praha: Portál, 2003, s. 57.

⁵⁶ Viz 55

⁵⁷ Nejčastějšími zákazníky pařížských prostitutek byli studenti. Ti dokonce tvrdě bojovali proti potírání prostituce.

abatyše, jednou týdně všechny absolvovaly lékařskou prohlídku.⁵⁸ Všeobecně bylo předpisy zakazováno, aby se tyto uličky a městské části vyskytovaly v blízkosti klášterů, hřbitovů a kostelů.

3.3. Novověk

Koncem 15. století Evropu zasáhl syfilis – nemoc se přenášela převážně pohlavním stykem a symptomy vedly ve velkém počtu případů k úmrtí. Spojení nemoci s prostitutkami bylo brzy rozpoznáno, vznikl nový pojem – pohlavní nemoc. Další, v té době velmi rozšířenou pohlavní nemocí, byla kapavka.⁵⁹ K očerňování prostitutek v souvislosti s těmito nemocemi přispívalo i to, že mnohými Evropany nebyly přijíce ani tak považovány za nemoc, jako spíš za formu božího trestu.

V 16. století došlo opět k mravnímu úpadku papežství. Do Říma se stěhovalo mnoho lidí, mezi nimi i kurtizány. Prostitutky platily daň a musely být označeny. „V 17. a 18. století měl luxus a velkolepost zařízení vrátit hostům důvěru v prostitutky. Využívaly se k tomu speciálně proškolené prostitutky. Kurtizány vyjížděly na projížďce v kočárech a sjednávaly si schůzky. Za Jiřího III. existoval první dvorní nevěstinec.“⁶⁰ Sexuální služby stále častěji nabízeli i muži, kteří se prodávali především mužským zákazníkům.⁶¹ „V Benátkách nechala vláda vyhnat všechny prostitutky z města, ale brzy je musela zvát zpátky, a dokonce obdržely náhrady ušlých zisků a nové byty. Byly totiž nedílnou součástí státní politiky a nejlepšími informátorkami.“⁶² Trh s prostitutkami tak byl ve výsledku téměř neregulovaný, ačkoliv se čas od času objevovaly nové vyhlášky, zákazy a omezení, ve výsledku se většinou dodržovalo jen to pravidlo, že veřejné domy se nenacházely v těsné blízkosti kostelů. V Paříži byly prostitutky evidovány pomocí seznamů, které vedl hlavní inspektor.⁶³

⁵⁸ CHMELÍK, Jan a kolektiv. *Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita*. Praha: Portál, 2003, s. 57–58.

⁵⁹ *Syfilis – přijíce*, 2016, [online].

⁶⁰ Viz 58

⁶¹ RINGDAL, Nils Johan. *Nejtěžší povolání světa: kapitoly z dějin prostituce*. Brno: Doplněk, 2000, s. 214.

⁶² CHMELÍK, Jan a kolektiv. *Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita*. Praha: Portál, 2003, s. 58.

⁶³ CHMELÍK, Jan a kolektiv. *Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita*. Praha: Portál, 2003, s. 59.

3.4. Prostituce v období světových válek

Moderní společnost dávala přednost diskrétnější verzi prostituce, začaly fungovat hodinové hotely. Prostitutky se také využívaly v roli informátorek nasazených na důstojníky (zřejmě nejznámější špiónkou je Mata Hari). Před válkou a během ní se rozvíjel nový názor – *abolicionismus* – jeho stoupenci, kteří si získali podporu právníků a duchovních, navrhovali zákaz prostituce a její trestní stíhání, podařilo se jim prosadit zákaz nevěstinců; čímž došlo k rozšíření pouliční prostituce. I v Paříži, bylo v roce 1946 uzákoněno uzavření veřejných domů. Nacistické Německo poslalo všechny prostitutky a pasáky do koncentračních táborů. Po válce svět sexu a prostituce přišel se zcela novou podobou – prostituce fungovala především v bytech a apartmánech za pomoci telefonních linek. Nová podoba prostituce se tak stala uzavřenější a mnohem hůře dostupnou.⁶⁴

3.5. Historie prostituce v Čechách

Nyní se zaměřím na historii prostituce v Českých zemích, zmíním také zákonná opatření, které byly v souvislosti s touto činností schváleny a uplatňovány. Současné situaci a vývoji dění okolo návrhů zákona na regulaci prostituce se budu věnovat až v kapitole 5.

3.5.1. Vývoj a historie prostituce v Českých zemích

„Prostituce se ve středověku rozvíjela hlavně ve městech, protože vesnická společenství prostituci prakticky neznala. Prostitutkami se většinou ženy stávaly z touhy po snadnějším životě a výdělku. Chtěly žít v lepším prostředí, než do jakého se narodily. Mnohé dívky a ženy byly ovšem k prostituci donuceny jako zástava nebo úhrada dluhů svých otců nebo manželů. Existovala zde institucionalizovaná prostituce, která byla světskou mocí kontrolovaná a spravovaná. Vedle ní ovšem existovaly nelegální nevěstince vedené kuplířkami.“⁶⁵

Staročeské právo zakazovalo ubližovat nevěstkám a případné potrestání jejich hříchů mělo být ponecháno až na vyšší moci boží. Kromě oficiálního práva existovaly ve světě prostituce i vnitřní nepsané zvyklosti, které nemají daleko k metodám moderních pasáků. Nevěstince obvykle řídila a většinou i vlastnila žena. Nevěstky si různým způsobem zavazovala, aby její

⁶⁴ CHMELÍK, Jan a kolektiv. *Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita*. Praha: Portál, 2003, s. 59–60.

⁶⁵ Viz 64

podnik nemohly opustit. Často půjčovala nevěstkám peníze na lichvářský úrok, který nemohly splatit.⁶⁶

Husitské války přinesly těžké časy i prostitutkám – byl zřízen zvláštní úřad pro trestání cizoložství, smilstva a jiných nemravností. „*Jako jeden ze smrtelných hříchů požadovaly vymýcení prostituce Čtyři artikuly pražské. Ještě roku 1435 podmiňovaly pražské obce přijetí císaře Zikmunda za českého krále slibem, že nedopustí návrat nevěstek do města.*“⁶⁷ Za dob Zikmunda však začala prostituce znovu pomalu vzkvétat. „*Zápas o legalizaci prostituce však trval i ve druhé polovině 15. století. Pro myšlení středověku je charakteristické, že se na stranu českých nevěstek postavila církev. Roku 1462 vytýkal kališníkům papež Pius II. (který jako kardinál Piccolomini české země navštívil a velice dobře je znal), že se snaží prostituci potlačovat. Hlavním argumentem mu bylo tvrzení, že ji římská církev považuje za menší zlo, neboť již svatý Augustin řekl: „Odejmi nevěstky a naplníš všecko cizoložstvem.“*“⁶⁸ 16. století přineslo do Čech syfilis a jiné pohlavní nemoci, což nevěstkám komplikovalo jejich práci. Prostituce však přečkala i tyto zlé časy, stejně tak ji nezničila ani třicetiletá válka či morové epidemie v 17. a 18. století. „*V této době byla prostituce tolerována bez výraznějších zásahů. Policie byla ochotna tolerovat veřejné domy, jejichž zaměstnankyně byly evidovány, podrobovaly se pravidelným lékařským prohlídkám a byly ochotné spolupracovat.*“⁶⁹

3.5.2. Prostituce za Rakousko-Uherska a první republiky

Rakouská praxe tolerované prostituce vycházela ze zákona z roku 1885, který prostitutkám povoloval provozovat živnost. Legální prostitutky byly vybaveny zdravotními knížkami, podstupovaly lékařské kontroly, dobrovolně podstupovaly i policejní kontroly.⁷⁰ „*Tolerované nevěstince mimo jiné napomáhaly udržovat bojeschopnost armády a chránily prostitutky před kuplíři.*“⁷¹

⁶⁶ Když nebyly prostitutky schopny svůj dluh splatit, musely se své paní zavázat, že ji neopustí – trestem za útěk mohla být mj. i poprava; např. v roce 1398 na Novém Městě pražském popravili nevěstku jménem Dorota, která měla dluhy a pokusila se z hampejzu uprchnout. (Vondruška, 2014)

⁶⁷ VONDRUŠKA, V. (11. 7. 2014), *Středověká prostituce v českých zemích* [online].

⁶⁸ Viz 67

⁶⁹ Viz 64

⁷⁰ *Zdržet se pohlavního styku nebolí*, 2015 [online].

⁷¹ Viz 70

Začátkem 20. století prostituce opět trochu změnila podobu. Schwarz vykresluje 20. a 30. léta jako dobu, kdy se začaly objevovat nové podniky dosud neznámého typu – bary, tabariny, zábavní noční podniky. Kopáč poznamenává, že tématu prostituce je věnován určitý prostor v díle Bahno Prahy, jehož autorem je K. L. Kukla⁷²; dále ještě dodává, že Seidl ve své knize⁷³ zmiňuje lokalitu v okolí Prašné brány, kde se nacházel vyhlášený podnik pro homosexuály – *Batex* (fungoval v 20. a 30. letech).⁷⁴ Roku 1922 byl vydán zákon „*O potírání pohlavních nemocí*“ – tímto zákonem byly postaveny veřejné domy mimo zákon (jejich provozování bylo považováno za kuplířství). Prostituce se tak přesunula především do hotelů, kabaretů a různých šantánů.⁷⁵

3.5.3. Prostituce v období ČSSR

Toto období našich dějin bylo specifické tím, že mnoho sociálních problémů vyloženě popíralo, prostituce byla jedním z nich. Prostituce *oficiálně* neexistovala. Sexuální pracovnice však poskytovaly služby v hotelech, nákladných restauracích a barech; klienty byli především valutoví cizinci, vysoce postavení straníci a osoby profitující na šedé či černé ekonomice. Vydělky prostitutek byly sice mnohonásobně vyšší než průměrné platy, prostitutky však byly velice snadno manipulovatelné policií; lidmi, kteří se pohybovali ve stejném prostředí a StB. Cenově dostupnější prostitutky své služby nabízely své služby na nádražích, v levnějších restauracích a barech.⁷⁶

3.5.4. Prostituce po roce 1989

Po roce 1989 se obyvatelům ČR začaly v mnoha ohledech objevovat nové možnosti. Možný poznamenává, že otevření hranic opačným směrem nezřídka znamenalo, že „*sebestředný, hédonistický styl bohatých západních společností jsme začali napodobovat dříve, než jsme si*

⁷² Karel Ladislav Kukla (1863 – 1930) byl český novinář, dramatik a magistrátní úředník.

⁷³ Jedná se o knihu *Teplá Praha. Průvodce po queer historii hlavního města 1380–2000*. Seidl jako historik se dlouhodobě zabývá dějinami homosexuality v Českých. (dostupné z <http://www.iliteratura.cz/Clanek/33623/seidl-jan-ed-tepla-praha-pruvodce-po-queer-historii-hlavniho-mesta-13802000>)

⁷⁴ *Zlatá éra nevěstinců* (5. 10. 2013), [online].

⁷⁵ Zákon se neseťkal s úspěchem u lékařů – ti namítali, že kriminalizací tak bude komplikována zdravotní kontrola u prostitutek, což v žádném případě nenapomáhá zdravotní prevenci související s pohlavními chorobami.

⁷⁶ MALINOVÁ in LUKÉŠ, Jana. *Dluhy - cesta do sexbyznysu?* Brno: 2014.

na něj vydělali.“⁷⁷ V posledních letech je také kladen silný důraz na individualizaci a svobodu – právo na seberealizaci je stává nezpochybnitelným nárokem každého člověka. Možný varuje, že „individualizace už se zaběhla daleko, zpochybňujeme všechno, rozleptává to i vztahy, na nichž jsou založeny moderní instituce; lidé se vykrucují z rodinných závazků, i když je na sebe vzali dobrovolně.“⁷⁸ Kabele hovoří o „mýtu seberealizace“, který „se ujal s příchodem moderního zdravotnictví, antikoncepce a vymožeností sociálního státu 20. století.“⁷⁹ „Prostituce se v posledních letech v naší republice rychle rozrostla. Mnoho dívek provozujících toto řemeslo postává na vyhlášených mezinárodních silničních tazích prakticky celý rok.“⁸⁰ Mimo tyto mezinárodní tahy je prostituce vykonávána také v zábavních nočních podnikcích, hotelech, barech či bytech pronajatých za tímto účelem.

3.6. Shrnutí

Historie dokládá, že prostituce se ve společnosti vyskytovala napříč časem, žádné zákazy a nařízení ji dosud nevymýtily. Plošné zákazy ji vždy jen odsunuly do ilegality, kde docházelo k jejímu „bujení“. Od novověku, kdy došlo k rozšíření pohlavních nemocí, s sebou zákazy paradoxně přinášely také rychlejší šíření těchto chorob (třebaže měly zákazy vést k prevenci v dané oblasti). Postavení prostitutek ve společnosti se různilo – dobou i místem, nelze však říci, že by se vyvíjelo určitým směrem. Hnutí, která požadovala úplně odstranění prostituce, se objevují od 19. století – své zájmy prosazují i přes protinázory svých odpůrců, z nichž mnozí byli z řad lékařů a varovali před negativním vlivem zákazu prostituce na šíření pohlavních chorob.

Některé z pokusů o regulaci prostituce lze považovat za zdařilé např. opatření ze 13. století (Francie), které prostitutkám nařizovalo, ve kterých městských oblastech mohou provozovat svou živnost, také jim byl stanoven dohled, který na ně dával pozor; také měly povinnost jednou týdně absolvovat lékařskou prohlídku.

⁷⁷ MOŽNÝ, Ivo. Česká společnost: nejdůležitější fakta o kvalitě našeho života. Praha: Portál, 2002, s. 23–24.

⁷⁸ MOŽNÝ, Ivo. Česká společnost: nejdůležitější fakta o kvalitě našeho života. Praha: Portál, 2002, s. 192–193.

⁷⁹ KABELE, Jiří. Přerody. Principy sociálního konstruování. Praha: Karolinum, 1998, s. 196.

⁸⁰ CHMELÍK, Jan a kolektiv. *Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita*. Praha: Portál, 2003, s. 62.

4. Evropa a regulace poskytování sexuálních služeb v praxi

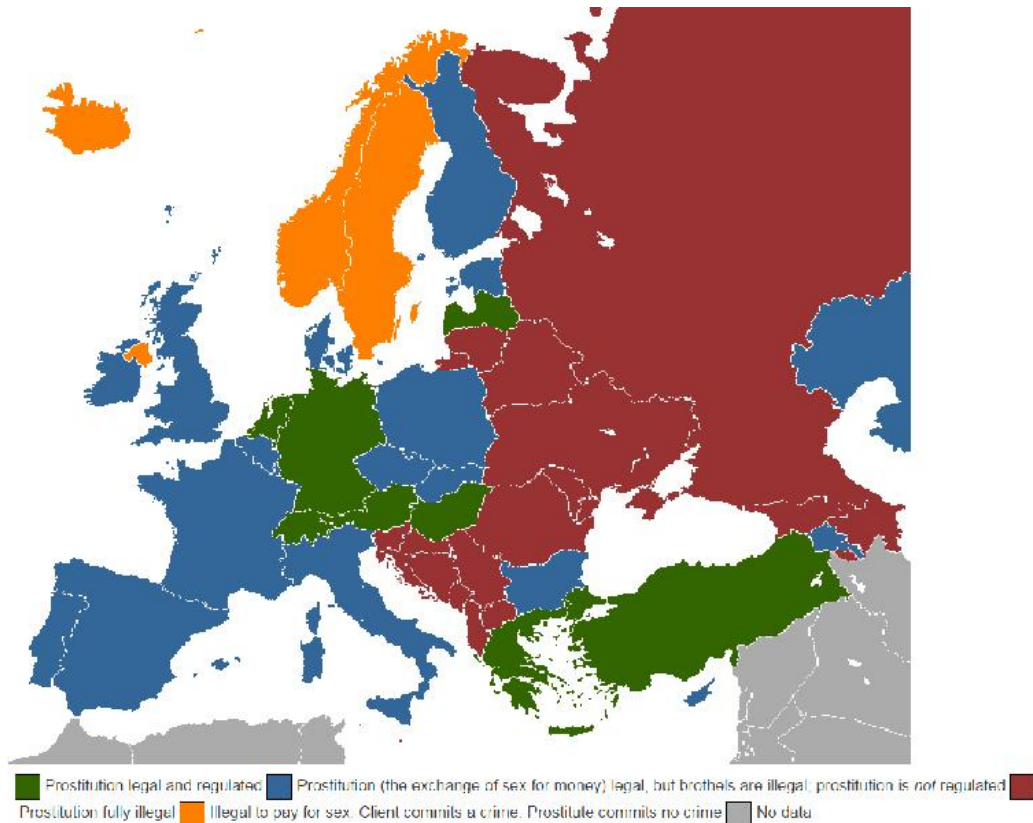
Cílem kapitoly je popsat a porovnat, jak je s prostitucí nakládáno v současné Evropě. Podrobněji se budu věnovat situaci států, které se rozhodly k prostituci zaujmout reglementační přístup.

4.1. Postoje vybraných evropských států k prostituci

Na úrovni Evropské unie (EU) není prostituce nijak jednotně regulována, její úprava je ponechána členským státům. Jednotlivé státy Evropy tak bez ohledu na členství v EU různě nakládají s prostitucí samotnou, případně také s tím, zda je zavedena věková hranice pro vykonávání prostituce a zda je legální provozování nevěstinců a organizování prostituce.⁸¹ „Legislativní přístup evropských států je v otázce prostituce velmi různorodý. Některé země jako Německo či Nizozemsko ji legalizovaly jako živnost, v jiných zemích je postavena mimo zákon. Skandinávské státy například nepostihují prostituci jako takovou, ale nelegální je za službu této povahy platit. Ve většině západoevropských zemí pak prodávání sexuálních služeb není kriminalizováno, vlády těchto států ji však každá po svém omezují. V České republice se tato otázka řeší již řadu let, naposledy jde do sněmovny zákon, který připravilo hlavní město Praha.“⁸² Česko tedy patří ke státům, kde prostituce samotná je legální, ale z hlediska zákona zcela neregulovaná (obdobná situace platí i pro mnohé další evropské státy). Nyní bych se ráda podrobněji věnovala státům, kde je prostituce z hlediska zákona legální profesí – v některých je tomu tak už více než 10 let.

⁸¹ *Prostitution in Europe* (2016), [online].

⁸² *Evropa je k prostituci otevřená, ilegální je v USA* (30. 4. 2014), [online].

Obrázek 1 – Prostituce v Evropě

4.1.1. Nizozemí

Do 80. let minulého století přistupovalo Nizozemí k prostituci jako k jevu, jenž lidstvo provází odjakživa a nelze jej vymýtit, takže je praktičtější tolerovat ho - samozřejmě jen tehdy, pokud se nedějí žádné kriminální činy (prostituce jako taková byla legalizována již v roce 1830). 80. léta však přinesla boom prostituce: stala se organizovanější a z okraje města se přenesla do centra. Úřady měly za to, že je potřeba lepší legislativa pro kontrolu podnikání v prostituci. Problémem však bylo, že nelze vydat licenci k činnosti, která je dle zákona ilegální, stále častěji se tak začaly ozývat hlasy, že by se prostituce legálním povoláním stát měla. V roce 1985 vznikla organizace De Rode Draad, která usilovala o destigmatizaci prostituce a její legalizaci.⁸³ V rámci výzkumu provedeného v roce 1997 uvedlo 74 % dotazovaných nizozemců, že označení „práce“ je pro ně v souvislosti s prostitucí přijatelné, 73 % se vyjádřilo pro legalizaci nevěstinců. Zcela legální profesí

⁸³ ŠÍDOVÁ, POLÁKOVÁ, MALINOVÁ a spol., *Ze sexbyznysu na trh práce*. Brno, 2013, s. 17.

se stala prostituce v Nizozemsku v roce 2000.⁸⁴ Minimální věk prostitutek je 18 let (výjimkou je Amsterdam, kde to je 21 let), minimální věk klientů 16 let.⁸⁵

Prostituci může provozovat pouze osoba s licenci, je možno činnost provozovat jako OSVČ či jako zaměstnanec. Je povolena také organizace prostituce. Prostituti a prostitutky jsou povinni navštěvovat pravidelné lékařské prohlídky, v rámci klubů je povinná zdravotní osvěta a distribuce osvětových materiálů v různých jazycích.⁸⁶ V Nizozemsku je přes 1000 evidovaných nevěstinců, z toho více než 400 je přímo v Amsterdamu.⁸⁷ Studie z roku 2011 odhaduje, že ve městě je o něco přibližně 8000 prostitutek a přes 3000 jich pracuje za výlohami.⁸⁸ Ročně přináší prostituce nizozemské ekonomice přibližně 2,5 miliardy eur (0,4 % jejího výkonu).⁸⁹

4.1.2. Rakousko

V Rakousku je prostituce legální, přičemž pravidla pro prostituci se napříč Rakouskem mírně liší, „*pravidla pro ni si stanovují jednotlivé spolkové země. Ve Vídni se musí prostituující nechat zaregistrovat a chodit na lékařské prohlídky. Nesmí pracovat v takzvané chráněné zóně, tedy v okruhu 150 metrů od škol, školek, hřišť či kostelů.*“⁹⁰ Konkrétně z Vídně se prostituci snažily úřady dlouhá léta vymýtit. „*Dokud budou zákazníci, do té doby bude prostituce. Na tom nějaký zákaz nic nezmění,*“ uvedla vídeňská radní Sandra Frauenberger. V červnu 2010 se tak město rozhodlo prostituci vyhradit 2 ulice v centru města.⁹¹ Pokus však skončil nezdarem. „*Po půlroce se zjistilo, že přeložení pouliční prostituce není komunálněpolitickými prostředky možné,*“ uvedla vídeňská radní pro ženy Sandra Frauenberger. Prostituce byla nadále provozována i v jiných částech města, prostituující osoby se pouze pohotově skrývaly před policií. „*Naše početné rozhovory s obyvateli, s prostitutkami a prostitutky i s vedením hodinových hotelů ukázaly, že omezení prostituce na dva uliční tahy problém neřeší, jen ho přesune,*“ uvedla mluvčí strany Zelených Birgit Hebein. Frauenberger se i po neúspěchu tohoto opatření nechala slyšet, že je třeba

⁸⁴ *Prostitution in Netherlands* (2016), [online].

⁸⁵ HORÁKOVÁ, M. (18. 4. 2010), *Prostituce bude v Holandsku legální až od 21 let* [online].

⁸⁶ ŠÍDOVÁ, POLÁKOVÁ, MALINOVÁ a spol., *Ze sexbyznysu na trh práce*. Brno, 2013, s. 32–35.

⁸⁷ *Amsterdam Red Light District Tours* (2016), [online].

⁸⁸ *Evropa je k prostituci otevřená, ilegální je v USA* (30. 4. 2014), [online].

⁸⁹ *Prostituce a drogy vynášejí Nizozemsku stejně jako chleba* (13. 3. 2016), [online].

⁹⁰ *Vídeň s vyklizením prostituce neuspěla, chce nový přístup* (6. 12. 2010), [online].

⁹¹ *Vídeň věnuje dvě ulice prostitutkám. Razie ani sankce nepomohly* (28. 10. 2010), [online].

prostituci právně regulovat.⁹² Zatímco v Amsterdamu má prostitute své místo i ve výlohách, v Rakousku je o něco lépe vnímána prostitute, která se zcela odehrává za zdmi nevěstinců a není vidět. Oslovování a lákání zákazníků přímo na ulici vzbuzuje v poměrně konzervativních Rakušanech smíšené až negativní reakce.⁹³

4.1.3. Spolková republika Německo

Legálním zaměstnáním je prostitute z pohledu německého práva od roku 2002. „*Přijetím zákona bylo vysloveno, že prostitute nemá být dále považována za nemorální jev, což je zahrnuto i ve zdůvodnění zákona. Snahou bylo mimo jiné posílit postavení osob pracujících v sexbyznysu, odstranit tak jejich právní znevýhodnění, zlepšit jejich pracovní podmínky, začlenit je do systému sociálního zabezpečení a v neposlední řadě i vzít kriminálním průvodním jevům půdu pod nohama.*“⁹⁴ Ačkoli osoby věnující se prostituci získaly v Německu všechna práva i povinnosti zaměstnanců, jen málo jich má uzavřenou pracovní smlouvu, hovoří se řádově o několika málo procentech,⁹⁵ a to přesto, že v celém Německu je 3000 až 3500 nevěstinců.⁹⁶ Na rozdíl od Nizozemska, v Německu nejsou pro evidované prostitutky povinné zdravotní prohlídky, a to na základě Infekčního zákona přijatého v roce 2001. „*Do té doby platil zákon z roku 1953 „O pohlavních chorobách“, který určoval, že „osoby, u kterých je vážné podezření, že mohou být nakaženy pohlavní chorobou a mohou tuto chorobu dále přenášet, jsou povinny pravidelně dokazovat, že tomu tak není“ (Reichelt, 2013). Tento zákon byl uplatňován téměř výhradně u prostitutek, u kterých se paušálně předpokládalo, že mohou být nakažené pohlavní nemocí. V 90. letech 20. století různé studie potvrdily, že tento předpoklad je mylný (Heinz Trossen, 1993; Pöhn, Rasch, 1993; Jäger, Pätzelt, Schmacke, 1993.*“⁹⁷ V současné době⁹⁸ německá vláda projednává zákon, dle kterého by pro zákazníky nevěstinců bylo povinné používat kondomy, pokud se zákon podaří prosadit, měl by začít platit v červenci 2017.⁹⁹

⁹² Vídeň s vyklizením prostitute neuspěla, chce nový přístup (6. 12. 2010), [online].

⁹³ Rakousko do dvou let otevře největší nevěstinec v Evropě (6. 11. 2012), [online].

⁹⁴ LEOPOLD in ŠÍDOVÁ, POLÁKOVÁ, MALINOVÁ a spol., *Ze sexbyznysu na trh práce*. Brno, 2013, s. 12.

⁹⁵ BARTOŠ, L. (27. 9. 2014), *Legalizace prostitutek v Německu podpořila násilí na ženách. Expertka varuje politiky od dalších pokusů* [online].

⁹⁶ Viz 88.

⁹⁷ ŠÍDOVÁ, POLÁKOVÁ, MALINOVÁ a spol., *Ze sexbyznysu na trh práce*. Brno, 2013, s. 15.

⁹⁸ Únor 2016

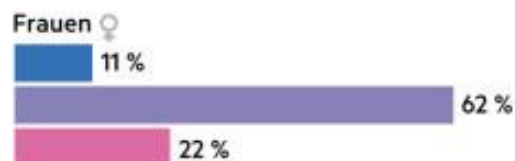
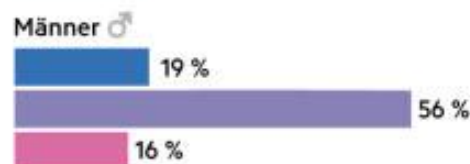
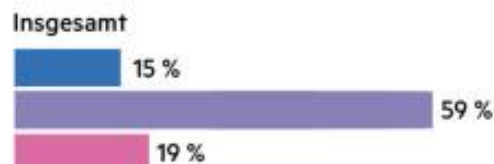
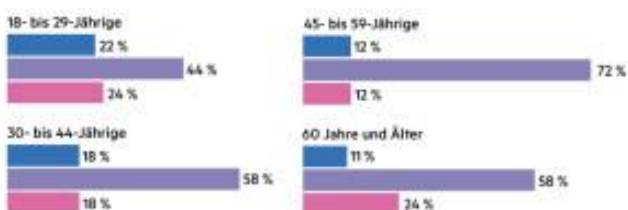
⁹⁹ UČŇOVÁ, M. (3. 2. 2016), *V německých nevěstincích už jen s kondomem. Vláda chystá změnu zákona* [online].

Nadále Německo řeší problém obchodování s lidmi. K vyšetřování ve veřejných domech (za okolnosti, že vzniklo podezření, že za zdmi daného veřejného domu k tomuto obchodu dochází) dochází, policie si však musí opatřit povolení k prohlídce.¹⁰⁰ Německá veřejnost zaujímá negativní postoj zejména k organizování prostituce a vykořisťování ze strany majitelů nevěstinců, k prostituci již tak negativní postoje nechová – podrobněji viz výsledky průzkumu společnosti Forsa z roku 2015.

MEINUNGEN ZUR LEGALISIERUNG DER PROSTITUTION

Sollte die Prostitution weltweit und generell entkriminalisiert werden?
Käuferlicher Sex sollte ...

- ... generell erlaubt sein
- ... für Prostituierte straffrei sein, aber nicht für Zuhälter und Bordellbetreiber
- ... generell verboten sein

Quelle: forsa für den stern, Datenbasis: 1005 Befragte, statistische Fehlertoleranz +/- drei Prozentpunkte, Rest auf 100 Prozent; Weiß nicht.

Obrázek 2 – Postoje k legalizaci prostituce

Modré škály představují procento Němců, kteří si myslí, že prostituce by měla být zcela legální, a to včetně organizace prostituce, která s ní často souvisí; fialová ty, kteří jsou pro to, aby bylo legální prostituci vykonávat, do ilegality by však odsunula organizaci prostituce; růžová označuje ty, kteří si myslí, že by mělo být ilegální jak organizování prostituce, tak i samotná prostituce.¹⁰¹ 59 % Němců tedy souhlasí s tím, aby byla prostituce

¹⁰⁰ STEJSKALOVÁ, K. (12. 3. 2013), *Legalizace prostituce udělala z Německa 'bordel Evropy', zisky přinesla městům i podsvětí* [online].

¹⁰¹ BECKER, S. (26. 8. 2015), *Majority of Germans oppose prostitution* [online].

i nadále legální, nesouhlasí však z vykořisťováním ze strany majitelů nevěstinců, názory mužů a žen se nijak výrazně neliší.¹⁰²

4.1.4. Dánsko

V Dánsku je prostituce zcela dekriminlizována od roku 1999¹⁰³. Je legální sex za úplatu nabízet, stejně tak zákazníci nejednají v rozporu se zákonem. Sexuální pracovníci odvádí daně, stále však na jejich práci není nahlíženo jako na zákonem uznávanou profesi, nevztahuje se na ně tak žádná ochrana zakotvena v pracovně právních předpisech, také nemají nárok na nemocenskou či podporu v nezaměstnanosti.¹⁰⁴

V roce 2009 Ministerstvo spravedlnosti iniciovalo přezkoumání legislativy spojené s prostitucí, objevila se možnost, že prostituce bude znova odsunuta do ilegality, dle vyjádření dánské vlády ze srpna 2012 by však došlo spíše ke kriminalizaci zákazníků, čímž by se Dánsko přiblížilo švédskému modelu¹⁰⁵. Zákonodárce Pernille Vigsø Bagge označil situaci v Dánsku za nadále netolerovatelnou, Dánsko se však podle jeho názoru stalo Mekkou sexu především z toho důvodu, jak je s prostitucí nakládáno v okolních státech – ve Švédsku, Norsku a Litvě je totiž za nákup sexuálních služeb trestán zákazník, což podporuje sexuální turistiku v Dánsku.¹⁰⁶ Návrh podpořilo jen 20 % dánské populace, zatímco proti bylo 67 % Dánů.¹⁰⁷ V rámci výzkumu veřejného mínění, který byl proveden v roce 2011, také většina Dánů (61 %) souhlasí s tím, že by prostituce měla být uznána jako legitimní profese¹⁰⁸ a osoby věnující se prostituci by tak měly mít více práv.¹⁰⁹ Za legitimní profesi je však v Dánsku uznávána práce sexuálních asistentů - k této profesi se lze i řádně školit.¹¹⁰

¹⁰² VON WERNER, M. (19. 8. 2015), *Mehrheit will Bestrafung von ausbeuterischen Zuhältern* [online].

¹⁰³ Před rokem 1999 bylo legální pracovat v sex byznysu jen za předpokladu, že to pro danou osobu nebyl hlavní zdroj příjmu. (dostupné zde:

http://www.worldlibrary.org/articles/prostitution_in_denmark)

¹⁰⁴ *Prostitution in Denmark*, 2016, [online].

¹⁰⁵ švédský model popíšu podrobněji v podkapitole věnující se situaci ve Švédsku

¹⁰⁶ JOHNSON, C. (30. 8. 2012), *Denmark: Government Proposes Outlawing Prostitution* [online].

¹⁰⁷ *Danes overwhelmingly oppose prostitution ban* (27. 8. 2012), [online].

¹⁰⁸ Otázka zněla takto: „V Dánsku je prostituce legální a prostitutky odvádí daně. Prostituce není uznávána jako profese, a prostitutky nejsou schopny vstoupit do odborů, pobírat dávky nebo mít nárok na pojištění zaměstnanosti. Jste pro, nebo proti tomu, aby prostitutkám bylo dovoleno vstoupit do odborů za účelem získání výhod a pojištění pro případ nezaměstnanosti?

¹⁰⁹ Viz 104

¹¹⁰ *Sexuální asistent* (2016), [online].

Dánská vláda při projednávání návrhů zákona v roce 2010 čelila kritice, že diskuze o prostituci se z velké části zakládá na mýtech a stereotypch o prostituci. Bylo přiděleno 4.000.000 DKK za národní průzkumu *Det Nationale Forskningscenter pro Velfærd*, závěrečná zpráva z výzkumu byla zveřejněna koncem roku 2011 - ve zprávě bylo zdůrazněno, že s prostitucí nemůže být zacházeno jako s homogenním jevem, protože prostituce je různorodá, což je třeba zohlednit, zároveň je třeba přijmout skutečnost, že mnoho sexuálních pracovníků se k prostituci neuchyluje z nutnosti, ale jedná se o jejich volbu povolání.¹¹¹

4.1.5. Maďarsko

Do léta 1999 byla prostituce v Maďarsku zcela zakázána. V praxi to však znamenalo, že policisté přimhuřovali oči, a vláda i zákonodárci dlouhodobě zvažovali, jak prostituci legislativně uchopit, aby se ocitla alespoň pod nějakou úřední kontrolou a aby se zamezilo doprovodným kriminálním jevům. V polovině roku 2000 maďarský parlament přijal zákon, „podle kterého jsou místní samosprávy ve městech nad padesát tisíc obyvatel povinné do půl roku vymezit speciální zóny, ve kterých bude prostituce v budoucnu úředně trpěna. Tam působícím prostitutkám pak zákon předepisuje pravidelné lékařské kontroly, a dokonce danění svých příjmů.“¹¹²

Osm let po legalizaci se Maďarsko odhodlalo k dalšímu kroku, prostitutkám začalo být vydáváno speciální povolení k vykonávání činnosti, které je obdobou živnostenského listu, jedním z účelů toho kroku bylo zvýšení příjmů státní pokladny¹¹³ - ke znatelnému navýšení HDP skutečně došlo již v následujícím roce 2008.¹¹⁴ „Prostitutky budou platit daň, přispívat na sociální a důchodové pojištění. Určitě jde o pozitivní krok,“ okomentovala situaci Agnes Foldi, ředitelka Asociace na ochranu zájmů prostitutek, k tomu dodala: „Naší snahou je, aby veřejnost toto zaměstnání začala akceptovat. Prostitutky většinou pochází z těch nejhorších sociálních podmínek a je pro ně velmi těžké získat například půjčku.“¹¹⁵ Její slova potvrzují i maďarské prostitutky - Rebeka byla jednou z prvních, které o povolení zažádaly: „Teď už

¹¹¹ Viz 104

¹¹² MORVAY, P. (6. 11. 2000), *Maďaři chtějí prostitutky zdaňovat* [online].

¹¹³ *Maďarské prostitutky si pořizují živnostenský list* (26. 9. 2007), [online].

¹¹⁴ *Prostituce a drogy přidaly Maďarsku procento HDP* (1. 10. 2009), [online].

¹¹⁵ Viz 113

nemusím nikomu vysvětlovat, kde jsem vzala peníze na dům nebo auto. Budu platit daně, stanu se tak součástí společnosti," tvrdí.¹¹⁶

4.1.6. Švýcarsko

Ve Švýcarsku byla prostituce legalizována již v roce 1942, legální jsou i licencované nevěstince. Co se týče pouliční prostituce, ta je legální ve vyhrazených čtvrtích a ulicích větších měst. Švýcarské prostitutky jsou evidovány a odvádí daně. Do roku 2013 se mohly prostituci věnovat osoby starší 16 let, v roce 2013 byla věková hranice zvýšena na 18 let.¹¹⁷ V roce 2013 došlo ještě k jedné změně – zavedly se povolenky pro prostitutky pracující na ulici. *„Povolenky v podobě lístků si prostitutky obstarají vhozením pěti švýcarských franků (asi 105 Kč) do zařízení podobného parkovacímu automatu.“¹¹⁸*

Curych nepopírá existenci prostituce, ani se nesnaží o její vymýcení, objevují se však snahy, aby byla „méně na očích“ – pouze 10 % prostitutek ve městě tak patří k těm pouličním, většina pracuje za zdmi nevěstinců.¹¹⁹ Před několika lety byly také ve městě zavedeny sexuální parkoviště (jednotlivá místa jsou oddělena vysokou zástěnou). Lidé v autech mohou souložit, aniž by obtěžovali blízké okolí.¹²⁰ Švýcarské úřady si od tohoto kroku slibují větší klid a bezpečnosti kolem prostituce – jednotlivé boxy jsou vybaveny tlačítkem, kterým prostitutky (v případě, že se ocitnou v nebezpečí) mohou spustit alarm.¹²¹ Švýcarské úřady však chtějí eliminovat nebezpečí i na straně zákazníků – vzrušující zážitky v nevěstincích jsou pro starší klienty zdravotně nebezpečné, nevěstince jsou tak od roku 2010 vybaveny defibrilátory, prostitutky pracující v nevěstincích povinně absolvují školení.¹²²

4.1.7. Rumunsko

Podle OSN patří Rumunsko k 11 státům, ve kterých dochází nevíce k obchodu s lidmi (na základě hlášení o počtech obětí). Každým rokem jsou tisíce žen a dívek, z nichž některým je méně než 13 let, uneseny či zláhány na sliby dobře placené práce nebo

¹¹⁶ Viz 113

¹¹⁷ *Prostitution in Europe* (2016), [online].

¹¹⁸ *Prostitutky, pozor. V Curychu si musíte kupovat "sexenku"* (3. 1. 2013), [online].

¹¹⁹ Viz 118

¹²⁰ *Ve Švýcarsku zbudují kvůli prostitutkám sexuální parkoviště* (30. 8. 2010), [online].

¹²¹ *Sex & ride: více soukromí pro prostitutky* (6. 9. 2010), [online].

¹²² *Švýcarské prostitutky dostanou kvůli starším klientům defibrilátory* (18. 2. 2010), [online].

manželství a následně prodány gangům či nevěstincům.¹²³ V rámci Evropy pochází mnoho prostitutek právě z Rumunska – v jednotlivých zemích tvoří velký podíl mezi prostitutkami cizinky, často se jedná o ženy z Východu (a i mezi nimi Rumunky vyčnívají).¹²⁴ Značný počet žen se v Rumunsku uchyluje k prostituci z důvodu hmotné nouze, následně migrují do jiných zemí – zvláště matky samoživitelky nedosahují na trhu práce dobře placených míst a jsou nuceny přijmout nelegální práci. I tyto ženy se následně snadno stávají obětmi obchodování s lidmi, jsou vystavovány týrání, manipulaci a násilí. Jsou v nevýhodě, pokud legislativu země, ve které pracují, neznají; pokud legislativu znají a jejich práce je v rozporu s ní, nejsou chráněny pracovními a občanskými zákony.¹²⁵

Dlouho dobu bylo v Rumunsku poskytování sexuálních služeb za úplatu trestným činem, za který byly ukládány pokuty či tresty odnětí svobody až do výše 3 let.¹²⁶ Vláda v Rumunsku začala zvažovat legalizaci a regulaci prostituce v roce 2007, úřady jejímu legalizování vyjádřily podporu. Prvním krokem byla dekriminlizace prostituce, ke které došlo v lednu 2010, kdy vešel v platnost Nový trestní zákoník – v něm už nebyla prostituce klasifikována jako trestní čin, ale jako pouhý přestupek.¹²⁷ K legalizaci prostituce došlo až v průběhu roku 2014.¹²⁸

4.1.8. Řecko

Řecko patřilo k prvním státům, které se namísto pokusů o vymýcení prostituce naučily z ní těžit, Řekové jsou napříč historií k prostituci poměrně tolerantní.¹²⁹ Prostituce je v zemi legální profesí od roku 1999, vykonávat ji mohou osoby starší 18 let. Všechny osoby vydělávající si prostitucí mají povinnost být evidovány na místním úřadě a nosit u sebe zdravotní kartu, ve které mají potvrzení o tom, že netrpí přenosnými nemocemi. Legální je v Řecku také provozování nevěstinců (také mají povinnost hlásit se místním úřadům) a organizace prostituce.¹³⁰

¹²³ *Prostituion in Romania* (2016), [online].

¹²⁴ *Prostituci zajišťují v Evropě ženy z Východu, nejvíce Rumunky* (28. 1. 2010), [online].

¹²⁵ KOUKALOVÁ, Marta. Vliv prostituce na psychiku a sexualitu ženy, Olomouc. 2014, s. 13.

¹²⁶ FILIPOVÁ, Hana. *Legalizace prostituce v České republice*, Brno. 2007, str. 34.

¹²⁷ *Zlegalizovat prostituci není tak snadné* (29. 10. 2009), [online].

¹²⁸ *Prostitution in Romania* (2016), [online].

¹²⁹ *Historie prostituce* (2016), [online].

¹³⁰ *Prostituion in Greece* (2016), [online].

Přestože je z pohledu zákona prostituce v Řecku legální již poměrně dlouhou dobu, přetrvává situace, kdy většina prostitutek je neregistrovaných – na začátku tisíciletí to bylo především z toho důvodu, že většinu prostitutek tvořily cizinky (od počátku 90. let totiž do země proudí davy nelegálních migrantů, a to zejména z ex-komunistických zemí východní Evropy),¹³¹ nyní má na situaci značný podíl přetrvávající ekonomická krize, která postihla celou zemi. Od roku 2009 v Řecku prudce vzrostla nezaměstnanost, jedním z důsledků celé situace je i narůstající počet žen, které se za daných okolností živí prostitucí. Podle Národního centra pro sociální výzkum (EKKE) vzrostl v porovnání s rokem 2009 počet osob vydělávajících si prostitucí v roce 2011 o 150 %.¹³² V listopadu 2015 EKKE odhadlo počet prostituujících osob v Řecku na 20 000 (registrovaných je přitom pouze cca 1000), neobvyklá konkurence má však mj. za vliv i extrémní snížení cen v tomto odvětví – ženy jsou ochotné nabízet sex i za 2–3 € či za jídlo; prostitutky také častěji poskytují nechráněný sex.¹³³

Téměř 80 % z celého počtu prostituujících osob jsou Řekyně ve věku 17–20 let,¹³⁴ právě nezaměstnanost osob mladších 25 je nejvyšší, během celé krize se pohybuje okolo 50 % (v některých oblastech dosáhla až 75 %), k říjnu 2015 to je 48,1 %.¹³⁵ *"Nouze a nutnost představují faktor v rostoucím počtu dívek, které trvale nebo příležitostně využívají sex k výdělkům a řecké ženy nyní představují 80 procent všech, kdo se v zemi živí prodejem vlastního těla,"* vyjádřil se k situaci Gregory Lazos.¹³⁶ Za poslední 4 roky (od roku 2011) zaznamenalo Řecko také 200% nárůst pacientů s HIV, řecké úřady již od roku 2012 zveřejňují fotografie osob žijících se prostitucí, u které je zjištěna HIV pozitivita – chtějí varovat zákazníky i samotné prostitutky.¹³⁷

I před ekonomickou krizí byl počet evidovaných prostitutek proti jejich reálnému počtu nízký – cizinky se schovávaly před úřady kvůli svému nelegálnímu pobytu v zemi (za takových podmínek mohou získat jen práci „načerno“). Extrémní nárůst prostituujících osob od 2009 je způsoben především ekonomickou krizí a z ní plynoucí vysoké nezaměstnanosti. Mnohé

¹³¹ Greece (2016), [online].

¹³² Prostituce v Řecku kvůli vysoké nezaměstnanosti vzrostla o 150 % (28. 5. 2013), [online].

¹³³ REID, R. (13. 11. 2013), *Prostitution: The hidden cost of Greece's economic crisis*. [online].

¹³⁴ *The Times claims "Greek students sell sex for a cheese pie, because they're hungry"* (2015), [online].

¹³⁵ Greece Youth Unemployment Rate (2016), [online].

¹³⁶ Prostituce jako ukazatel změn ve světě (6. 12. 2015), [online].

¹³⁷ *Prostitution: The hidden cost of Greece's economic crisis* (13. 11. 2015). [online].

osoby, které se v současné době v Řecku živí či si přivydělávají prostitucí, tak řeší dočasnou situaci - prostituci zde lze považovat za indikátor sociálních a ekonomických změn ve společnosti. Pokud se v Řecku zvýší zaměstnanost, lze předpokládat i úbytek osob vydělávajících si prostitucí.

4.1.9. Švédsko

Švédský model je od výše popsaných odlišný. V roce 1999 se Švédsko stalo první zemí na světě, kde je legální sexuální služby nabízet, není však legální za ně platit.¹³⁸ V zákoně je uvedeno, že „*kdo si opatří příležitostný sexuální styk za úplatu, bude za koupi sexuální služby odsouzen k pokutě nebo k vězení v maximální délce šest měsíců*“.¹³⁹ „*Prostituce je vykořisťování lidí a my jsme to chtěli vyjádřit v zákoně,*“ vysvětlil německému týdeníku Focus tehdejší ministr spravedlnosti Thomas Bodström záměr zákonodárců.¹⁴⁰ Jedním z hlavních předpokladů, ze kterých zákon vychází, je pojetí prostituce jako mužského násilí na ženách, přičemž za klíčovou příčinu existence prostituce je považována poptávka. Zákon je považován za krok v boji proti prostituci – snaha o dosažení rovnosti mužů a žen.¹⁴¹

Právě pro své ukotvení v paradigmatu radikálního feminismu však bývá zákon kritizován – na prostituci je nahlíženo jako na homogenní jev, který je sociálním problémem. Navíc není rozlišována dobrovolná a nucená prostituce.¹⁴² Prostitutky, které toto povolání volí dobrovolně, jsou tak v podstatě degradovány na problémové sociální případy. A ty prostitutky, které jsou do své práce skutečně nuceny, mají nižší šanci na vyřešení své situace – u zákazníků, kteří při využívání jejich služeb jednájí v rozporu se zákonem, je velmi nepravděpodobné, že upozorní na případ ilegální prostituce policii.

Švédská veřejnost podle průzkumů veřejného mínění tento zákon podporuje. V roce 1999 jej podpořilo 76 % respondentů, v roce 2001 81 % respondentů. Při posledním průzkumu

¹³⁸ JUNGOVÁ, Daniela. Prostituce jako akt násilí páchaného na ženách ve švédské legislativě, 2010, s. 19.

¹³⁹ BŘEZINOVÁ, Helena (6. 10. 2007), [online].

¹⁴⁰ Ve Švédsku dokázali vyhnat prostitutky z ulic (31. 1. 2005), [online].

¹⁴¹ Viz 138

¹⁴² JUNGOVÁ, Daniela. Prostituce jako akt násilí páchaného na ženách ve švédské legislativě, 2010, s. 25.

(2008) se zákonem souhlasilo 71 % respondentů, zároveň však jen 20 % respondentů věří, že došlo ke snížení počtu osob platících za sexuální služby.¹⁴³

4.2. Co vyplývá ze zkušeností daných států?

Reglementační přístup k prostituci je ve vybraných evropských státech uplatňován poměrně dlouhou dobu – z jejich zkušenosti tedy čerpat lze. Žádný ze států, kde byla prostituce legalizována a došlo k její zákonné regulaci, ji znovu do ilegality neodsunul – došlo-li jen k takovým návrhům, velmi rychle se objevily protinázory, které zdůrazňovaly především to, že odsunutí prostituce do ilegality z ní učiní zcela nekontrolovatelnou činnost.

Zkušenosti vybraných států dokládají, že vhodná podoba regulace této činnosti může skutečně zvýšit kontrolu nad prostitucí. Důležité je to, aby byla zřetelně odlišena legální a nelegální prostituce – stejně tak odlišovat (pokud je legální i provozování nevěstinců) nevěstince s licencí a bez licence, přičemž podmínky pro udržení licence by měly mít jasně stanoveny. Obchodování s lidmi je nadále problémem, o jehož podchycení se státy snaží, je-li prostituce v šedé zóně, či přímo v ilegalitě, je boj s obchodování s lidmi o to těžší, protože problém se stává skrytějším – jeho samotná existence však nemizí.

Kromě obchodování s lidmi napříč Evropou však dochází i k dobrovolné migraci prostituujících osob. Ve většině států se tak v odvětví prostituce pohybuje pestrý mix národností – pokud však osoby, které se prostituci věnují v pro ně cizí zemi, jejíž jazyk zcela neovládají, existuje reálné riziko, že tyto osoby nejsou plně obeznámeny se zákony dané země – neznalost zákona však neomlouvá. Vhodně s tímto rizikem naložily nevěstince v Nizozemsku – v nevěstincích jsou informační letáčky hned v několika jazycích.

Jako pozitivní se ukazuje spolupráce s různými neziskovými organizacemi, které se dlouhodobě zaměřují na jev prostituce. Jejich názory a podněty k legislativě, které se připravuje či redefinuje, vycházejí z praxe, pracovníci těchto organizací se tak mohou spolupodílet na tom, aby legislativa byla nastavena efektivně a nezpůsobovala přesun prostituujících osob do ilegality, stejně tak mohou přispět k postupné destigmatizaci osob pracujících v sex byznysu.

¹⁴³ Prostitution in Sweden (23. 3 2016), [online].

Především zkušenosti z Nizozemí a Maďarska dokládají, že regulováním prostituce se z činnosti, která před regulací spadala do šedé ekonomiky, stává odvětví s nemalým obratem, které znatelně navyšuje HDP těchto států. Prostitutky také vítají, že pokud provozují legální živnost, nemusejí již složitě (a lživě) vysvětlovat původ svých příjmů a majetků, mohou si bez problému např. požádat o půjčku a k formuláři doložit potřebné dokumenty. Dle vývoje událostí ve státech, kde k regulaci došlo, se také živnost/podnikatelská činnost (v souvislosti s prostitucí) jeví jako vhodnější než práce v zaměstnaneckém poměru.

Za účelem objasnění sociálních příčin prostituce byla provedena již řada výzkumů, při hledání příčin se však nelze přiklánět pouze k sociálním či pouze ekonomickým příčinám¹⁴⁴ – faktorů je více.¹⁴⁵ Pro část prostituujících osob také prostituce skutečně představuje v dané životní etapě volbu jejich povolání – nejedná se nutně o nouzový zdroj opatření příjmů v těžké situaci – i tak tomu však (třeba i přechodně) může být. V posledních letech lze v Řecku pozorovat, že jedním z důsledků ekonomické krize a extrémní nezaměstnanosti, může být právě vysoký nárůst počtu osob přivydělávajících si prostitucí. V zemích, kde je však nezaměstnanost nízká, prostituce přetrvává také - míra nezaměstnanosti v Rakousku je k dubnu 2015 5,7 %, ¹⁴⁶ ve Švýcarsku dokonce 3,3 %.¹⁴⁷

Nejednotná legislativa v rámci Evropy činí z prostituce dlouhodobě téma veřejné diskuze – diskuze na poli médií jednotlivých zemí je o to bouřlivější, je-li legislativa dané země výrazně odlišná od legislativy sousedního států (či států) - děje se tomu tak např. v Dánsku a Německu.

Výzkumy provedené ve státech, kde již k legalizaci a následné regulaci prostituce došlo, ukazují, že lidé jsou na legalizaci prostituce připraveni (nebo přinejmenším s ní smířeni), nijak nepopírají její existenci – považují ji za jev, který provází lidskou společnost po celou dobu, měl by podléhat určité kontrole státu; osoby pracující v tomto odvětví by měly platit

¹⁴⁴ To, že jsou pro danou osobu důvodu ekonomické, také neznamená, že se nutně nachází na hranici chudoby – pro řadu prostituujících osob je prostituce zkrátka rychlým a efektivním způsobem výdělků, kterým navýší svůj životní standard.

¹⁴⁵ ZATLOUKAL, Petr. *Prostituce – příčiny a prevence*. Olomouc: 2011, s. 15.

¹⁴⁶ Zdroj: Eurostat (2016), [online].: <http://ec.europa.eu/eurostat/web/main/home>

¹⁴⁷ *Míra nezaměstnanosti ve Švýcarsku v dubnu klesla o desetinu procentního bodu na 3,3 %* (8. 5. 2015), [online].

daně – s tím často souhlasí i samotné prostitutky.¹⁴⁸ Forma prostituce, která se občas setkává s negativní odezvou, je pouliční prostituce.

Při rozhodování se, jak naložit s prostitucí, se alespoň částečně můžeme opřít o mnohaleté zkušenosti jiných evropských států. Funkčnost či nefunkčnost zavedených legislativních opatření v jednotlivých státech má své důvody (zpravidla se skutečně bude jednat o souhru příčin, nikoliv o příčinu jedinou), a právě proto, že při případném budoucím zavádění regulace v oblasti sexuálních služeb nebudeme žádnými průkopníky, můžeme vzít v úvahu právě i vývoj událostí v okolních státech a vyvarovat se některých chybám a nefunkčním opatřením.

¹⁴⁸ *Should the Government Collect Taxes from Prostitution?* (2016). [online].

5. Regulace prostituce v České republice

5.1. Prostituce v kontextu právního systému ČR

Prostituce není v rámci českého právního řádu trestná a ani v něm není komplexně řešena. V rozporu s právem jsou pouze některé jevy, které jsou přímo či nepřímo s prostitucí spojovány.¹⁴⁹ V současnosti je, také díky stálé platnosti „Úmluvy o potlačování a zrušení obchodu s lidmi a využívání prostituce druhých osob“, která vešla v platnost r. 1951, v ČR uplatňován aboliční přístup.¹⁵⁰ „Samotné osoby, které poskytují placené sexuální služby, nemohou být za takové jednání trestně postiženy, pokud ovšem neprovozují prostituci v blízkosti škol, školských zařízení či míst, které jsou určeny pro pobyt nebo návštěvu dětí. Od 1. 1. 2010 platí nový trestný čin „prostituce ohrožující mravní vývoj dětí“ (§ 190), který kriminalizuje jak osoby poskytující placené sexuální služby (trest odnětí svobody až na dvě léta), tak provozovatele, resp. kuplíře.“¹⁵¹

Dosud je také platný zákon č. 241/1922 Sb., o potírání pohlavních nemocí (vešel v platnost r. 1922), na základě kterého byly zrušeny nevěstince a bylo zakázáno jejich další zřizování.¹⁵² Trestným činem je šíření nakažlivé nemoci – konkrétně bezprostřední ohrožení; za reálné ohrožení se považuje právě pohlavní styk s nakaženou osobu. Tento trestný čin může být spáchán také z nedbalosti.¹⁵³

Osoby, které sexuální služby organizují, k jejich provozování opatřují jiné osoby a z této činnosti profitují, naplňují skutkovou podstatu § 204 Trestního zákona („Kuplířství“).¹⁵⁴ „Provozovatelé podniků s nabídkou sexuálních služeb se snaží ustanovení o kuplířství obcházet různými opatřeními, jako je například pronajímání pokojů sexuálním pracovnícím, jejich zaměstnáváním na pozici barmanky, tanečnice, masérky apod. Majitel či majitelka takového zařízení většinou

¹⁴⁹ BLÁHA, Roman. *Trestněprávní aspekty prostituce v České republice*. Brno: 2011, s. 32.

¹⁵⁰ BOHATOVÁ, Lucie. *Prostituce z psychologického, sociologického a právního pohledu*. Brno: 2010, s. 30.

¹⁵¹ § 190 odst. 1 zákona č. 40/2009 Sb.

¹⁵² <http://www.mvcr.cz/clanek/prostituce-a-obecne-zavazne-vyhlaskey-obci.aspx>

¹⁵³ Trestní zákoník (zákon č. 40/2009 Sb.)

¹⁵⁴ Dostupné zde: <http://www.mvcr.cz/clanek/prostituce-a-obecne-zavazne-vyhlaskey-obci.aspx>

*vlastní živnostenský list vztahující se např. na ubytovací činnost a svůj zisk vykazuje z pronájmu.*¹⁵⁵

Dle stávající právní úpravy není zakázáno veřejné nabízení sexuálních služeb, na úrovni obcí však lze nepřímo prostituci regulovat tím, že lze stanovit, že určité činnosti narušující veřejný pořádek či dobré mravy, lze vykonávat pouze na vyhláškou stanoveném prostoru (je možné stanovit i čas, kdy může být činnost vykonávána). Prostitující osoby tak za případné nabízení svých služeb (či za jejich poskytování) mohou obdržet pokutu až ve výši 30 000 Kč.¹⁵⁶

Do souvislosti s prostitucí bývají dávány také tyto trestné činy: znásilnění a sexuální nátlak, pohlavní zneužití, svádění k pohlavnímu styku (především v souvislosti s dětskou prostitucí), komerční sexuální zneužívání dětí, vydírání. Této problematice se ve své práci nebudu podrobněji věnovat.

5.1.1. Prostituce a živnostenské právo

*„Živnostenské právo lze charakterizovat jako souhrn právních norem upravující druhy živností, vztahy se živnostenským právem související, podmínky tohoto podnikání a formy kontroly nad jejich kontrolováním.*¹⁵⁷ Prostituce je z režimu živnostenského podnikání vyloučena, konkrétně je v zákoně uvedeno, že živností není „nabízení nebo poskytování služeb směřujících bezprostředně k uspokojování sexuálních potřeb.“¹⁵⁸ Živnost je v daném zákoně definována jako „soustavná činnost provozovaná samostatně, vlastním jménem, na vlastní odpovědnost, za účelem dosažení zisku a za podmínek stanovených tímto zákonem.“¹⁵⁹ Pokud jsou takto definovány základní znaky živnosti, domnívám se, že prostituce dané podmínky splňuje. K ukotvení prostituce v Živnostenském zákoně však dosud nedošlo.

Co se týče dělení živností, rozlišujeme živnosti ohlašovací a koncesované. Ohlašovací živnosti mohou být provozovány na základě splňování všeobecných podmínek definovaných zákonem. Koncesované živnosti smějí být provozovány v případě, že byla udělena koncese. Koncese je udělována v rámci správního řízení, kde je prokázáno, že žadatel splňuje všeobecné i zvláštní

¹⁵⁵ MALINOVÁ, Hana; POLÁKOVÁ, Jana; Šídová Lucie. *Ze sexbyznysu na trh práce*. Brno. 2014., s. 50.

¹⁵⁶ Dostupné zde: <http://www.mvcr.cz/clanek/prostituce-a-obecne-zavazne-vyhlasaky-obci.aspx>

¹⁵⁷ *Živnostenské právo*, [online].

¹⁵⁸ *Předpis č. 455/1991 Sb. Zákon o živnostenském podnikání (živnostenský zákon)*

¹⁵⁹ *Předpis č. 455/1991 Sb. Zákon o živnostenském podnikání (živnostenský zákon)*

podmínky.¹⁶⁰ Právě v souvislosti s koncesí se však objevuje výtky, že stát by sice možná měl prostituci registrovat a regulovat, ne však ji vyloženě povolovat.¹⁶¹

Na prostituci nelze nahlížet ani jako na podnikání, neboť prostituující osoba není z pohledu práva podnikatelem; není zapsána v obchodním rejstříku, nepodniká na základě živnostenského oprávnění, ani na základě jiného než živnostenského oprávnění podle zvláštních předpisů.¹⁶²

5.2. Vývoj dění okolo legislativy spojené s prostitucí

První návrh, jehož předmětem bylo přijetí jistých regulačních opatření, vzešel od Ministerstva vnitra v roce 1994. Dle návrhu měly prostitutky mít osvědčení vydané okresním úřadem, přičemž osvědčení by mělo platnost po dobu 1 měsíce a prodlužováno by bylo na základě lékařského vyšetření. Vláda však návrh odmítla a apelovala na ministerstvo, aby ve spolupráci s dalšími příslušnými orgány vypracovalo návrh novely zákona 367/1990 Sb. o obcích – cílem bylo oprávnit obce k tomu, aby mohly na svém území povolovat či zakazovat provozování obce, vyhrazovat k ní místa.¹⁶³

Návrh zákona, dle kterého by se z prostituce stalo legální povolání, se k Vládě ČR dostal v roce 2004. Dle daného návrhu by každá prostituující osoba měla platit daně, k provozování prostituce by musela pravidelně podstupovat zdravotní prohlídky. Nadále by prostituující osoby mohly svou práci vykonávat jen na povolených místech.¹⁶⁴ Vláda následně předložila návrh Poslanecké sněmovně v roce 2006. „*Předmětem návrhu byla regulace prostituce a návrh na výpověď Úmluvy o potlačování a zrušení obchodu s lidmi a využívání prostituce druhých osob. Sněmovna zamítla návrh na vypovězení Úmluvy¹⁶⁵ a na regulační návrh již nereagovala.*“

¹⁶⁶ Při projednávání výpovědi Úmluvy však byla přece jen řešena spíše otázka prostituce. Poslanec Marek Benda se vyjádřil, že zrušením Úmluvy se v podstatě legalizuje trestný čin kuplířství, a stát tím, že ji bude danit, bude z prostituce kořistit (a to se přece vždy považovalo za nemravné). Poslanec Jiří Karas řešil otázku, komu nový zákon nejvíce prospěje a dle jeho

¹⁶⁰ Předpis č. 455/1991 Sb. Zákon o živnostenském podnikání (živnostenský zákon)

¹⁶¹ CHARVÁTOVÁ, L. Prostituce a správně právní aspekty. Brno: 2005, s. 54.

¹⁶² Zákon č. 513/1991 Sb., Obchodní zákoník

¹⁶³ BAIEROVÁ, Jana. *Etické a právní aspekty prostituce*. České Budějovice: 2011, s. 52.

¹⁶⁴ KEDROŇ, R. *Návrh na legalizaci prostituce jde do vlády* (20. 4. 2004), [online].

¹⁶⁵ Výpovědní doba Úmluvy je 1 rok.

¹⁶⁶ BAIEROVÁ, Jana. *Etické a právní aspekty prostituce*. České Budějovice: 2011, s. 53.

názoru bude nejužitečnější pro zákazníky, kteří budou mít jistotu, že dostanou „zdravé zboží“. V případě, že bude prostituující osoba nakažena, přijde o licenci a přejde do ilegality. Dle Karase regulace prostituce poškodí nejvíce ženy, které budou muset složitě prokazovat, že byly k prostituci nuceny, zatímco dnes (dle jeho názoru) dostanou okamžitou pomoc. Podle tehdejší poslankyně Čelišové názoru tehdejší poslankyně Květoslavy Čelišové by legalizace prostituce podporovala obchodování s lidmi a praktiky kuplířů a pasáků.¹⁶⁷

Na návrh Ministerstva vnitra ČR následně navázala Rada hl. města Prahy (právě na území Prahy však platí plošný zákaz poskytování sexuálních služeb)¹⁶⁸ v roce 2008. *„Vycházeli jsme z předpokladu, že není reálné prostituci jako určitý sociálně patologický jev právním předpisem účinně zakázat. Možné je jen stanovit určitá pravidla tak, aby prostituce nebyla veřejností pocíťována jako výrazný problém veřejného pořádku, a aby také nepředstavovala vážné zdravotní ohrožení,“* řekl první náměstek primátora Rudolf Blažek, který připomněl, že Rada hl. m. Prahy se ve svém Programovém prohlášení pro volební období 2006–2010 zavázala předložit návrh zákona o regulaci prostituce.¹⁶⁹ Představitelé hlavního města Prahy navrhli legalizaci prostituce poslancům podle plánu v září 2010. Dle návrhu by prostitutky měly být vybaveny průkazem.¹⁷⁰ Zastupitelům se nelíbilo, že prostituce, kterou si v ČR vydělává více než 10 000 lidí, právně neexistuje. *„Není možné před prostitucí, která tady byla před tisíci lety, je a bude, zavírat oči. Je potřeba tomu dát a řád a pravidla.“*, vyjádřil se Jiří Šulc (tehdejší poslanec ODS). Plány udělat z prostituce legální živnost však byly opět odloženy, magistrátu tento návrh poslanci vrátili zpátky v srpnu 2011.¹⁷¹

V červnu 2013 předložil konkurenční návrh zákona o toleranci poskytování sexuálních služeb poslanec Viktor Paggio. Návrh kladl důraz na rozlišování dobrovolné a nedobrovolné prostituce, na pravomoc samospráv si vlastní tvorbou norem regulovat prostituci v rámci daného území. Živnost měla být vedena pod názvem „výkonná umělkyně“. Dle tohoto návrhu by nevznikl žádný registr prostituujících osob (jako by tomu bylo u návrhu zastupitelů hl. města

¹⁶⁷ Dostupné zde: <http://www.psp.cz/eknih/2002ps/stenprot/042schuz/42-4.html#360> (Sněmovní tisk č. 798., Vládní návrh, kterým se předkládá Parlamentu České republiky k vyslovení souhlasu s její výpovědí Úmluva o potlačování obchodu s lidmi a využívání prostituce druhých osob a její závěrečný protokol ze dne 21. března 1950)

¹⁶⁸ SCHREIB, P., *I práce v sexbyznysu může mít svoje pozitivní stránky* (12. 10. 2015), [online].

¹⁶⁹ *Praha připravila návrh zákona o regulaci prostituce* (9. 9. 2010), [online].

¹⁷⁰ BERNÝ, A. *Zlegalizujeme prostituci, navrhuje Praha. Taxikáře chce trestat zabavením auta* (9. 9. 2010), [online].

¹⁷¹ JIŘIČKA, J. *Politici váhají s legalizací prostituce. Chtějí daně, ne roli pasáka* (4. 8. 2011), [online].

Prahy). Paggio chtěl posílit práva žen vydělávajících si na sexuálních službách. *"Celý ten zákon je postaven na empowerment, posílení jejich práv, abychom je nenaháněli, necejchovali a nedávali na seznamy nebo jim rozdávali kartičky. Je to přesně naopak. Nechme je být a dejme jim právní jistotu,"* popsal.¹⁷² Vláda danému návrhu vyslovila nesouhlas v srpnu 2013.¹⁷³

K dalšímu projednání pražského návrhu zákona mělo dojít v květnu 2014, tento bod byl však z programu nakonec vyřazen. Kromě výhrad spojených s již výše zmiňovanou mezinárodní úmluvou Vláda ČR vznesla i další výhrady. Pochybovala např. o požadovaném potvrzení o zdravotní způsobilosti. Podle kabinetních úředníků se nemůže lékařský posudek stát klíčovým pro povolení prostituce, protože stát by tak garantoval, že jeho vydáním se zdravotní stav dané osoby nezmění. Výhrady k návrhu měly i neziskové organizace, podle nichž by se při jeho přípravě měl brát ohled nejen na potřeby státu a obcí, ale i na ochranu sexuálních pracovníků a pracovníků. Represe považují za krok zpět.¹⁷⁴ *„Nesouhlasíme s průkazkami pro sexuální pracovníce, vznikem registru, tříměsíčními lékařskými prohlídky a s plošným zákazem pouliční prostituce. To by v reálných podmínkách nikdy nefungovalo. Bojujeme za to, aby se zákonodárci podívali, jak to vyřešili například v Německu nebo Nizozemsku, kde to funguje,“* řekla Právu Jana Poláková z organizace R-R.¹⁷⁵ Po další odmítnutí návrhu zákona naposledy v prosinci 2015 znova upozornila právě organizace R-R, která v Praze uspořádala happening, který měl vzbudit diskuzi ohledně podoby návrhu zákona.¹⁷⁶

5.2.1. Vyjádření organizací, které se dlouhodobě zabývají danou problematikou

Lucie Šídová, výkonná ředitelka organizace R-R, zaslala před plánovaným druhým čtením návrhu zákona v poslanecké sněmovně, jménem organizace otevřený dopis poslancům. K dopisu, který vyzýval k tomu, aby přítomní hlasovali proti návrhu, se připojily další organizace zabývající se prostitucí (Centrum Jana, Ulice – Agentura sociální práce) či obchodováním s lidmi (La Strada, o. p. s).

¹⁷² Berme prostitutky jako výkonné umělkyně, říká vážně poslanec od Peake (31. 7. 2013), [online].

¹⁷³ Vláda odmítla pražský návrh na regulaci prostituce (9. 8. 2013), [online].

¹⁷⁴ Sněmovna shodila pod stůl plán na regulaci prostituce (13. 5. 2014), [online].

¹⁷⁵ SEĎOVÁ, S. Sexem se v ČR žíví 11 tisíc žen a mužů. Žádají zákon, který by je ochránil (18. 12. 2015), [online].

¹⁷⁶ SCHREIB, P. Sdružení Rozkoš bez rizika upozornilo na zákon o regulaci prostituce (18. 12. 2015), [online].

Současný návrh zákona byl v dopise označen za přísně regulační a represivní, následkem čehož by mohl být odsun prostituujících osob do ilegality. Kritizován byl např. vznik registru, který by vedl ke stigmatizaci osob; nastavení povinnosti absolvovat lékařské prohlídky (ve státech, kde tomu tak je, klienti častěji vyžadují sex bez kondomu) a především fakt, že v navrhované úpravě zákona nejsou vůbec řešena práva prostituujících osob, pouze jejich povinnosti.

Celkový počet sexuálních pracovníků v ČR bývá odhadován na 10 až 13 tisíc, R-R přitom ročně otestuje přes 3 tisíce z nich na HIV. Přijetí a uplatňování zákona o regulaci prostituce by tento pozitivní trend velmi pravděpodobně zvrátilo.¹⁷⁷

5.3. Současná situace

Třebaže je otázka regulace prostituce živá již dlouhou dobu, není významně nakročeno k tomu, aby byla prostituce regulována zákonem. Stále jsme nevyověděli ani mezinárodní Úmluvy, jejichž vypovězení je k uzákonění regulace nutné. Návrh, který byl předložen k projednání, nezohlednil potřeby osob pracujících v daném odvětví, zohledněny nebyly ani dlouholeté zkušenosti z jiných států, které mohou napovědět ohledně funkčnosti konkrétních opatření; stejně tak nebyly do návrhu zapracovány podněty organizací, které jsou dlouhodobě v kontaktu se skupinou, které se zákon týká.

5.4. Názory veřejnosti na legalizaci a regulaci prostituce

Názory na zákonnou regulaci prostituce v ČR se sice různí, všeobecně však Češi považují prostituce za jev, který nelze vymýtit (dle výzkumu realizovaným společností SANEP s tímto výrokem souhlasilo 92,5 % dotazovaných); legalizaci a regulaci tak považují za jedno z možných efektivních řešení (pro schválení zákona bylo 65 % respondentů, jasně proti bylo 15 %). Průzkum byl proveden v roce 2014, reprezentativní vzorek byl vybrán metodou kvótního výběru a zahrnoval 7 512 respondentů.¹⁷⁸ „Výsledky šetření společnosti SANEP lze interpretovat jako odmítavý postoj veřejnosti k pokryteckému chování úřadů, ale i celé společnosti k nelegální činnosti, o níž všichni vědí, že existuje a funguje, a to v podstatě naprosto běžně a dostupně.“¹⁷⁹

¹⁷⁷ Otevřený dopis ROZKOŠE bez RIZIKA k návrhu zákona o regulaci prostituce (21. 10. 2014). [online]. Dopis v plném znění je součástí přílohy.

¹⁷⁸ SANEP: Prostituce, kterou podle většiny Čechů nelze vymýtit a je vnímána jako velký problém naší země, by měla být podle většiny domácí populace zlegalizována (14. 12. 2015), [online].

¹⁷⁹ SANEP: Prostituce, kterou podle většiny Čechů nelze vymýtit a je vnímána jako velký problém naší země, by měla být podle většiny domácí populace zlegalizována (14. 12. 2015), [online].

SANEP realizoval průzkum na toto téma i v roce 2010, i zde většina dotazovaných (80 %) vyjádřila podporu návrhu na zákonnou regulaci prostituce.¹⁸⁰ U obou výzkumu společnosti SANEP byly respondenti vybíráni metodou kvótního výběru. Žádné jiné výzkumy takového rozsahu věnující se danému tématu v rámci ČR realizovány nebyly.

V médiích se občas u článků zabývajících se danou tematikou objeví anketa zjišťující postoje čtenářů – většina z nich vyjadřuje podporu návrhům na regulaci. Na serveru Novinky.cz se do ankety zapojilo necelých 14 000 osob, na otázku „Souhlasíte s uzákoněním prostituce?“ odpovědělo 85 % „ano“.¹⁸¹ V týdeníku Ekonom na otázku „Podpořili byste návrh na legalizaci prostituce?“ odpověděno „ano“ 83 % respondentů.¹⁸² Na zpravodajském serveru E15.cz se 80 % hlasujících vyjádřilo ve prospěch toho, aby byla prostituce považována za živnost.¹⁸³ Na serveru peníze.cz se měli čtenáři vyjádřit k tomu, jaký model jim přijde vhodný – zda švédský (kriminalizace klientů), německý (prostituce živností), nebo ten, který kriminalizuje jednání prostituujících osob i jejich klientů. 76 % zvolilo německý model.¹⁸⁴ U podobných anket jsem nezaznamenala žádnou s výrazně odlišnými výsledky.

K prostituci je v posledních letech otevřená řada států Evropy. Legální a regulovaná či jen legální (ale neregulovaná) je prostituce ve většině států jižní, střední a západní Evropy; nelegální pak převážně ve státech východní a severní Evropy.¹⁸⁵ Jako stát v srdci Evropy bychom tedy mezi svými sousedy nebyli žádnou výjimkou.

¹⁸⁰ Lidé chtějí podle průzkumu legalizovat prostituci, jak jste na tom vy? (28. 9. 2010), [online].

¹⁸¹ Prostituce by měla být uzákoněna, návrh Prahy podporuje i příhraničí (13. 9. 2010), [online].

¹⁸² Měla by se zlegalizovat a zdanit prostituce? Jakým způsobem? (30. 4. 2012), [online].

¹⁸³ Legalizace prostituce míří k poslancům. Zahájení byznysu by přišlo na 3,5 tisíce (23. 7. 2013), [online].

¹⁸⁴ KAŠPÁREK, M. Prostituce – podnikání jako každé jiné. Jen s průkazkou a záznamem v databázi (19. 7. 2013), [online].

¹⁸⁵ *History of Prostitution from 2400 BC to the Present* (2016), [online].

PRAKTICKÁ ČÁST

V praktické části práce jsem se zaměřila na přípravu a realizaci kvantitativního výzkumu, jehož výsledky vypovídají o tom, jaké názory na případnou regulaci prostituci v české společnosti převládají.

6. Metodická část

V metodické části se zaměřím na formulování výzkumného cíle, následně popíšu výzkumnou strategii a zvolím vhodnou techniku sběru dat.

6.1. Cíl výzkumu

Cílem mého výzkumu je identifikovat převládající názory, které se v české společnosti objevují v souvislosti s návrhy zákona na regulaci prostituce v ČR. Realizaci plnohodnotného kvantitativního výzkumu v rámci diplomové práce jsem vyhodnotila jako prakticky nemožnou, zkoumanou populaci jsem proto omezila místem. Výzkum byl realizován na území Novojičínska.

6.2. Formulace hypotéz a jejich operacionalizace

Hypotéza č. 1: Prostituce by podle obyvatel ČR měla být v této zemi regulována zákonem, přičemž za nejvhodnější model regulace je považován německý model (prostituce je legálně vykonávanou živností, zároveň je legální těchto služeb využívat).

Operacionalizace č. 1: Z výzkumů společnosti SANEP provedených v letech 2010 a 2014 vyplývá, že česká společnost podporuje návrhy zákona na regulaci prostituce. Pro účely výzkumu, který byl realizován v roce 2014, byly získány odpovědi od celkem 7 512 respondentů, kteří tvořili reprezentativní vzorek. 65,8 % respondentů v roce 2014 uvedlo, že prostituce by se podle jejich názoru měla povolit zákonem (15,9 % by preferovalo zákaz této činnosti, 6,2 % souhlasilo s tím, aby prostituce zůstala nadále ve stavu, kdy v rámci zákona není nijak řešena; 12,1 nemá jasný názor ohledně toho, jak s prostitucí naložit). Podporu návrhu

zákona na regulaci prostituce vyjádřilo 72,2 % respondentů.¹⁸⁶ Stejné výsledky vyplývají i z anketních šetření, které byly realizovány různými zpravodajskými servery. V zemích Evropy, kde již byla prostituce zákonem regulována, lidé s regulací převážně souhlasí, přičemž je upřednostňován německý model, který nekriminalizuje ani prostituující osoby, ani jejich zákazníky. V roce 2009 provedl v rámci své diplomové práce dotazníkové šetření mezi 356 respondenty Ondřej Kolář. 62 % dotazovaných se přiklání k legalizaci prostituce jako živnostenského podnikání. 68 % dotazovaných také uvedlo, že by podle jejich názoru nebylo vhodné prostituce zakázat, zákaz by podpořilo 26 % respondentů.¹⁸⁷

Hypotéza bude ověřována otázkami č. 2, 3, 5 a 7.

Hypotéza č. 2: Prostituce v očích veřejnosti splňuje základní znaky podnikání, ze kterého by měly být odváděny daně; prostituce je vnímaná jako práce, která ze strany těch, kteří ji vykonávají, může být svobodnou volbou povolání či způsobu, jak si přivydělat.

Operacionalizace č. 2: 72,2 % respondentů zapojených do výzkumu SANEP souhlasilo s tím, že prostituce by již nadále neměla být nelegální činností, ze které nejsou odváděny daně – prostituce by podle nich měla být vykonávána na základě povolení vydaného úřadem a prostituující osoby by měla odvádět daně. 57,3 % respondentů považuje legalizaci a regulaci prostituce za způsob, jak se s tímto řemeslem vypořádat ve prospěch státní kasy (proti tomuto názoru se vyjádřilo 30,4 % respondentů).¹⁸⁸ V kapitole 5. 4 jsem zmínila zkušenosti ze zahraničí, které rovněž tuto hypotézu potvrzují, zmínila jsem také to, že o odvádění daní mnohdy stojí také samotné osoby věnující se prostituci.

Předpokládám, že lidé již prostituci nevnímají jen jako volbu z nutnosti, ale často také jako možnou volbu způsobu obživy či přivýdělku – vycházím z toho, že v posledních letech se v médiích objevují zprávy čerpající z různých výzkumů zaměřených na motivaci k vykonávání prostituce, ze kterých vyplývá, že prostituce rozhodně není homogenním jevem (za tento přístup bývá kritizován švédský model). Zároveň se při opětovné diskuzi na téma možné regulace prostituce v ČR v médiích objevují i zprávy popisující situaci prostituujících osob

¹⁸⁶ SANEP: *Prostituce, kterou podle většiny Čechů nelze vymýt a je vnímána jako velký problém naší země, by měla být podle většiny domácí populace zlegalizována* (14. 2. 2014), [online].

¹⁸⁷ KOLÁŘ, Ondřej. *Diferenciace názorů na problematiku prostituce v závislosti na věk*, 2009, s. 42.

¹⁸⁸ SANEP: *Prostituce, kterou podle většiny Čechů nelze vymýt a je vnímána jako velký problém naší země, by měla být podle většiny domácí populace zlegalizována* (14. 2. 2014), [online].

ze zahraničí, přičemž tyto osoby nebývají v médiích tak silně stereotypizovány, jako tomu bylo v předešlých letech (bývají prezentovány příběhy lidí, jejichž identita není redukována pouze na prostituta/prostitutku, ale jsou představeni jako lidé, kteří zastávají více sociálních rolí).

Hypotéza bude ověřována otázkami č. 1, 2, 3, 5 a 7.

Hypotéza č. 3: Prostituce je vnímána jako jev, který nelze vymýtit, při vhodném způsobu regulace lze však tuto činnosti učinit více kontrolovatelnou – tomu by napomohlo i zrušení zákazu zřizování a provozování nevěstinců.

Operacionalizace č. 3: 92,5 % respondentů, kteří se účastnili výzkumu realizovaného SANEP v roce 2014, vnímá prostituci jako jev, který nelze zcela vymýtit. V rámci tohoto výzkumu také 51,1 % respondentů uvedlo, že uzákoněním prostituce jako živnosti je možné tuto činnost dostat více pod kontrolu (s tímto výrokem naopak nesouhlasilo 43 % respondentů).¹⁸⁹ Podobné postoje veřejnosti lze registrovat i v zahraničí (viz kapitola 5. 4). V žádném z výzkumů, které jsem dohledala, jsem však nenarazila na otázku, která by se u respondentů zajímala o jejich názor na provozování nevěstinců v ČR. Ve své hypotéze však vycházím ze zkušenosti jiných evropských států. Navíc, co se týče forem prostituce, lidé častěji negativně hodnotí pouliční prostituci, a souhlasí spíše s tím, aby byla odsunuta za zdi nevěstinců či do vybraných ulic a čtvrtí.

Hypotéza bude ověřována otázkami č. 4, 5, 6, 7, 8 a 9.

Hypotéza č. 4: Na osoby věnující se prostituci je nahlíženo jako na nositele zvýšených zdravotních rizik, přičemž povinnost absolvovat pravidelné lékařské prohlídky je hodnocena jako na vhodné opatření.

Operacionalizace č. 4: V roce 2015 realizovala organizace R-R kvalitativní i kvantitativní výzkum mezi sexuálními pracovníci - jedním z cílů výzkumu bylo zjistit, s jakými předsudky a stereotypy se pracovníci nejčastěji setkávají. Mezi 10 nejčastěji uváděnými byl předsudek, že „*Sexuální pracovníci roznášejí pohlavní nemoci.*“.¹⁹⁰ Ve výzkumu provedeném O. Kolářem

¹⁸⁹ SANEP: *Prostituce, kterou podle většiny Čechů nelze vymýtit a je vnímána jako velký problém naší země, by měla být podle většiny domácí populace zlegalizována* (14. 2. 2014), [online].

¹⁹⁰ *Reflexe násilí v sexbyznysu a možnosti řešení* (27. 7. 2015), [online].

vyjádřilo 53 % respondentů souhlas s názorem, že legalizace prostituce může napomoci tomu, aby nenarůstal počet infikovaných pohlavními chorobami; s tímto tvrzením naopak nesouhlasilo 37 % respondentů.¹⁹¹ Také Lucie Jakubková realizovala dotazníkové šetření v rámci své diplomové práce na téma „*Prostituce – návrh zákona o regulaci prostituce a postoj veřejnosti v ČR*“. Svůj názor vyjádřilo celkem 131 osob, 50 % respondentů uvedlo právě pohlavní nemoci jako problém, který prostituci doprovází a vnímají jej jako nejzávažnější.¹⁹²

Hypotéza bude ověřována otázkami č. 6 a 7.

Co se týče odpovědí respondentů na jednotlivé otázky, předpokládám, že mezi odpověďmi mužů a žen na jednotlivé otázky nebudou viditelné velké rozdíly.

6.3. Výzkumná strategie

Zvolila jsem cestu kvantitativního výzkumu. Jedná se o deduktivní metodu, cílem je testování hypotéz. Hypotézy, které chci testovat, jsou zmíněny v předchozí podkapitole. Díky kvantitativnímu výzkumu získám informace od mnoha jedinců, dochází však ke značné redukci informace. Výhodou tohoto výzkumu je poměrně rychlý sběr dat. Hledání informačních zdrojů, které odráží dosavadní stav bádání v dané oblasti, je neopominutelnou fází výzkumu, proto samotné realizaci výzkumu předcházelo hledání výzkumů, které byly realizovány již dříve a věnovaly se podobnému tématu.

6.4. Technika sběru dat

Jako techniku jsem zvolila dotazníkové šetření. Využití dotazníku je vysoce efektivní technika, která umožňuje postihnout relativně velký počet jedinců v krátkém čase. Formální shodnost podnětové situace je poměrně vysoká, interviewer bias je téměř vyloučen. Anonymita dotazníkového šetření navíc působí na respondenty poměrně přesvědčivě, technika je navíc vhodná ke zjišťování názorů a postojů. Jednou z nevýhod dotazníku je, že respondenti mohou vynechávat a přeskakovat některé z otázek. Protože jsem ale dotazník šířila v elektronické podobě, nastavila jsem otázky jako „povinné“, čímž je vynechat nešlo.

¹⁹¹ KOLÁŘ, Ondřej. *Diferenciace názorů na problematiku prostituce v závislosti na věk*, 2009, s. 55.

¹⁹² JAKUBKOVÁ, Lucie. *Prostituce – návrh zákona o regulaci prostituce a postoj veřejnosti v ČR*, 2009, s. 92.

6.5. Výzkumné otázky

„Výzkumné otázky vycházejí z obecného určení cíle výzkumu, který převádějí do konkrétnější podoby. Udávají mu směr, poskytují rámec pro vytvoření závěrečné zprávy. Obvykle formulujeme jednu zastřešující výzkumnou otázku, ke které lze stanovit dílčí výzkumné otázky.“¹⁹³ Důležitou funkcí výzkumných otázek je, že nám ukazují, která data budou pro náš výzkum zapotřebí. Z toho důvodu pak také řídí jak sběr dat, tak jejich analýzu. Výstupem by následně měly být právě odpovědi na jednotlivé výzkumné otázky.¹⁹⁴ Hlavní otázka tohoto výzkumu zní: **„Podporují Češi návrh zákona na regulaci prostituce, podle kterého by se z této činnosti stala regulérní živnost, a lidé, kteří ji vykonávají, by ji na základě povolení nadále vykonávali jako legální činnost, na kterou se vztahuje povinnost odvádět daně a dodržování dalších stanovených pravidel?“**

Dílčí výzkumné otázky:

- **Spatřují Češi v prostituci možný předmět podnikání?**
- **Domnívají se Češi, že by prostituce na úrovni ČR měla být regulována?**
- **Podporují Češi regulaci prostituce v navrhované podobě jakožto vhodné opatření, jehož následkem se tato činnost může stát více kontrolovatelnou?**

7. Empirická část

7.1. Dotazník

Při konstrukci dotazníku jsem dbala na to, aby byly otázky stručné, srozumitelné, jednoznačné a nesugestivní. Dotazník obsahoval celkem 9 otázek, které uvádím níže. Dotazník v plném znění je součástí přílohy.

¹⁹³ Proč je důležité dělat v knihovnách výzkumy? (2016), [online].

¹⁹⁴ K. F. PUNCH, *Základy kvantitativního šetření*. Praha: Kosmas, 2008, s. 44.

Otázky použité v dotazníku:

Otázka č. 1: Je pro Vás v souvislosti s prostitucí přijatelné slovo "práce"?

Otázka č. 2: Bylo by podle vašeho názoru v souladu se základními znaky podnikání označení prostitute jako živnosti?

Otázka č. 3: Souhlasíte s návrhem, podle kterého by prostituující osoby mohly vykonávat svou dosud nelegální a nezdaněnou činnost na základě povolení vydaného úřadem a odvádět z této činnosti daň z příjmu?

Otázka č. 4: Domníváte se, že regulací prostitute lze tuto činnost učinit více kontrolovatelnou?

Otázka č. 5: Který model regulace prostitute je podle Vašeho názoru nejvhodnějším opatřením?

Otázka č. 6: Myslíte si, že povinnost absolvovat pravidelné lékařské prohlídky, která by se vztahovala na prostituující osoby, je vhodným opatřením?

Otázka č. 7: Zaškrtněte, prosím, všechny výroky, se kterými souhlasíte.

V dotazníku byly u této otázky uvedeny tyto výroky:

- a) V případě uzákonění regulace prostitute by měl být stanoven minimální věk pro vykonávání této činnosti.
- b) Pouliční prostitute by měla být odsunuta jen do vybraných čtvrtí či ulic.
- c) Prostituující osoby by měly odvádět daně.
- d) Vykonávání prostitute může být dočasným řešením finanční situace.
- e) Prostituující osoby jsou nositeli zvýšených zdravotních rizik.

- f) Většina prostituujících osob se k vykonávání této činnosti uchyluje z nutnosti.
- g) Prostituuující osoby by měly mít práva a povinnosti jako jiní živnostníci.
- h) Vykonávání prostituce může být svobodnou volbou povolání (ne všichni se k prostituci uchýlí z nutnosti).
- i) V ČR je pouliční prostituce problémovým jevem.
- j) Prostituci provozují především ženy.

Otázka č. 8: V ČR je nezákonné zřizování a provozování nevěstinců. Měl by podle Vašeho názoru tento zákaz nadále platit?

Otázka č. 9: Je podle Vašeho názoru možné prostituci zcela vymýtit?

Na konci dotazníku jsem respondenty požádala o jejich osobní údaje (pohlaví, věk, dosažené vzdělání, rodinný stav, socioekonomický status).¹⁹⁵

7.2. Sběr dat

Samotnému dotazování předcházelo rozhodnutí o způsobu výběru respondentů. V sociologickém výzkumu bývá hojně využíván kvótní výběr, „*který je odvozen od kvót, kterými je vymezen rozsah výběru jednotlivých, nejčastěji demografických nebo sociálních skupin. Kvóta je číselný údaj udávající tazateli kolik má dotazovat žen, kolik mužů, nebo kolik má vyhledat obyvatel s ukončeným jen základním vzděláním, kolik s maturitou a kolik s vysokoškolským vzděláním apod.*“¹⁹⁶ Využití kvótního výběru je vhodné zejména u populací, o nichž jsme dobře informováni, což však zdaleka není každá populace. Další obtíž je spojena s praktickou stránkou výběru respondentů přímo v terénu – lokalita je dána působištěm tazatele (v mém případě se jedná o Nový Jičín), dohledat však v dané lokalitě respondenty odpovídající zvoleným charakteristikám je mnohdy obtížné.¹⁹⁷ S tímto problémem je také úzce spojen z mého pohledu hlavní nedostatek kvótního výběru, kterým je subjektivní volba jedinců z dané kategorie. Tazatel může nevědomky upřednostňovat určitý typ respondentů (kteří tak mohou

¹⁹⁵ Věk respondentů byl rozčleněn na tyto kategorie: méně než 18 let, 18 až 30 let, 31 až 45 let, 46 až 60 let, více než 60 let. Respondenti mají shodné bydliště – a to město Nový Jičín.

¹⁹⁶ HENDL, JEŘÁBEK [online].

¹⁹⁷ DISMAN, M. *Jak se vyrábí sociologická znalost*, 1995, s. 95.

mít napříč kvótami podobné názorové tendence podobné těm tazatelovým).¹⁹⁸ Tomuto nedostatku by se dalo z části předejít zapojením více tazatelů, kteří by pocházeli z různého prostředí a byli ochotni se na mém výzkumu podílet a aktivně oslovovat respondenty odpovídající zvoleným charakteristikám. Na sběr dat, který by probíhal takovým způsobem, jsem však neměla dostatečné kapacity, a proto jsem zvolila jiný postup.

Výběr respondentů byl proveden na základě jejich dobrovolnosti a dostupnosti. I tato volba má své limity – tím hlavním je, že výsledky šetření provedeného na základě dobrovolnosti jsou těžce zobecnitelné (jsou zobecnitelné jen na populaci těch, kteří odpovídali), zároveň se mohou hlásit podobné typy osobnosti. Výběr na základě dostupnosti, kdy výzkumník volí respondenty, kteří jsou k dispozici, se vyznačuje nízkou mírou reprezentativnosti. Výběr je ovšem vhodný pro výzkum v populaci, jejíž vlastnosti nám nejsou známe tak, jak je tomu nutné u kvótního výběru. Reprezentativnost takového výběru však lze do určité míry zvýšit – a to mechanismem výběru ze základního souboru,¹⁹⁹ kdy se výzkumník snaží o co nejvyváženější výběr respondentů – to byl právě můj případ. Kroky, kterými jsem se snažila zajistit co nejvyváženější výběr respondentů, popisuji níže.

Jak jsem již zmínila, u respondentů jsem zjišťovala tyto údaje: pohlaví, věk, socioekonomický status, rodinný stav a úroveň dosaženého vzdělání. Mým záměrem bylo zajistit obdobný počet respondentů mužského a ženského pohlaví, zároveň jsem se snažila docílit toho, aby respondenti pocházeli z různého prostředí. Snažila jsem se předejít situaci, ve které by většina respondentů odpovídala charakteristikám mé osoby. Právě proto jsem velmi ocenila, že do sběru dat se zapojilo několik dalších osob, které projevíly ochotu se na něm podílet. Jelikož jsem nepotřebovala zajistit respondenty, kteří by zcela přesně odpovídali charakteristikám na základě kvótního výběru (jediným požadavkem bylo, aby dané osoby byly obyvateli Nového Jičína), neměla jsem na zapojené osoby požadavky, které by jejich činnost učinily (nejen) časově náročnější. Sama jsem využila své osobní i pracovní kontakty. Díky osobním kontaktům se mi podařilo zajistit především respondenty, kteří spadají do věkové kategorie 18 až 30 let, jsou svobodní, dosažená úroveň jejich vzdělání je SŠ s maturitou/VŠ; co se týče socioekonomického statusu, patří mezi studenty/zaměstnance. Velmi různorodé respondenty jsem oslovila díky tomu, že pracuji v organizaci, která současně provozuje coworkingové a rodinné centrum. V tomto prostředí se mi podařilo získat data od respondentů z řad žen

¹⁹⁸ HENDL, Jan. *Přehled statistických metod zpracování dat*, 2006, s. 52–53.

¹⁹⁹ REICHEL, Jiří. *Kapitoly metodologie sociálních výzkumů*, 2009, s. 84.

i mužů, zastoupeny byly všechny věkové kategorie, osoby vdané/ženaté, svobodné i rozvedené; co se týče socioekonomického statusu, jednalo se o osoby v zaměstnaneckém poměru, na rodičovské dovolené i OSVČ. Ochotu podílet se na sběru v rámci mého výzkumu dat projevilo cca 10 osob. Využila jsem nabídky 5 z nich, přičemž jsem je volila v zájmu toho, abych docílila co nejvyváženějšího souboru respondentů.

7.3. Demografické charakteristiky respondentů

Dotazníkové šetření bylo realizováno ve dnech 7. až 16. března 2016. Příjemně mě překvapilo, že respondenti projevovali zájem o dané téma, především díky této ochotě (obecně projevovaly větší ochotu ženy) zapojit se do dotazníkového šetření, se mi podařilo zajistit poměrně vysoký počet respondentů – ten ve výsledku činí **317 osob**.²⁰⁰ V této podkapitole bych ráda popsala demografické charakteristiky daných respondentů.

První zjišťovanou charakteristikou bylo **pohlaví respondenta** (pro účely této práce dělím pouze na dvě skupiny). Jak jsem již zmínila, ženy projevovaly větší ochotu zapojit se do dotazníkového šetření na dané téma (tato zkušenost je stejná pro mě, i pro ostatní zapojené tazatele), při zkoumání dosavadního stavu bádání v této oblasti jsem na tuto skutečnost narazila i u jiných výsledků realizovaných výzkumů.

Tabulka 1: Pohlaví respondentů

muži	ženy	celkem
123 (38,8 %)	194 (61,2 %)	317

Další zjišťovanou charakteristikou respondentů byl jejich **věk** (dokončený věk ke dni, kdy byli respondenti dotazováni). Respondenti byli rozděleni do několika věkových skupin, jejichž zastoupení je znázorněno v tabulce níže. Nejvíce je zastoupena věková kategorie „18 až 30 let“. Skupinou, u které pro mě bylo zajištění respondentů zapojených do výzkumu obtížné, byli lidé starší 60 let. V této věkové kategorii sice bylo osloveno přibližně 50 osob, s vyplněním dotazníku však souhlasila jen asi čtvrtina z nich (většina z těch, kteří odmítli, však podle jejich

²⁰⁰ Nový Jičín má přibližně 24 000 obyvatel.

reakcí nezaujímal k prostituci nijak výrazně negativní postoj, spíše neprojevovali zájem o dané téma, nechtěli se zapojit).

Tabulka 2: Věk respondentů

Méně než 18 ²⁰¹ let	18 až 30 let	31 až 45 let	46 až 60 let	Více než 60 let	Celkem
60 (18,9 %)	137 (43,2 %)	82 (25,9 %)	26 (8,2 %)	12 (3,8 %)	317

U respondentů mě zajímal také jejich **rodinný stav**. Nejvíce zastoupena je kategorie „svobodný/svobodná“ (do této kategorie však spadají i lidé, kteří dlouhodobě žijí s partnerem - někdy i společnou rodinou - ve společné domácnosti tzv. „na hromádce“), osob, které jsou ženaté/vdané je asi poloviční počet.

Tabulka 3: Rodinný stav respondentů

Svobodný (svobodná)	Ženatý (vdaná)	Rozvedený (rozvedená)	Vdovec (vdova)	Osoba žijící v registrovaném partnerství	Celkem
193 (60,9 %)	97 (30,6 %)	26 (8,2 %)	1 (0,3 %)	0	317

Další sledovanou charakteristikou bylo **dosažené vzdělání respondentů**. Co se týče této charakteristiky, žádná kategorie výrazně nepřevládá nad ostatními. V tomto ohledu se mi podařilo zajistit respondenty spadající do všech kategorií především díky zapojení dalších tazatelů.

Tabulka 4: Dosažené vzdělání respondentů

Bez vzdělání/se základním vzděláním	Středoškolské vzdělání	Středoškolské vzdělání s maturitou	Vyšší odborné vzdělání	Vysokoškolské vzdělání	Celkem
65 (20,5 %)	24 (7,6 %)	106 (33,4 %)	17 (5,4 %)	105 (33,1 %)	317

²⁰¹ Minimální věk oslovených byl 15 let

Poslední charakteristiku, o jejích uvedení jsem respondenty v rámci dotazníku žádala, byl jejich **socioekonomický status**. 6 dotazovaných osob se zařadilo do kategorie „jiné“, která byla rovněž na výběr (ve všech případech tak uvedli proto, že spadali do více kategorií současně a nechtěli se omezit jen na jednu dominantní).

Tabulka 5: Socioekonomický status respondentů

zaměstnanec	OSVČ	student	Osoba na rodičovské dovolené	Důchodce	nezaměstnaný	Celkem
96 (30,4 %)	40 (12,7 %)	130 (40,1 %)	33 (10,4 %)	7 (2,2 %)	4 (1,3 %)	311

V následující podkapitole se již zaměřím na vyhodnocení získaných dat.

7.4. Vyhodnocení dotazníku

Otázka č. 1: Je pro Vás v souvislosti s prostitucí přijatelné slovo "práce"?

Tabulka 6: Odpovědi respondentů (otázka č. 1)

rozhodně ano	69 (21,8 %)
spíše ano	156 (49,2 %)
Nevím	19 (6 %)
spíše ne	51 (16,1 %)
rozhodně ne	22 (6,9 %)

Pro většinu dotazovaných je v souvislosti s prostitucí označení „práce“ v pořádku. Celkově s tímto označením souhlasilo 71 % dotazovaných (velmi podobný výsledek přinesl výzkum provedený v Nizozemsku, kde s tímto označením souhlasilo 74 % respondentů). Nejvíce

respondentů zvolilo možnost „spíše ano“ (49,2 %). Proti tomuto označení bylo 23 % dotazovaných, zbylých 6 % zvolilo možnost „nevím“.

Mezi odpověďmi mužů a žen se neprojevíly velké rozdíly, u mužů s označením souhlasilo 71 % z nich, u žen to bylo 78 %. Z respondentů, kteří jako rodinný stav uvedli „ženatý, vdaná“, s výrokem souhlasilo 85 %, z řad svobodných vyhodnotilo označení prostituce jako práce 63 % z nich. Největší počet těch, pro které je dané označení v pořádku, patří k OSVČ – z této skupiny zvolilo možnost „rozhodně ano“ či spíše „ano“ celých 93 %.²⁰²

Otázka č. 2: Bylo by podle vašeho názoru v souladu se základními znaky podnikání označení prostituce jako živnosti? (základní znaky živnostenského podnikání jsou: soustavná činnost, samostatnost pod vlastním jménem, vlastní odpovědnost, účelem je dosažení zisku, dodržení podmínek živnostenského zákona)

Tabulka 7: Odpovědi respondentů (otázka č. 2)

rozhodně ano	127 (40,1 %)
spíše ano	126 (39,7 %)
nevím	17 (5,4 %)
spíše ne	32 (10,1 %)
rozhodně ne	15 (4,7 %)

79,8 % respondentů si myslí, že prostituce splňuje základní znaky živnostenského podnikání a lze ji za živnost označovat. S daných označením nesouhlasilo 14,8 %. 5,4 % zvolilo možnost „nevím“. Ani u této otázky se neprojevíly výrazné rozdíly mezi tím, jak odpovídaly ženy (78,3 %

²⁰² Podrobná tabulka je součástí přílohy

z nich zvolilo možnost „rozhodně ano“, případně „spíše ano“) a jak odpovídali muži (82 %). Respondenti měli se zvyšujícím se věkem vzrůstající tendenci souhlasit s označením prostituce jako živnosti (ve věkové kategorii „méně než 18 let“ s tímto označením souhlasilo 66,7 %, u osob spadajících do kategorie „více než 60 let“ to bylo dokonce 100 %). Čím vyšší dosažené vzdělání respondenti uvedli, tím vyšší byla jejich tendence souhlasit s daným označením (s tím, že prostituce splňuje základní znaky podnikání, souhlasilo 60 % osob s žádným/základním vzděláním, z řad osob s VŠ vzděláním souhlasilo 92,7 %). Svobodní respondenti (71,1 %) s označením souhlasili v menší míře než ženatí/vdané (92,8 %). I u této otázky s daným označením nejvíce souhlasili lidé, kteří jako socioekonomický status uvedlo OSVČ – celých 95 % souhlasilo s tím, že prostituce splňuje základní znaky živnostenského podnikání.²⁰³

Otázka č. 3: Souhlasíte s návrhem, podle kterého by prostituující osoby mohly vykonávat svou dosud nelegální a nezdaněnou činnost na základě povolení vydaného úřadem a odvádět z této činnosti daň z příjmu?

Tabulka 8: Odpovědi respondentů (otázka č. 3)

rozhodně ano	156 (49,8 %)
spíše ano	97 (30,6 %)
Nevím	18 (5,7 %)
spíše ne	20 (6,3 %)
rozhodně ne	24 (7,6 %)

S návrhem zákona, na základě kterého by se z prostituce stala legální vykonávaná činnost, ze které by byla odváděna daň z příjmu, souhlasilo 80,4 % respondentů (v rámci výzkumu, který

²⁰³ Podrobná tabulka je součástí přílohy

realizovala společnosti SANEP v r. 2014 návrh podpořilo 72,2 % respondentů), téměř 50 % navíc zvolilo možnost „rozhodně ano“. Nesouhlas vyjádřilo 13,9 % respondentů, 5,7 % zvolilo možnost „nevím“.

S návrhem souhlasilo 82,1 % mužů a 79,4 % žen. V určitých kategoriích projevilo podporu návrhu zákona dokonce více než 95 %, konkrétně se jedná o tyto kategorie: osoby ve věku 31–45 let (95,1 %), ženatí/vdané (95,9 %), OSVČ (97,5 %) a osoby ve věku 46–60 let (100 %). Nejméně návrh zákona podporovaly osoby, které uvedli jako dosažené vzdělání „bez vzdělání/se základním vzděláním“ – z řad těchto osob s návrhem souhlasilo 65 % osob, nesouhlas vyjádřilo 32 %.²⁰⁴

Otázka č. 4: Domníváte se, že regulací prostituce lze tuto činnost učinit více kontrolovatelnou?

Tabulka 9: Odpovědi respondentů (otázka č. 4)

rozhodně ano	55 (17,4 %)
spíše ano	121 (38,2 %)
Nevím	47 (14,8 %)
spíše ne	57 (18 %)
rozhodně ne	37 (11,7 %)

Celkem 55,6 % respondentů si myslí, že regulací prostituce lze tuto činnosti učinit více kontrolovatelnou, tomu naopak nevěří 29,7 % dotazovaných. 14,8 % respondentů se nepřiklonilo ani na jednu stranu a zvolilo možnost „nevím“. Ve větší kontrolovatelnost při

²⁰⁴ Podrobná tabulka je součástí přílohy

regulaci prostituce věří 53,6 % mužů a 56,2 % žen. Ve všech kategoriích byla nejčastěji volená odpověď „spíše ano“. Co se týče kontrolovatelnosti prostituce za okolnosti, že by byla regulovaná, převaha těch, kteří v ní věří, není příliš výrazná. V rámci výzkumu realizovaném společností SANEP označilo regulaci jako možné vhodné řešení 57,3 % respondentů, i zde jsem tedy v rámci svého výzkumu dospěla k podobnému výsledku.

Otázka č. 5: Který model regulace prostituce je podle Vašeho názoru nejvhodnějším opatřením?

Tabulka 10: Odpovědi respondentů (otázka č. 5)

německý model (prostituce je legálně vykonávanou živností, přičemž je legální těchto služeb využívat)	257 (81 %)
švédský (kriminalizováni jsou klienti, vykonávání prostituce je legální)	28 (8,8 %)
model, podle kterého jednají v rozporu se zákonem prostituuující osoby i jejich zákazníci (např. v Chorvatsku)	32 (10,1 %)

Německý model, podle kterého je prostituce legálně vykonávanou živností a klienti využívající sexuálních služeb nejsou kriminalizováni, vyhodnotilo jako nejvhodnější opatření více než 80 % respondentů (volilo jej 84,6 % mužů a 78,9 % žen). Německý model byl nejvíce volenou variantou pro všechny skupiny respondentů. Nejvíce byl německý model podporován respondenty, kteří patří k OSVČ (97,5 %). Čím vyšší bylo dosažené vzdělání respondentů, tím častěji vyjadřovali podporu německému modelu (z osob se žádným či základním vzděláním volilo německý model 60 % respondentů, z osob s VŠ vzděláním to bylo 89,5 %). Co se týče rozdílů mezi odpověďmi respondentů s ohledem na jejich věk, nejvíce německý model podpořili respondenti spadající do věkové kategorie 46–60 let (96,2 %), nejméně respondenti mladší 18 let (61,7 %).²⁰⁵

²⁰⁵ Podrobná tabulka je součástí přílohy

Otázka č. 6: Myslíte si, že povinnost absolvovat pravidelné lékařské prohlídky, která by se vztahovala na prostitující osoby, je vhodným opatřením?

Tabulka 11: Odpovědi respondentů (otázka č. 6)

rozhodně ano	251 (79,2 %)
spíše ano	41 (12,9 %)
Nevím	16 (5 %)
spíše ne	8 (2,5 %)
rozhodně ne	1 (0,3 %)

Celkem 292 respondentů (92 %) považuje povinnost prostitujících osob pravidelně absolvovat lékařské prohlídky jako vhodné opatření. Pouze jeden respondent na tuto otázku odpověděl „rozhodně ne“, 5 % zvolilo možnost „nevím“.²⁰⁶

²⁰⁶ Podrobná tabulka je součástí přílohy

Otázka č. 7: Zaškrtněte, prosím, všechny výroky, se kterými souhlasíte.

Tabulka 12: Odpovědi respondentů (otázka č. 7)

V případě uzákonění regulace prostituce by měl být stanoven minimální věk pro vykonávání této činnosti.	261 (82,3 %)
Pouliční prostituce by měla být odsunuta jen do vybraných čtvrtí či ulic.	158 (49,8 %)
Prostituuující osoby by měly odvádět daně.	242 (76,3 %)
Vykonávání prostituce může být dočasným řešením finanční situace.	134 (42,3 %)
Prostituuující osoby jsou nositeli zvýšených zdravotních rizik.	238 (75,1 %)
Většina prostituujících osob se k vykonávání této činnosti uchyluje z nutnosti.	115 (36,3 %)
Prostituuující osoby by měly mít práva a povinnosti jako jiní živnostníci.	184 (58 %)
Vykonávání prostituce může být svobodnou volbou povolání (ne všichni se k prostituci uchýlí z nutnosti).	210 (66,2 %)
V ČR je pouliční prostituce problémovým jevem.	72 (22,7 %)
Prostituci provozují především ženy.	178 (56,2 %)

Otázka č. 7 obsahovala celkem 10 výroků o prostituci a prostituujících osobách. Respondenti byli požádáni, aby označili výroky, se kterými souhlasí – výroky, které odpovídají jejich názorům a představám spojených s prostitucí. Výroky, se kterými souhlasila nadpoloviční většina respondentů, jsou v tabulce tučně zvýrazněny. Nejvíce respondentů se ztotožnilo s tvrzením,

že pro provozování prostituce by měl být stanoven minimální věk (82,3 %). Minimální věk pro vykonávání jakékoliv živnosti je předepsán v Živnostenském zákoně, kde je minimum stanoveno na 18 let, lze tedy předpokládat, že by tak tomu bylo i v případě prostituce. Nepovažuji však za samozřejmé, že tento údaj je znám všem respondentům. Cílem bylo zjistit, jestli stanovení minimálního věku pro prostituce, považují lidé za vhodné opatření, což se potvrdilo. Jak jsem zmínila již v teoretické části, v Evropě jsou státy, kde opatření, které stanovuje minimální věk pro tuto činnost, v praxi existují. Více než tři čtvrtiny respondentů (76,3 %) si také myslí, že prostituující osoby by měly odvádět daně, přičemž tyto osoby považují za nositele zvýšených zdravotních rizik (s tímto výrokiem souhlasilo 75,1 % respondentů).

Pouze 22,7 % respondentů považuje prostituci za problémový jev v ČR (u výzkumu z roku 2014, jehož výsledky zveřejnil SANEP, to přitom bylo 52,4 %). Co se týče odsunutí prostituce do vybraných ulic a čtvrtí, jsou v téměř totožném počtu zastoupeni ti, kteří jsou tomuto řešení nakloněni (52,2 %), i ti, kteří s tímto nápadem nesouhlasí (48,8 %) – na základě zkušeností z jiných států lze předpokládat, že v případě, že by prostituce byla považována v této zemi za problémový jev, podpořilo by tento návrh více dotazovaných.

Z odpovědí respondentů také vyplynulo, že prostituce není považována za činnost, u které lze automaticky předpokládat, že osoba, která ji vykonává, tak činí z nutnosti. S výrokiem, který motiv nutnosti určil jako převládající v tomto odvětví, souhlasilo jen 36,3 % a s výrokiem, který prostituci popisuje jako činnost, jejíž vykonávání pro někoho může být v podstatě svobodnou volbou povolání, souhlasilo 66,2 %. 42,3 % respondentů souhlasí s tím, že prostituce může být dočasným řešením finanční tísně – tato otázka se u výzkumu od SANEP objevila v trochu odlišné podobě. Respondenti odpovídali na to, zda by pro ně byla prostituce myslitelným řešením jejich finanční tísně, za tohoto upřesnění už souhlasilo jen 5,1 %.

Otázka č. 8: V ČR je nezákonné zřizování a provozování nevěstinců. Měl by podle Vašeho názoru tento zákaz nadále platit?

Tabulka 13: Odpovědi respondentů (otázka č. 8)

rozhodně ano	38 (12 %)
spíše ano	62 (19,6 %)
nevím	48 (15,1 %)
spíše ne	117 (36,9 %)
rozhodně ne	52 (16,4 %)

53,3 % respondentů je toho názoru, že zákaz zřizování a provozování nevěstinců by neměl dále platit, jeho přetrvávající platnost podpořilo 31,6 % respondentů. U žádné jiné otázky respondenti nevolili v tolika případech možnost „nevím“, zde tuto možnost zvolilo 15,1 % z nich (48 respondentů). V tomto případě nemám možnost výsledky svého výzkumu porovnat s jinými, na otázku, která by se respondentů dotazovala na legalizaci a fungování nevěstinců, jsem v rámci jiných výzkumů nenarazila. Větší podporu má však legalizace nevěstinců často v zemích, kde lidé podporují odsunutí prostituce do vybraných čtvrtí, případně kde považují za problémovou pouliční formu prostituce.

Otázka č. 9: Je podle Vašeho názoru možné prostituci zcela vymýtit?

Tabulka 14: Odpovědi respondentů (otázka č. 9)

rozhodně ano	2 (0,6 %)
spíše ano	3 (0,9 %)
nevím	4 (1,3 %)
spíše ne	75 (23,7 %)
rozhodně ne	233 (73,5 %)

Drtivá převaha respondentů (97,2 %) považují prostituci za jev, který ze společnosti vymýtit nelze. Pouze 5 osob věří, že ano – ve všech případech se jedná o studenty SŠ. 4 lidé zvolili možnost nevím. Ve výzkumu společnosti SANEP označilo prostituci za nevymýtitelnou 92,5 % respondentů.

7.5. Shrnutí

Hlavní výzkumná otázka mého výzkumu zněla takto: „Podporují Češi návrh zákona na regulaci prostituce, podle kterého by se z této činnosti stala regulérní živnost, a lidé, kteří ji vykonávají, by ji na základě povolení nadále vykonávali jako legální činnost, na kterou se vztahuje povinnost odvádět daně a dodržování dalších stanovených pravidel?“ Stanovila jsem celkem 4 hypotézy, které jsem otestovala pomocí dotazníkového šetření. Pro přehlednost hypotézy zopakují i zde.

Prostituce by podle obyvatel ČR měla být v této zemi regulována zákonem, přičemž za nejvhodnější model regulace je považován německý model (prostituce je legálně vykonávanou živností, zároveň je legální těchto služeb využívat). (H1)

Prostituce v očích veřejnosti splňuje základní znaky podnikání, ze kterého by měly být odváděny daně; prostituce je vnímána jako práce, která ze strany těch, kteří ji vykonávají, může být svobodnou volbou povolání či způsobu, jak si přivydělat. (H2)

Prostituce je vnímána jako jev, který nelze vymýtit, při vhodném způsobu regulace lze však tuto činnost učinit více kontrolovatelnou – tomu by napomohlo i zrušení zákazu zřizování a provozování nevěstinců. (H3)

Na osoby věnující se prostituci je nahlíženo jako na nositele zvýšených zdravotních rizik, přičemž povinnost absolvovat pravidelné lékařské prohlídky je hodnocena jako na vhodné opatření. (H4)

Po přípravné fázi výzkumu jsem realizovala dotazníkové šetření na území města Nový Jičín. Můj výzkum shromáždil odpovědi od 317 respondentů, kteří byli oslovení na základě dobrovolnosti a dostupnosti, přičemž jsem se snažila, aby jejich výběr byl co možná nejvyváženější, čímž jsem chtěla zvýšit reprezentativnost výzkumu. Výzkumy, které byly v ČR již dříve realizovány, a které lze považovat za reprezentativní, proběhly v posledních letech 2 (v roce 2010 a v roce 2014). Oba výzkumy přinesly podobné výsledky, přičemž i má práce dospěla k podobným výsledkům.

Z odpovědí respondentů vyplývá, že lidé návrh zákona na regulaci prostituce podporují („ano“ vyjádřilo 80 %), méně z nich však věří tomu, že povede ke zvýšení kontrolovatelnosti této činnosti (55,6 %). Pro většinu z dotazovaných je přijatelné označení prostituce jako práce (souhlasilo 71 %), lidé spatřují v prostituci možný předmět podnikání a souhlasí s tím, že návrh zákona by měl vejít v platnost. Z odpovědí vyplynulo, že podle veřejnosti prostituce splňuje základní znaky podnikání (79,8 %) a prostituující osoby by měly mít práva a povinnosti jako jiní živnostníci (58 %). Podle názorů veřejnosti by také prostituující osoby měly platit daně.

Zajímalo mě také, k jaké podobě regulace prostituce se lidé přiklánějí. Většina se přiklání k německému modelu (81 %), který v praxi vypadá tak, že prostituce je legální živností a zákazníci mohou sexuálních služeb legálně využívat. Tento model je v platnosti ve většině evropských zemích, kde je prostituce regulována zákonem. Naprostá většina respondentů považuje prostituci za celospolečenský jev, který nelze vymýtit (97,2), v rámci ČR jej však za příliš problémový nepovažují (jako problém ji označilo jen 22,7 % respondentů).

Prostituující osoby jsou dlouhodobě vnímány jako nositelé zvýšených zdravotních rizik, což potvrdil i můj výzkum (s daným výrokiem souhlasilo 75,1 % dotazovaných), zavedení pravidelných lékařských prohlídek, které by byly pro prostituující osoby povinné, jsou tak vnímány téměř jednoznačně kladně (jako vhodné opatření je označilo 92 % dotazovaných). Lidé také vyjádřili podporu stanovení minimálního věku pro vykonávání prostituce (82,3 %).

Třebaže v médiích je prezentována převážně ženská prostituce, nepotvrdilo se, že veřejnost vnímá prostituci jako oblast, ve které se pohybují výhradně ženy (s výrokiem souhlasilo 56,2 %, nesouhlasilo 43,8 %). Zároveň lidé prostituci již nevnímají jen jako „volbu z nouze“, pouze 36,3 % respondentů si myslí, že k prostituci se většina prostituujících osob uchyluje z nutnosti. 66,2 % uvedlo, že prostituce může být pro část osob v tomto odvětví svobodnou volbou, na základě které je pro ně prostituce hlavním příjmem či přivýdělkem. Společnost na prostituci nenahlíží jako na homogenní jev.

Odpovědi mužů a žen se nijak výrazně nelišily. V souvislosti s jinými charakteristikami respondentů však bylo možné zaznamenat mírné rozdíly v názorových tendencích. Nejvíce je návrh zákona na regulaci prostituce podporován těmi, kteří patří k OSVČ. S tím, že prostituce splňuje znaky podnikání a měla by být regulována, souhlasilo více než 90 % z nich. Ženatí/vdané regulaci v takové podobě, jak je formulováno v návrhu zákona, podporují více než osoby svobodné. S ohledem na uvedené dosažené vzdělání nejvíce návrh v dané podobě podporovaly osoby s VŠ vzděláním. Nejmenší podporu návrhům zákona na regulaci prostituce vyjadřovaly osoby mladší 18 let, které mají (zatím) dokončeno jen základní vzdělání.

Jak vyplývá z předchozí podkapitoly a tohoto shrnutí, hypotézy, které jsem formulovala v metodické části práce a následně je v rámci dotazníkového šetření testovala, se mi potvrdily.

Závěr

V této diplomové práci jsem se věnovala problematice prostituce. Řada států Evropy již přistoupila k zákonné regulaci této činnosti (např. Rakousko, Německo či Nizozemsko). V některých státech jsou sexuální služby regulovány více než 10 let, proto se domnívám, že ze zkušeností těchto států můžeme čerpat. ČR totiž dosud k zákonné regulaci prostituce nepřistoupila, a to přesto, že návrhy zákona na regulaci se objevují více než 20 let.

Opakované návrhy na regulaci prostituce v ČR jsou často předmětem diskuze. V souvislosti s prostitucí jsem se proto v rámci své práce zaměřila na postoje české společnosti vůči návrhům na regulaci; mým cílem bylo identifikovat převládající názory, které se ve společnosti na dané téma objevují.

V teoretické části práce jsem se zaměřila na společenský jev prostituce. Popsala jsem historické proměny tohoto jevu a uvedla konkrétní příklady toho, jak se různilo postavení prostituujících osob ve společnosti. Historie ukazuje, že napříč časem se postoje společnosti vůči prostituujícím osobám různily, nelze však tvrdit, že by se vyvíjely určitým (a jediným) směrem. Dlouhá historie prostituce dokládá, že žádné zákazy a omezení této činnosti nevedly k jejímu vymýcení, prostituce se vždy jen přesunula do ilegality, kde dále bujela, čímž se stala hůře kontrolovatelnou. Od Novověku, kdy se světem začaly šířit pohlavní choroby, byly navíc prostituující osoby spojovány s těmito nemocemi, přičemž zákazy měly sloužit jako prevence proti daným chorobám. Odsunutím do ilegality se však paradoxně pohlavní choroby šířily ještě rychleji. V souvislosti s historií prostituce jsem také zmínila zákonná opatření vztahující se na prostituci, která se v průběhu dějin objevila (za zdařilá lze považovat již některá opatření ze Středověku). Na jev prostituce jsem ve své práci nahlížela také optikou sociálních deviací – zaměřila jsem se na to, jaké jsou důsledky toho, že stejné chování může být u různých jedinců vnímané jinak; také na to, co s sebou nese označení či sebeoznačení ženy za prostitutku. Zmínila jsem, co má vliv na to, jak vypadá typizovaná postava prostitutky v každodenní interakci. V teoretické části této práce jsem se také zaměřila na to, jak je s prostitucí nakládáno v současné Evropě, podrobněji jsem se věnovala státům, které k prostituci zaujaly reglementační přístup. U vybraných států jsem popsala, kdy a za jakých okolností k regulaci došlo, jakou podobu mají daná zákonná opatření a pokud to šlo zjistit, uvedla jsem, jaké postoje k regulaci prostituce zaujímá populace dané země. Podobou regulace se od ostatních států výrazně liší Švédsko, které se v roce 1999 stalo první zemí, která legalizovala a regulovala

prostituci, mimo zákon však postavila jednání zákazníků, kteří těchto služeb využívají. Ráda bych zdůraznila, že žádný ze států, kde k zákonné regulaci prostituce došlo, od regulace již neustoupil – v některých státech je příslušná legislativa v platnosti již více než 10 let. Průzkumy veřejného mínění, které byly provedeny v daných státech, navíc ukazují, že obyvatelé daných zemí jsou regulaci prostituce nakloněni a je pro ně přijatelné, aby na prostituci bylo nahlíženo jako na práci. Ne všechny podoby regulačních opatření, které byly zavedeny, lze považovat za vhodně zvolené a v praxi fungující, domnívám se ale, že funkčnost či nefunkčnost daných opatření má své důvody, ze kterých můžete při nastavování legislativy v této oblasti čerpat i my. V poslední kapitole teoretické části se věnuji situaci v ČR. Prostituci zasazuji do kontextu právního systému ČR, zmiňuji překážky v naší legislativě, které dosud brání tomu, aby legislativa regulující prostituci vešla v platnost. Dále se věnuji také vývoji dění okolo návrhů na regulaci, které se objevily během posledních 20 let. V závěru teoretické části uvádím výsledky výzkumů zaměřených na zjišťování postojů české společnosti k případné regulaci prostituce - z daných výsledků vyplývá, že většina populace je regulaci prostituce nakloněna; prostituce by podle názorů veřejnosti měla být živností, prostituující osoby by měly odvádět daně a pravidelně absolvovat lékařské prohlídky. Prostituce je považována za jev, který bude ve společnosti vždy přítomen – i proto bychom s tímto jevem měli nějak naložit, přičemž zákaz činnosti se nejeví jako vhodné opatření.

V praktické části jsem se již zaměřila na realizaci kvantitativního výzkumu, jehož cílem bylo identifikovat převládající názory české společnosti na případnou regulaci prostituce. Pro tento výzkum jsem zvolila techniku dotazníkového šetření. Výzkum byl realizován na Novojičínsku a zapojilo se do něj celkem 317 respondentů. Z výsledků výzkumu vyplývá, že většina lidí regulaci prostituce podporuje, přičemž se přiklání k regulaci v podobě německého modelu, podle kterého je legální provozovat prostituci a zároveň je legální služeb prostituujících osob využívat. Lidem připadá v souvislosti s prostitucí označení práce přijatelné a v prostituci spatřují možný předmět podnikání, který splňuje základní znaky živnosti (dosud je nabízení a poskytování sexuálních služeb vyloučeno z Živnostenského zákona). Co se týče konkrétních opatření, který by regulace obnášela, lidé nejčastěji souhlasí s tím, že prostituující osoby by měly odvádět daně, absolvovat pravidelná lékařská vyšetření (prostituující osoby jsou i v dnešní době vnímány jako nositelé zvýšených zdravotních rizik, v tomto ohledu se od 16. století moc nezměnilo) a především by pro vykonávání této činnosti měly splňovat minimální věkovou hranici. Ve svém výzkumu jsem se zaměřila také na to, jak lidé vnímají samotný jev prostituce. Naprostá většina lidí tento jev považuje za nevymýtitelný, a i to je pro ně důvodem,

proč by podpořili případný návrh zákona na regulaci prostituce. Prostituci v ČR lidé nepovažují za příliš problémový jev, přesto by uvítali větší kontrolovatelnost v tomto odvětví. Výsledky výzkumu také ukázaly, že lidé již v takové míře nenahlíží na prostituci jako na homogenní jev – prostituce v očích veřejnosti není vnímána jako pouhá nucená volba, narůstá počet těch, kteří v prostituci spatřují práci, která pro mnohé z řad těch, kteří ji vykonávají, představuje v podstatě svobodnou volbu povolání, ke kterému se rozhodnou z různých důvodů (tedy ne nutně z důvodu hmotné nouze). Jen mírná je také převaha těch, kteří vnímají prostituci jako čistě ženskou doménu. Při zpracovávání dat získaných v rámci výzkumu jsem také hledala případné souvislosti mezi odpověďmi respondentů a jejich demografickými charakteristikami. Odpovědi mužů a žen se příliš nelišily, v souvislosti s dalšími charakteristikami šlo zaznamenat mírné rozdíly v názorových tendencích – tyto rozdíly popisují v empirické části této práce. K jednotlivým otázkám jsem právě za účely hledání spojitostí mezi charakteristikami respondentů a jejich odpověďmi, vypracovala kontingenční tabulky, které jsou zařazeny mezi přílohy této diplomové práce.

V rámci této práce se mi podařilo identifikovat převládající názory panující v české společnosti v souvislosti s návrhy zákona na regulaci prostituce, přičemž se potvrdily hypotézy, které jsem stanovila v metodické části této práce. Z výše zmíněných důvodů má můj výzkum jisté rezervy, co se týče jeho reprezentativnosti. I přes tuto skutečnost však výzkum přinesl podobné výsledky jako již dříve realizované (a v této práci zmiňované) výzkumy, které zahrnovaly reprezentativní vzorek obyvatel ČR. Navíc, má práce zmiňuje také zjištěné rozdíly v názorových tendencích v souvislosti s demografickými charakteristikami respondentů, což jsem u jiných, dříve realizovaných výzkumů, nenašla.

Anotace

Příjmení a jméno autora: Hrdličková Lucie, Bc.

Název fakulty: Filozofická fakulta

Název katedry: Katedra sociologie, andragogiky a kulturní antropologie

Název práce: Prostituce jako živnost - postoje české společnosti k regulaci poskytování sexuálních služeb

Počet znaků: 132 797

Počet příloh: 10

Počet titulů použité literatury: 32

Klíčová slova: regulace prostituce, prostituce v ČR, legalizace prostituce, postoje české společnosti, stereotypy o prostituci

Key words: regulation of prostitution, prostitution in Czech republic, legalization of prostitution, attitudes of Czech society, stereotypes about prostitution

Anotace: Cílem této diplomové práce je identifikovat převládající názory objevující se v české společnosti vůči zákonné regulaci prostituce. V teoretické části se věnuji společenskému jevu prostituce, popisuji situaci ve vybraných státech Evropy, kde již k regulaci došlo, následně se zaměřuji na situaci v ČR. Praktickou část práce tvoří kvantitativní výzkum, pro jehož realizaci jsem zvolila techniku dotazníkového šetření. Výzkum přináší výsledky vypovídající o tom, jaké názory na danou problematiku v ČR převládají. Zmiňuji také případné souvislosti s demografickými charakteristikami respondentů.

Annotation: The aim of the diploma thesis is to identify prevailing opinions about legal regulations of prostitution in the Czech society. The theoretical part is dedicated to the social phenomenon of prostitution, description of the situation in the selected countries in

Europe, where the regulation is already applied, and finally to the situation in the Czech Republic. Practical part of the thesis consists of quantitative research, which is realised using the technique of questionnaire investigation. The opinions in the Czech Republic about the issue is the result which brings the research. The demographical characteristics of the respondents are potentially mentioned.

Seznam literatury

BAIEROVÁ, Jana. *Etické a právní aspekty prostituce*. České Budějovice: 2011.

BERGER, Peter, LUCKMANN, Thomas. *Sociální konstrukce reality*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 1999.

BLÁHA, Roman. *Trestněprávní aspekty prostituce v České republice*. Brno: 2011.

BOHATOVÁ, Lucie. *Prostituce z psychologického, sociologického a právního pohledu*. Brno: 2010.

CLINARD, Marshall B. a Robert F. MEIER *Sociology of Deviant Behavior*. WADSWORTH CENGAGE Learning, 2011.

DIVÍNOVÁ, Radana. *Cybersex: forma internetové komunikace*. Praha: Triton, 2005.

DISMAN, Miroslav. *Jak se vyrábí sociologická znalost*, Praha: Karolinum, 1995.

FILIPOVÁ, Hana. *Legalizace prostituce v České republice*, Brno. 2007.

HENDL, Jan. *Přehled statistických metod zpracování dat*, Praha: Portál, 2006.

HRČKA, Michal. *Sociální deviace*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2001.

CHARVÁTOVÁ, L. *Prostituce a správně právní aspekty*. Brno: 2005.

CHMELÍK, Jan a kolektiv. *Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita*. Praha: Portál, 2003.

JAKUBKOVÁ, Lucie. *Prostituce – návrh zákona o regulaci prostituce a postoj veřejnosti v ČR*, 2009.

JUNGOVÁ, Daniela. *Prostituce jako akt násilí páchaného na ženách ve švédské legislativě*, 2010.

KABELE, Jiří. *Přerody. Principy sociálního konstruování*. Praha: Karolinum, 1998.

- KLIMENTOVÁ, Eva. KLIMENT, Pavel. *Sociální deviace*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2002.
- KOLÁŘ, Ondřej. *Diferenciace názorů na problematiku prostituce v závislosti na věk*, 2009.
- KOUKALOVÁ, Marta. *Vliv prostituce na psychiku a sexualitu ženy*, Olomouc. 2014.
- LINHARTOVÁ, Jana. *Prostituce z pohledu trestněprávní úpravy*. Plzeň: 2014.
- MALINOVÁ, Hana; POLÁKOVÁ, Jana; Šídová, Lucie. *Ze sexbyznysu na trh práce*. Brno. 2014.
- MATOUŠEK, Petr. *Šlapeme spolu. Instituce pouliční prostituce*. Praha, 2004.
- MOŽNÝ, Ivo. *Česká společnost: nejdůležitější fakta o kvalitě našeho života*. Praha: Portál. 2002.
- MUNKOVÁ, Gabriela. *Sociální deviace*. Praha: Karolinum, 2001.
- NOVOTNÝ, Petr. *Epidemie delikvence*. Liberec: Dialog, 2006.
- PRAŽÁK, Josef M., NOVOTNÝ, František, SEDLÁČEK, Josef. *Latinsko-český slovník*. Praha: KLP, 1999.
- PUNCH, K. F., *Základy kvantitativního šetření*. Praha: Kosmas, 2008.
- REICHEL, Jiří. *Kapitoly metodologie sociálních výzkumů*, Praha: Grada Publishing, 2009.
- RINGDAL, Nils Johan. *Nejtěžší povolání světa: kapitoly z dějin prostituce*. Brno: Doplněk, 2000.
- URBAN, Lukáš; DUBSKÝ, Josef; BAJURA, Jan. *Sociální deviace*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2012.
- VANÍČKOVÁ, Eva. *Dětská prostituce*. Praha: Grada. 2005.

VANÍČKOVÁ, Eva. *Sexuální zneužívání dětí*. Praha: Karolinum, 1997.

ZATLOUKAL, Petr. *Prostituce – příčiny a prevence*. Olomouc: 2011.

Seznam internetových zdrojů

100 Countries and Their Prostitution Policies, 2015 [online]. [citováno 10. 2. 2016]. Dostupné z: <http://prostitution.procon.org/view.resource.php?resourceID=000772>

Amsterdam Red Light District Tours (2016), [online]. [citováno 21. 1. 2016]. Dostupné z: <http://www.amsterdamredlightdistricttour.com/information/prostitution-in-holland/>

BARTOŠ, L. (27. 9. 2014), *Legalizace prostitutek v Německu podpořila násilí na ženách. Expertka varuje politiky od dalších pokusů* [online]. [citováno 20. 2. 2016]. Dostupné z: <http://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/Legalizace-prostitutek-v-Nemecku-podporila-nasili-na-zenach-Expertka-varuje-politiky-od-dalsich-pokusu-330978>

BECKER, S. (26. 8. 2015), *Majority of Germans oppose prostitution* [online]. [citováno 28. 8. 2016]. Dostupné z: <http://www.sabinabecker.com/2015/08/majority-of-germans-oppose-prostitution.html>

Berme prostitutky jako výkonné umělkyně, říká vážně poslanec od Peake (31. 7. 2013), [online]. [citováno 21. 2. 2016]. Dostupné z: <http://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/Berme-prostitutky-jako-vykonne-umelkyne-rika-vazne-poslanec-od-Peake-280650>

BERNÝ, A. *Zlegalizujme prostituci, navrhuje Praha. Taxikáře chce trestat zabavením auta* (9. 9. 2010), [online]. [citováno 20. 2. 2016]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/zlegalizujme-prostituci-navrhuje-praha-taxikare-chce-trestat-zabavenim-auta-18v-/domaci.aspx?c=A100909_161505_praha-zpravy_ab

BŘEZINOVÁ, Helena, *Řekneme to vaší ženě - Velká Británie a Dánsko v posledních týdnech zaujatě diskutují o zavedení „švédského modelu“*. (6. 10. 2007), [online]. [citováno 24. 3. 2016]. Dostupné z: <http://www.respekt.cz/tydenik/2007/41/rekneme-to-vasi-zene>

Danes overwhelmingly oppose prostitution ban (27. 8. 2012), [online]. [citováno 10. 2. 2016]. Dostupné z: <http://cphpost.dk/news14/national-news14/danes-overwhelmingly-oppose-prostitution-ban.html>

Dominik – Professional Companion for Women, [online], [citováno 8. 2. 2015]. Dostupné z: <http://gigolo-prague.cz/escort-menu/>

Eurostat (2016), [online]. [citováno 2. 3. 2016]. Dostupné zde: <http://ec.europa.eu/eurostat/web/main/home>

Evropa je k prostituci otevřená, ilegální je v USA (30. 4. 2014), [online]. [citováno 15. 1. 2016]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/1036293-evropa-je-k-prostituci-otevrena-ilegalni-je-v-usa>

Gigolo Martin [online]. [citováno 8. 2. 2015]. Dostupné z: <http://www.gigolomartin.com/>

Greece (2016), [online]. [citováno 1. 3. 2016]. Dostupné z:
<http://www.kinseyinstitute.org/ccies/gr.php>

Greece Youth Unemployment Rate (2016), [online]. [citováno 3. 3. 2016]. Dostupné z:
<http://www.tradingeconomics.com/greece/youth-unemployment-rate>

HENDL, JEŘÁBEK [online]. [citováno 19. 3. 2016]. Dostupné z:
<http://web.ftvs.cuni.cz/hendl/metodologie/jerabek3/k5/5-5-1.htm>

Historie prostituce (2016), [online]. [citováno 29. 2. 2016]. Dostupné z:
<http://www.portal.cz/scripts/detail.php?id=2076>

History of Prostitution from 2400 BC to the Present (2016), [online]. [citováni 10. 3. 2016].
Dostupné z: <http://prostitution.procon.org/view.timeline.php?timelineID=000028>

HORÁKOVÁ, M. (18. 4. 2010), *Prostituce bude v Holandsku legální až od 21 let* [online].
[citováno 18. 1. 2016]. Dostupné z: <http://zpravy.aktualne.cz/zahranici/prostituce-bude-v-holandsku-legalni-az-od-21-let/r~i:article:666003/>

Jedna soulož za 360 korun, radí dánská televize mužům (2. 6. 2014), [online]. [citováno 3. 2. 2016].
Dostupné z: http://www.tyden.cz/rubriky/zahranici/evropa/jedna-souloz-za-360-korun-radi-danska-televize-muzum_308632.html

JIRIČKA, J. *Politici váhají s legalizací prostituce. Chtějí daně, ne roli pasáka* (4. 8. 2011),
[online]. [citováno 21. 2. 2016]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/zakon-o-regulaci-prostituce-se-pozdrzel-na-prazskem-magistratu-pwv-/domaci.aspx?c=A110803_114953_domaci_jj

JOHNSON, C. (30. 8. 2012), *Denmark: Government Proposes Outlawing Prostitution* [online].
[citováno 5. 2. 2016]. Dostupné z: <http://www.loc.gov/law/foreign-news/article/denmark-government-proposes-outlawing-prostitution/>

Kapitán Ujfaluši poslal prohlášení: Prostitutky nebyly, (6. 4. 2009), [online]. [citováno 10. 2. 2016].
Dostupné z: http://www.tyden.cz/rubriky/sport/fotbal/skandal-ceskych-fotbalistu/kapitan-ujfalusi-poslal-prohlaseni-prostitutky-nebyly_113621.html

KAŠPÁREK, M. *Prostituce – podnikání jako každé jiné. Jen s průkazkou a záznamem v databázi*
(19. 7. 2013), [online]. [citováno 10. 3. 2016]. Dostupné z:
http://www.penize.cz/podnikani/257874-prostituce-podnikani-jako-kazde-jine-jen-s-prukazkou-a-zaznamem-v-databazi#element_9_8643

KEDROŇ, R. *Návrh na legalizaci prostituce jde do vlády* (20. 4. 2004), [online]. [citováno 15. 2. 2016].
Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/navrh-na-legalizaci-prostituce-jde-do-vlady-fkw-/domaci.aspx?c=A040419_214131_domaci_fri

KRUPKA, J. (20. 6. 2014), *Regulace prostituce dostala šanci. Poslanci návrh neodmítli* [online]. [citováno 12. 2. 2016]. Dostupné z: http://prazsky.denik.cz/zpravy_region/regulace-prostituce-dostala-sanci-poslanci-navrh-neodmitli-20140620.html

Legalizace prostituce míří k poslancům. Zahájení byznysu by přišlo na 3,5 tisíce (23. 7. 2013), [online]. [citováno 9. 3. 2016]. Dostupné z: <http://zpravy.e15.cz/byznys/obchod-a-sluzby/legalizace-prostituce-miri-k-poslancum-zahajeni-byznysu-by-prislo-na-3-5-tisice-1008501>

Legalizace prostituce se v Německu mění v obchod s lidmi, píše Spiegel (19. 6. 2013), [online]. [citováno 21. 2. 2016]. Dostupné z: <http://zahranicni.ihned.cz/evropa-slovensko/c1-60097950-legalizace-prostituce-se-v-nemecku-meni-v-obchod-s-lidmi-pise-spiegel>

Lidé chtějí podle průzkumu legalizovat prostituci, jak jste na tom vy? (28. 9. 2010), [online]. [citováno 7. 3. 2016]. Dostupné z: <http://www.nasepenize.cz/lide-chteji-podle-pruzkumu-legalizovat-prostituci-jak-jste-na-tom-vy-7625>

Maďarské prostitutky si pořizují živnostenský list (26. 9. 2007), [online]. [citováno 18. 2. 2016]. Dostupné z: <http://zpravy.aktualne.cz/zahranici/madarske-prostitutky-si-porizuji-zivnostensky-list/r~i:article:508979/>

Meinungen zur legalisierung der prostitution [online]. [citováno 14. 2. 2016]. Dostupné z: <http://www.sabinabecker.com/media/stern-forsa-prostitution-550x309.jpg>

Měla by se zlegalizovat a zdanit prostituce? Jakým způsobem? (30. 4. 2012), [online]. [citováno 8. 3. 2016]. Dostupné z: <http://ekonom.ihned.cz/c1-55601650-mela-by-se-zlegalizovat-a-zdanit-prostituce-jakym-zpusobem>

MERKLOVÁ, N. (2009), *Pouliční mužská prostituce a důvody mladíků, které svoje tělo považují za zboží* [online]. [citováno 7. 2. 2015]. Dostupné zde: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/10121061347-q/209562210900034/>

Míra nezaměstnanosti ve Švýcarsku v dubnu klesla o desetinu procentního bodu na 3,3 % (8. 5. 2015), [online]. [citováno 15. 2. 2016]. Dostupné z: <http://www.investicniweb.cz/zpravy-z-trhu/2015/5/8/mira-nezamestnanosti-ve-svycarsku-v-dubnu-klesla-o-desetinu-procentniho-bodu-na-33/>

MORVAY, P. (6. 11. 2000), *Maďaři chtějí prostitutky zdaňovat* [online]. [citováno 15. 2. 2016]. Dostupné z: http://cestovani.idnes.cz/madari-chteji-prostitutky-zdanovat-dbb-/kolem-sveta.aspx?c=A001106_112821_igsvet_hop

Návrh Zastupitelstva hlavního města Prahy na vydání zákona o regulaci prostituce a o změně některých zákonů (zákon o regulaci prostituce), [online]. [citováno 7. 2. 2015]. Dostupné z: <http://www.komora.cz/pro-podnikani/legislativa-a-normy/pripominkovani-legislativy/nove-materialy-k-pripominkam/6-14-navrh-zakona-o-regulaci-prostituce-t-11-2-2014.aspx>

Nový Jičín (2016), [online]. [citováno 10. 3. 2016]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Nov%C3%BD_Ji%C4%8D%C3%ADn

Otevřený dopis ROZKOŠE bez RIZIKA k návrhu zákona o regulaci prostituce (21. 10. 2014). [online]. [citováno 7. 3. 2016]. Dostupné z: <http://www.rozkosbezrizika.cz/o-nas/tiskove-zpravy/otevreny-dopis-rozkose-bez-rizika-k-navrhu-zakona-o-regulaci-prostituce>

PELCOVÁ, M. (21. 11. 2014), Dočkají se hendikepování sexuální asistence i u nás? [online]. [citováno 27. 1. 2015]. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/radiowave/spolecnost/_zprava/1423125

PETRÁŠEK, R. (3. 11. 2015), Česko má první sexuální asistentky pro lidi s postižením [online]. [citováno 8. 1. 2016]. Dostupné z: http://www.tyden.cz/rubriky/zdravi/vztahy/cesko-ma-prvni-sexualni-asistentky-pro-lidi-s-postizenim_361121.html

Praha připravila návrh zákona o regulaci prostituce (9. 9. 2010), [online]. [citováno 19. 2. 2016]. Dostupné z: http://www.praha.eu/jnp/cz/o_meste/magistrat/tiskovy_servis/tiskove_zpravy/praha_prip_ravila_navrh_zakona_o_regulaci.html

Proč je důležité dělat v knihovnách výzkumy? (2016), [online]. [citováno 10. 3. 2016]. Dostupné z: <http://vyzkumy.knihovna.cz/ucebnice/vyzkumne-otazky-hypotezy>

Prostituce a drogy přidaly Maďarsku procento HDP (1. 10. 2009), [online]. [citováno 20. 2. 2016]. Dostupné z: http://byznys.lidovky.cz/prostituce-a-drogy-pridaly-madarsku-procento-hdp-f7k-/firmy-trhy.aspx?c=A091001_103742_firmy-trhy_nev

Prostituce a drogy vynášejí Nizozemsku stejně jako chleba (13. 3. 2016), [online]. [citováno 20. 3. 2016]. Dostupné z: http://relax.lidovky.cz/prostituce-a-drogy-prinaseji-ekonomice-nizozemska-0-4-pct-hdp-prt-/zajimavosti.aspx?c=A140625_223541_In-zajimavosti_sho

Prostituce by měla být uzákoněna, návrh Prahy podporuje i příhraničí (13. 9. 2010), [online]. [citováno 7. 3. 2016]. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/domaci/211227-prostituce-by-mela-byt-uzakonena-navrh-prahy-podporuje-i-prihranici.html>

Prostituce jako ukazatel změn ve světě (6. 12. 2015), [online]. [citováno 4. 3. 2016]. Dostupné z: <http://zpravy.tiscali.cz/prostituce-jako-ukazatel-zmen-ve-svete-269475>

Prostituce v Řecku kvůli vysoké nezaměstnanosti vzrostla o 150 % (28. 5. 2013), [online]. [citováno 1. 3. 2016]. Dostupné z: <http://www.investicniweb.cz/2013/5/28/prostituce-v-recku-kvuli-vysoke-nezamestnanosti-vzrostla-o-150/>

Prostituci zajišťují v Evropě ženy z Východu, nejvíce Rumunky (28. 1. 2010), [online]. [citováno 28. 2. 2016]. Dostupné z: <http://denikreferendum.cz/clanek/1399-prostituci-zajistuji-v-evrope-zeny-z-vychodu-nejvice-rumunky>

"Prostitution in Europe" by Kroum - Own work. Licensed under Public Domain via Commons https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Prostitution_in_Europe.png#/media/File:Prostitution_in_Europe.png

Prostitution in Romania (2016), [online]. [citováno 27. 2. 2016]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Prostitution_in_Europe#Romania

Prostitution in Denmark (2016), [citováno 1. 2. 2016]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Prostitution_in_Denmark

Prostitution in Denmark (2016), [online]. [citováno 10. 2. 2016]. Dostupné z: http://www.worldlibrary.org/articles/prostitution_in_denmark

Prostitution in Europe (2016), [online]. [citováno 12. 1. 2016]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Prostitution_in_Europe

Prostitution in Greece (2016), [online]. [citováno 1. 3. 2016]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Prostitution_in_Europe#Greece

Prostitution in Netherlands (2016), [online]. [citováno 16. 1. 2016]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Prostitution_in_the_Netherlands#20th_century:_toleration_and_eventual_legalization

Prostitution in Sweden [online]. [citováno 23. 3. 2016]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Prostitution_in_Sweden

Prostitution: The hidden cost of Greece's economic crisis (13. 11. 2015). [online]. [citováno 27. 2. 2016]. Dostupné z: <http://www.telegraph.co.uk/women/politics/prostitution-the-hidden-cost-of-greeces-economic-crisis/>

Prostitutky, pozor. V Curychu si musíte kupovat "sexenku" (3. 1. 2013), [online]. [citováno 22. 2. 2016]. Dostupné z: http://www.tyden.cz/rubriky/zahranici/evropa/prostitutky-pozor-v-curychu-si-musite-kupovat-sexenku_257061.html

Rakousko do dvou let otevře největší nevěstinec v Evropě (6. 11. 2012), [online]. [citováno 18. 2. 2016]. Dostupné z: <http://magazin.e15.cz/lifestyle/rakousko-do-dvou-let-otevre-nejvetsi-nevestinec-v-evrope-929758>

Reflexe násilí v sexbyznysu a možnosti řešení (27. 7. 2015), [online]. [citováno 8. 2. 2016]. Dostupné z: <http://www.rozkosbezrizika.cz/reflexe-nasili-v-sexbyznysu-a-moznosti-reseni>

REID, R. (13. 11. 2013), *Prostitution: The hidden cost of Greece's economic crisis*. [online]. [citováno 2. 3. 2016]. Dostupné z: <http://www.telegraph.co.uk/women/politics/prostitution-the-hidden-cost-of-greeces-economic-crisis/>

ROZEHNAL, I. (24. 3. 2011), *Z historie prostituce* [online]. [citováno 28. 2. 2015]. Dostupné z: <http://procproto.cz/historie/z-historie-prostituce/>

SANEP: Prostituce, kterou podle většiny Čechů nelze vymýtit a je vnímána jako velký problém naší země, by měla být podle většiny domácí populace zlegalizována (14. 2. 2011), [online]. [citováno 8. 2. 2016]. Dostupné z: <http://www.protext.cz/zprava.php?id=20105>

SANEP: Prostituce, kterou podle většiny Čechů nelze vymýtit a je vnímána jako velký problém naší země, by měla být podle většiny domácí populace zlegalizována (14. 12. 2015), [online]. [citováno 7. 3. 2016]. Dostupné z: <http://www.protext.cz/zprava.php?id=20105>

SEĎOVÁ, S. *Sexem se v ČR žíví 11 tisíc žen a mužů. Žádají zákon, který by je ochránil* (18. 12. 2015), [online]. [1. 2. 2016]. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/domaci/389660-sexem-se-v-cr-zivi-11-tisic-zen-a-muzu-zadaji-zakon-ktery-by-je-ochranil.html>

SEJKORA, J. (19. 6. 2013), *Lidé z praxe chtějí destigmatizaci prostituce* [online]. [citováno 10. 2. 2016]. Dostupné z: http://www.denik.cz/z_domova/lide-z-praxe-chteji-destigmatizaci-prostitutek-20130619.html

Sex & ride: více soukromí pro prostitutky (6. 9. 2010), [online]. [citováno 26. 2. 2016]. Dostupné z: http://auto.idnes.cz/sex-ride-vice-soukromi-pro-prostitutky-f00-/automoto.aspx?c=A100903_142532_automoto_fdv

Sex bez ochrany pod pokutou 20 tisíc. Poslanec navrhuje legalizovat prostituci (24. 4. 2013), [online]. [citováno 10. 2. 2016]. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/domaci/300111-sex-bez-ochrany-pod-pokutou-20-tisic-poslanec-navrhuje-legalizovat-prostituci.html>

Sexuální asistence [online]. [citováno 28. 1. 2015]. Dostupné z: <http://sexualniasistence.org/sex-asistence>

Sexuální asistent (2016), [online]. [citováno 11. 2. 2016]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Sexu%C3%A1ln%C3%AD_asistent

Should the Government Collect Taxes from Prostitution? (2016). [online]. [citováno 2. 3. 2016]. Dostupné z: <http://www.debate.org/opinions/should-the-government-collect-taxes-from-prostitution>

SCHREIB, P. *Sdružení Rozkoš bez rizika upozornilo na zákon o regulaci prostituce* (18. 12. 2015), [online]. [citováno 1. 2. 2016]. Dostupné z: <http://www.denik.cz/praha/sdruzeni-rozkos-bez-rizika-upozornilo-na-zakon-o-regulaci-prostituce-20151218-a4n4.html>

SCHREIB, P., *I práce v sexbyznysu může mít svoje pozitivní stránky* (12. 10. 2015), [online]. [citováno 18. 2. 2016]. Dostupné z: <http://prazsky.denik.cz/podnikani/i-prace-v-sexbyznysu-muze-mit-svoje-pozitivni-stranky-20151012.html>

Sněmovna shodila pod stůl plán na regulaci prostituce (13. 5. 2014), [online]. [citováno 23. 2. 2016]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/1034304-snemovna-shodila-pod-stul-plan-na-regulaci-prostituce>

STEJSKALOVÁ, K. (12. 3. 2013), *Legalizace prostituce udělala z Německa 'bordel Evropy', zisky přinesla městům i podsvětí* [online]. [citováno 18. 2. 2016]. Dostupné z: <http://www.rozhlas.cz/zpravy/evropa/zprava/legalizace-prostituce-udelala-z-nemecka-bordel-evropy-zisky-prinesla-mestum-i-podsveti--1186535>

Syfilis – příjice, 2016 [online]. [citováno 15. 3. 2015]. Dostupné z: <http://knihovna.lf2.cuni.cz/syfilis-prijice>

Švýcarské prostitutky dostanou kvůli starším klientům defibrilátory (18. 2. 2010), [online]. (citováno 26. 2. 2016). Dostupné z: http://revue.idnes.cz/svycarske-prostitutky-dostanou-kvuli-starsim-klientum-defibrilatory-1nc-/zajimavosti.aspx?c=A100218_124651_zajimavosti_nh

The Times claims "Greek students sell sex for a cheese pie, because they're hungry" (2015), [online]. [citováno 3. 3. 2016]. Dostupné z: <http://www.keeptalkinggreece.com/2015/11/27/the-times-claims-greek-students-sell-sex-for-a-cheese-pie-because-theyre-hungry/>

TRACHTOVÁ, Z. (3. 11. 2015), *Česko má první sexuální asistentky. S pohlavním životem pomůžou postiženým* [online]. [citováno 8. 1. 2016]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/sexualni-asistence-0o3-/domaci.aspx?c=A151102_141206_domaci_zt

UČŇOVÁ, M. (3. 2. 2016), *V německých nevěstincích už jen s kondomem. Vláda chystá změnu zákona* [online]. [citováno 10. 2. 2016]. Dostupné z: <http://zahranicni.eurozpravy.cz/eu/144457-v-nemeckych-nevestincich-uz-jen-s-kondomem-vlada-chysta-zmenu-zakona/>

VÁCHAL, A. (11. 3. 2013), *Prostitutka, nebo podnikatelka? Do budoucna v tom nebude rozdíl* [online]. [citováno 12. 2. 2015]. Dostupné z: http://praha.idnes.cz/prostitutka-nebo-podnikatelka-do-budoucna-v-tom-nejde-rozdil-pbf-/metro.aspx?c=A130311_113308_co-se-deje_ava

Ve Švédsku dokázali vyhnat prostitutky z ulic (31. 1. 2005), [online]. [citováno 23. 3. 2016]. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/zena/vztahy-a-sex/48838-ve-svedsku-dokazali-vyhnat-prostitutky-z-ulic.html>

Ve Švýcarsku zbudují kvůli prostitutkám sexuální parkoviště (30. 8. 2010), [online]. [citováno 25. 2. 2016]. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/koktejl/209839-ve-svycarsku-zbuduji-kvuli-prostitutkam-sexualni-parkoviste.html>

Vídeň s vyklizením prostituce neuspěla, chce nový přístup (6. 12. 2010), [online]. [citováno 20. 3. 2016]. Dostupné z: http://www.tyden.cz/rubriky/zahranici/evropa/viden-s-vyklizenim-prostituce-neuspela-chce-novy-pristup_187884.html

Vídeň věnuje dvě ulice prostitutkám. Razie ani sankce nepomohly (28. 10. 2010), [online]. [citováno 15. 2. 2016]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/viden-venu-je-dve-ulice-prostitutkam-razie-ani-sankce-nepomohly-psn-/zahranicni.aspx?c=A100528_120843_zahranicni_aha

Vláda odmítla pražský návrh na regulaci prostituce (9. 8. 2013), [online]. [citováno 22. 2. 2016]. Dostupné z: <http://www.parlamentnilisty.cz/politika/vlada/Vlada-odmitla-prazsky-navrh-na-regulaci-prostituce-281733>

VON WERNER, M. (19. 8. 2015), *Mehrheit will Bestrafung von ausbeuterischen Zuhältern* [online]. [citováno 1. 2. 2016]. Dostupné z: <http://www.stern.de/politik/deutschland/prostitution--mehrheit-der-deutschen-fuer-bestrafung-von-zuhaeltern-6388588.html>

VONDRUŠKA, V. (11. 7. 2014), *Středověká prostituce v českých zemích* [online]. [citováno 18. 3. 2015]. Dostupné z: <http://www.filmavideo.cz/index.php/historie/767-prostituce-cechy>

Zdržet se pohlavního styku neboli, 2015 [online]. [citováno 20. 3. 2015]. Dostupné z: <http://dejinyasoucasnost.cz/archiv/2007/3/-zdrzet-se-pohlavniho-styku-neboli-/>

Zlatá éra nevěstinců (5. 10. 2013), [online]. [citováno 10. 1. 2016]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/archiv/1054168-zlata-era-nevestincu>

Zlegalizovat prostituci není tak snadné (29. 10. 2009), [online]. [citováno 29. 2. 2016]. Dostupné z: <http://www.voxeurop.eu/cs/content/article/127441-zlegalizovat-prostituci-neni-tak-snadne>

ZVĚŘINA, J. (6. 4. 2011), *Nesjednocujme nesjednotitelné* [online]. [citováno 10. 2. 2015]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/9004/18716/clanek/nesjednocujme-nesjednotitelne/>

Živnostenské právo (22. 5. 2011), [online] [citováno 25. 2. 2016]. Dostupné z: <http://mladypodnikatel.cz/zivnostenske-pravo-t14>

Právní předpisy

Návrh zákona na regulaci prostituce z roku 2005

OSN, Úmluva o právech dítěte

Předpis č. 455/1991 Sb. Zákon o živnostenském podnikání (živnostenský zákon)

Zákon č. 513/1991 Sb., Obchodní zákoník

Seznam obrázků

Obrázek 1 – Prostituce v Evropě	28
Obrázek 2 – Postoje k legalizaci prostituce.....	31

Seznam tabulek

Tabulka 1: Pohlaví respondentů	56
Tabulka 2: Věk respondentů	57
Tabulka 3: Rodinný stav respondentů.....	57
Tabulka 4: Dosažené vzdělání respondentů	57
Tabulka 5: Socioekonomický status respondentů	58
Tabulka 6: Odpovědi respondentů (otázka č. 1)	58
Tabulka 7: Odpovědi respondentů (otázka č. 2)	59
Tabulka 8: Odpovědi respondentů (otázka č. 3)	60
Tabulka 9: Odpovědi respondentů (otázka č. 4)	61
Tabulka 10: Odpovědi respondentů (otázka č. 5)	62
Tabulka 11: Odpovědi respondentů (otázka č. 6)	63
Tabulka 12: Odpovědi respondentů (otázka č. 7)	64
Tabulka 13: Odpovědi respondentů (otázka č. 8)	66
Tabulka 14: Odpovědi respondentů (otázka č. 9)	67
Tabulka 15: Je pro vás v souvislosti s prostitucí přijatelné slovo "práce"?	94
Tabulka 16: Bylo by podle vašeho názoru v souladu se základními znaky podnikání označení prostitute jako živnosti?	95

Tabulka 17: Souhlasíte s návrhem, podle kterého by prostituuující osoby mohly vykonávat svou dosud nelegální a nezdaněnou činnost na základě povolení vydaného úřadem a odvádět z této činnosti daň z příjmu?	96
Tabulka 18: Domníváte se, že regulací prostituce lze tuto činnost učinit více kontrolovatelnou?	97
Tabulka 19: Který model regulace prostituce je podle Vašeho názoru nejvhodnějším opatřením?.....	98
Tabulka 20: Myslíte si, že povinnost absolvovat pravidelné lékařské prohlídky, která by se vztahovala na prostituuující osoby, je vhodným opatřením?.....	99
Tabulka 21: V ČR je nezákonné zřizování a provozování nevěstinců. Měl by podle Vašeho názoru tento zákaz nadále platit?.....	100
Tabulka 22: Je podle Vašeho názoru možné prostituci zcela vymýtit?.....	101

Přílohy

Příloha č. 1: Dotazník

Prostituce jako živnost – ano, nebo ne?

Dobrý den, chtěla bych vás požádat o vyplnění tohoto dotazníku. Dotazník je zcela anonymní, získaná data použiji k mé diplomové práci, která nese název "**Prostituce jako živnost - postoje české společnosti k regulaci poskytování sexuálních služeb**". Prostituce je v ČR dlouhodobě v určité šedé zóně - není v rozporu se zákonem, nelze ji však vykonávat jako legitimní profesi (tak je tomu např. v Německu, Dánsku či Nizozemsku). Podle návrhů zákona na její regulaci by se z prostituce stal předmět podnikání a prostituující osoby by tak nabyly určitých práv i povinností, které dosud nemají. Žádný z návrhů, které byly předloženy v posledních 20 letech, zatím neuspěl.

Cílem mé práce je zjistit, jaké postoje lidé k těmto návrhům zaujmají - jak vnímají samotný jev prostituce a jak nahlíží na případnou zákonnou regulaci prostituce. Vyplnění dotazníku vám zabere cca 5 minut, děkuji za váš čas.

Otázka č. 1: Je pro vás v souvislosti s prostitucí přijatelné slovo „práce“?

- a) rozhodně ano
- b) spíše ano
- c) nevím
- d) spíše ne
- e) rozhodně ne

Otázka č. 2: Bylo by podle vašeho názoru v souladu se základními znaky podnikání označení prostituce jako živnosti? (základní znaky živnostenského podnikání jsou: soustavná činnost, samostatnost pod vlastním jménem, vlastní odpovědnost, účelem je dosažení zisku, dodržení podmínek živnostenského zákona)

- a) rozhodně ano
- b) spíše ano
- c) nevím
- d) spíše ne
- e) rozhodně ne

Otázka č. 3: Souhlasíte s návrhem, podle kterého by prostituující osoby mohly vykonávat svou dosud nelegální a nezdaněnou činnost na základě povolení vydaného úřadem a odvádět z této činnosti daň z příjmu?

- a) rozhodně ano
- b) spíše ano
- c) nevím
- d) spíše ne
- e) rozhodně ne

Otázka č. 4: Domníváte se, že regulací prostituce lze tuto činnost učinit více kontrolovatelnou?

- a) rozhodně ano
- b) spíše ano
- c) nevím
- d) spíše ne
- e) rozhodně ne

Otázka č. 5: Který model regulace prostituce je podle Vašeho názoru nejvhodnějším opatřením?

- a) německý model (prostituce je legálně vykonávanou živností, přičemž je legální těchto služeb využívat)
- b) švédský (kriminalizováni jsou klienti, vykonávání prostituce je legální)
- c) model, podle kterého jednájí v rozporu se zákonem prostitující osoby i jejich zákazníci (např. v Chorvatsku)

Otázka č. 6: Myslíte si, že povinnost absolvovat pravidelné lékařské prohlídky, která by se vztahovala na prostitující osoby, je vhodným opatřením?

- a) rozhodně ano
- b) spíše ano
- c) nevím
- d) spíše ne
- e) rozhodně ne

Otázka č. 7: Zaškrtněte, prosím, všechny výroky, se kterými souhlasíte.

- V případě uzákonění regulace prostituce by měl být stanoven minimální věk pro vykonávání této činnosti.
- Pouliční prostituce by měla být odsunuta jen do vybraných čtvrtí či ulic.
- Prostitující osoby by měly odvádět daně.
- Vykonávání prostituce může být dočasným řešením finanční situace.
- Prostitující osoby jsou nositeli zvýšených zdravotních rizik.
- Většina prostitujících osob se k vykonávání této činnosti uchyluje z nutnosti.
- Prostitující osoby by měly mít práva a povinnosti jako jiní živnostníci.
- Vykonávání prostituce může být svobodnou volbou povolání (ne všichni se k prostituci uchýlí z nutnosti).
- V ČR je pouliční prostituce problémovým jevem.
- Prostituci provozují především ženy.

Otázka č. 8: V ČR je nezákonné zřizování a provozování nevěstinců. Měl by podle Vašeho názoru tento zákaz nadále platit? (provozování nevěstinců je v rámci Evropy legální v Nizozemsku, Švýcarsku, Německu a Rakousku)

- a) rozhodně ano
- b) spíše ano
- c) nevím
- d) spíše ne
- e) rozhodně ne

Otázka č. 9: Je podle vašeho názoru možné prostituci zcela vymýtit?

- a) rozhodně ano
- b) spíše ano
- c) nevím
- d) spíše ne
- e) rozhodně ne

Nyní vás poprosím o několik údajů o vaší osobě.

Jste:

- a) muž
- b) žena

Do jaké věkové kategorie patříte?

- a) méně než 18 let
- b) 18 až 30 let
- c) 31 až 45 let
- d) 46 až 60 let
- e) více než 60 let

Jaký je váš rodinný stav?

- a) svobodný/svobodná
- b) ženatý/vdaná
- c) rozvedený/rozvedená
- d) vdovec/vdova
- e) osoba žijící v registrovaném partnerství

Uveďte, prosím, vaše dosažené vzdělání.

- a) bez vzdělání/se základní vzděláním
- b) středoškolské vzdělání
- c) středoškolské vzdělání s maturitou
- d) vyšší odborné vzdělání
- e) vysokoškolské vzdělání

Uveďte, prosím, váš socioekonomický status.

- a) zaměstnaný/zaměstnaná
- b) nezaměstnaný/nezaměstnaná
- c) OSVČ
- d) důchodce/důchodkyně
- e) student/studentka
- f) osoba na rodičovské dovolené
- g) jiné (uveďte)

V případě, že chcete být následně seznámeni s výsledky tohoto výzkumu, uveďte, prosím, svůj e-mail. Ráda Vám je zašlu.

Děkuji za čas, který jste věnovali vyplnění tohoto dotazníku.

Příloha č. 2: Odpovědi respondentů na otázku č. 1

Tabulka 15: Je pro vás v souvislosti s prostitucí přijatelné slovo "práce"?

Dmg. charakteristika	celkem	Rozhodně ano	Spíše ano	nevím	Spíše ne	Rozhodně ne
	317	69 (21,8 %)	156 (49,2 %)	19 (6 %)	51 (16,1 %)	22 (6,9 %)
Muži	123	36 (29,3 %)	60 (48,8 %)	6 (4,9 %)	14 (11,4 %)	7 (5,7 %)
Ženy	194	33 (17 %)	96 (49,5 %)	13 (6,7 %)	37 (19 %)	15 (7,7 %)
Méně než 18 let	60	6 (10 %)	30 (50 %)	3 (5 %)	13 (21,7 %)	8 (13 %)
18 až 30 let	137	26 (19 %)	64 (46,7 %)	10 (7,3 %)	27 (19,7 %)	10 (7,3 %)
31 až 45 let	82	21 (25,6 %)	44 (53,7 %)	4 (1,5 %)	11 (13,4 %)	2 (0,75 %)
46 až 60 let	26	12 (46,2 %)	12 (46,2 %)	2 (7,7 %)		
Více než 60 let	12	4 (33 %)	6 (50 %)			2 (17 %)
Svobodný (svobodná)	193	33 (17,1 %)	89 (46 %)	12 (6,2 %)	41 (21,2 %)	18 (9,3 %)
Ženatý (vdaná)	97	24 (24,7 %)	59 (60,1 %)	4 (4,1 %)	7 (7,2 %)	3 (3,1 %)
Rozvedený (rozvedená)	26	12 (46,2 %)	8 (30,1 %)	3 (14,8 %)	3 (14,8 %)	
Vdovec (vdova)	1					1
Bez vzdělání/ se základním vzděláním	65	7 (10,8 %)	31 (47,7 %)	3 (4,6 %)	16 (24,6 %)	8 (12,3 %)
SŠ vzdělání	24	5 (20,1 %)	11 (45,8 %)	2 (8,3 %)	3 (12,5 %)	3 (12,5 %)
SŠ s maturitou	106	30 (28,3 %)	45 (42,5 %)	8 (7,5 %)	17 (16 %)	6 (5,7 %)
VOŠ	17	5 (29,4 %)	8 (47 %)	2 (11 %)	2 (11 %)	
VŠ	106	30 (28 %)	45 (42,5 %)	8 (7,5 %)	17 (16 %)	6 (5,7 %)
Zaměstnanec	96	22 (23 %)	53 (55,2 %)	6 (6,2 %)	10 (10,4 %)	5 (5,2 %)
Student	130	17 (13 %)	60 (46,2 %)	8 (6,2 %)	33 (25,4 %)	12 (9,2 %)
OSVČ	40	19 (47,5 %)	18 (45 %)	1 (2,5 %)	2 (5 %)	
Osoba na RD	33	8 (24,2 %)	18 (54,5 %)	1 (3 %)	4 (12,1 %)	2 (6 %)
Důchodce	7	2 (28,6 %)	3 (42,9 %)			2 (28,6 %)
Nezaměstnaný	4			2 (50 %)	1 (24 %)	1 (25 %)

*V každém řádku je tučně zvýrazněna nejčastěji volená odpověď respondentů spadajících do dané kategorie

**Procenta jsou zaokrouhlena na jedno desetinné místo

Příloha č. 3: Odpovědi respondentů na otázku č. 2

Tabulka 16: Bylo by podle vašeho názoru v souladu se základními znaky podnikání označení prostitute jako živnosti?

Dmg. Charakteristika	celkem	Rozhodně ano	Spíše ano	nevím	Spíše ne	Rozhodně ne
	317	127 (40,1 %)	126 (39,7 %)	17 (5,4 %)	32 (10,1 %)	15 (4,7 %)
Muži	123	55 (44,7 %)	46 (37,4 %)	5 (4 %)	11 (11,2 %)	6 (6,1 %)
Ženy	194	72 (37,1 %)	80 (41,2 %)	12 (6,2 %)	21 (10,8 %)	9 (4,6 %)
Méně než 18 let	60	10 (16,7 %)	30 (50%)	4 (6,7 %)	4 (6,7 %)	12 (13,4 %)
18 až 30 let	137	49 (35,8 %)	50 (36,5 %)	10 (7,3 %)	19 (13,9 %)	9 (6,6 %)
31 až 45 let	82	43 (52,4 %)	33 (40,2 %)	3 (3,7 %)	1 (1,2 %)	2 (2,4 %)
46 až 60 let	26	19 (73 %)	7 (27 %)			
Více než 60 let	12	6 (50 %)	6 (50 %)			
Svobodný (svobodná)	193	60 (31,1 %)	77 (40 %)	13 (6,7 %)	31 (16 %)	12 (6,2 %)
Ženatý (vdaná)	97	47 (48,5 %)	43 (44,3 %)	3 (3,1 %)	1 (1 %)	3 (3,1 %)
Rozvedený (rozvedená)	26	19 (73 %)	6 (23,1 %)	1 (3,9 %)		
Vdovec (vdova)	1	1				
Bez vzdělání/ se základním vzděláním	65	12 (18,5 %)	27 (41,5 %)	5 (7,7 %)	17 (18,7 %)	4 (4,4 %)
SŠ vzdělání	24	8 (33,3 %)	10 (41,7 %)	2 (8,3 %)	3 (12,5 %)	1 (4,2 %)
SŠ s maturitou	106	47 (44,3 %)	40 (37,7 %)	7 (6,6 %)	5 (4,7 %)	7 (6,6 %)
VOŠ	17	7 (41,2 %)	7 (41,2 %)	2 (11,8 %)	1 (5,9 %)	
VŠ	106	53 (50 %)	42 (39,6 %)	1 (0,9 %)	6 (5,6 %)	3 (2,8 %)
Zaměstnanec	96	48 (50 %)	38 (39,6 %)	2 (2,1 %)	5 (5,2 %)	3 (3,1 %)
Student	130	30 (23 %)	56 (43 %)	13 (10 %)	9 (6,9 %)	22 (17 %)
OSVČ	40	28 (70 %)	10 (25 %)		2 (5 %)	
Osoba na RD	33	13 (39,4 %)	16 (48,5 %)		1 (3 %)	2 (6 %)
Důchodce	7	4 (57 %)	3 (43 %)			
Nezaměstnaný	4	1 (25 %)	2 (50 %)		1 (25 %)	

Příloha č. 4: Odpovědi respondentů na otázku č. 3

Tabulka 17: Souhlasíte s návrhem, podle kterého by prostituující osoby mohly vykonávat svou dosud nelegální a nezdaněnou činnost na základě povolení vydaného úřadem a odvádět z této činnosti daň z příjmu?

Dmg. charakteristika	celkem	Rozhodně ano	Spíše ano	Nevím	Spíše ne	Rozhodně ne
	317	158 (49,8 %)	97 (30,6 %)	18 (5,7 %)	20 (6,3 %)	24 (7,6 %)
Muži	123	60 (48,8 %)	41 (33,3 %)	3 (2,4 %)	9 (7,3 %)	10 (8,1 %)
Ženy	194	98 (50,5 %)	56 (28,9 %)	15 (7,7 %)	11 (5,7 %)	14 (7,2 %)
Méně než 18 let	60	21 (35 %)	16 (26,7 %)	7 (11,7 %)	8 (13,3 %)	8 (13,3 %)
18 až 30 let	137	58 (42,3 %)	45 (32,8 %)	10 (7,3 %)	9 (6,6 %)	15 (11 %)
31 až 45 let	82	56 (68,3 %)	22 (26,8 %)	1 (1,2 %)	3 (3,6 %)	
46 až 60 let	26	16 (61,5 %)	10 (38,5 %)			
Více než 60 let	12	7 (58,3 %)	4 (33,3 %)			1 (8,3 %)
Svobodný (svobodná)	193	79 (40,1 %)	58 (30 %)	17 (8,8 %)	17 (8,8 %)	21 (10,9 %)
Ženatý (vdaná)	97	62 (63,9 %)	31 (32 %)		2 (2,1 %)	2 (2,1 %)
Rozvedený (rozvedená)	26	17 (65,4 %)	8 (30,1 %)	1 (3,8 %)		
Vdovec (vdova)						1
Bez vzdělání/ se základním vzděláním	65	22 (33,8 %)	16 (24,6 %)	6 (9,2 %)	10 (15,4 %)	11 (16,9 %)
SŠ vzdělání	24	8 (33,3 %)	10 (41,7 %)	2 (8,3 %)	2 (8,3 %)	2 (8,3 %)
SŠ s maturitou	106	55 (51,9 %)	36 (34 %)	6 (5,7 %)	3 (2,8 %)	6 (5,7 %)
VOŠ	17	8 (47 %)	5 (34,7 %)	1 (6,9 %)	3 (20,7 %)	
VŠ	105	65 (61,9 %)	35 (33,3 %)	3 (2,9 %)	2 (1,2 %)	5 (4,8 %)
Zaměstnanec	96	59 (61,5 %)	28 (29,2 %)	4 (4,2 %)	1 (1 %)	4 (4,2 %)
Student	130	44 (33,8 %)	41 (42,1 %)	14 (14,4 %)	14 (14,4 %)	17 (17,4 %)
OSVČ	40	28 (70 %)	11 (27,5 %)		1 (2,5 %)	
Osoba na RD	33	17 (51,5 %)	14 (42,4 %)		1 (3 %)	1 (3 %)
Důchodce	7	5 (71,4 %)	1 (14,3 %)			1 (14,3 %)
Nezaměstnaný	4	1 (25 %)	1 (25 %)		1 (25 %)	1 (25 %)

Příloha č. 5: Odpovědi respondentů na otázku č. 4

Tabulka 18: Domníváte se, že regulací prostituce lze tuto činnost učinit více kontrolovatelnou?

Dmg. charakteristika	celkem	Rozhodně ano	Spíše ano	nevím	Spíše ne	Rozhodně ne
	317	55 (17,4 %)	121 (38,2 %)	47 (14,8 %)	57 (18 %)	37 (11,7 %)
Muži	123	19 (15,4 %)	47 (38,2 %)	19 (15,4 %)	21 (17,1 %)	17 (13,8 %)
Ženy	194	36 (18,6 %)	73 (37,6 %)	29 (14,9 %)	34 (17,5 %)	20 (10,3 %)
Méně než 18 let	60	10 (16,7 %)	18 (30 %)	7 (11,7 %)	16 (26,7 %)	9 (15 %)
18 až 30 let	137	23 (16,8 %)	50 (36,5 %)	21 (15,3 %)	26 (19 %)	17 (12,4 %)
31 až 45 let	82	13 (15,9 %)	35 (42,7 %)	12 (14,6 %)	14 (17 %)	8 (9,8 %)
46 až 60 let	26	7 (26,9 %)	10 (38,5 %)	7 (26,9 %)	1 (3,8 %)	1 (3,8 %)
Více než 60 let	12	2 (16,7 %)	8 (66,7 %)			2 (16,7 %)
Svobodný (svobodná)	193	31 (16,1 %)	67 (34,7 %)		41 (21,2 %)	26 (13,5 %)
Ženatý (vdaná)	97	16 (16,5 %)	45 (46,4 %)		12 (12,4 %)	9 (9,3 %)
Rozvedený (rozvedená)	26	7 (26,9 %)	8 (30,1 %)	5 (19,2 %)	4 (15,4 %)	2 (7,7 %)
Vdovec (vdova)	1	1				
Bez vzdělání/ se základním vzděláním	65	11 (16,9 %)	21 (32,3 %)	9 (13,8 %)	15 (23,1 %)	9 (13,8 %)
SŠ vzdělání	24	4 (16,7 %)	13 (54,2 %)	3 (12,5 %)	2 (8,3 %)	2 (8,3 %)
SŠ s maturitou	106	14 (13,2 %)	44 (41,5 %)	15 (14,2 %)	20 (18,9 %)	13 (12,3 %)
VOŠ	17	3 (17,6 %)	7 (41,2 %)	3 (17,6 %)	3 (17,6 %)	1 (5,9 %)
VŠ	105	23 (21,9 %)	35 (33,3 %)	18 (17,1 %)	17 (16,2 %)	12 (11,4 %)
Zaměstnanec	96	20 (20,8 %)	36 (37,5 %)	19 (19,8 %)	12 (12,5 %)	9 (9,4 %)
Student	130	18 (13,8 %)	46 (35,4 %)	16 (12,3 %)	34 (26,2 %)	16 (12,3 %)
OSVČ	40	9 (22,5 %)	16 (40 %)	6 (15 %)	6 (15 %)	3 (7,5 %)
Osoba na RD	33	5 (15,2 %)	12 (46,1 %)	6 (14,7 %)	4 (9,8 %)	6 (14,7 %)
Důchodce	7	2 (28,6 %)	4 (57,1 %)			1 (14,3 %)
Nezaměstnaný	4	1 (25 %)	2 (50 %)	1 (25 %)		

Příloha č. 6: Odpovědi respondentů na otázku č. 5

Tabulka 19: Který model regulace prostituce je podle Vašeho názoru nejhodnějším opatřením?

Dmg. charakteristika	celkem	německý model	švédský model	model, podle kterého jednájí v rozporu se zákonem prostituující osoby i jejich zákazníci (např. v Chorvatsku)
	317	257 (81 %)	28 (8,8 %)	32 (10,1 %)
Muži	123	104 (84,6 %)	11 (8,9 %)	8 (3,3 %)
Ženy	194	153 (78,9 %)	17 (8,8 %)	24 (12,4 %)
Méně než 18 let	60	37 (61,7 %)	11 (18,3 %)	12 (20 %)
18 až 30 let	137	109 (79,6 %)	12 (8,8 %)	16 (11,7 %)
31 až 45 let	82	75 (91,5 %)	3 (3,6 %)	4 (4,9 %)
46 až 60 let	26	25 (96,2 %)	1 (3,8 %)	
Více než 60 let	12	11 (91,7 %)	1 (8,3 %)	
Svobodný (svobodná)	193	142 (73,6 %)	23 (11,9 %)	28 (14,5 %)
Ženatý (vdaná)	97	90 (92,8 %)	3 (3,1 %)	4 (4,1 %)
Rozvedený (rozvedená)	26	25 (96,2 %)	1 (3,8 %)	
Vdovec (vdova)	1		1	
Bez vzdělání/ se základním vzděláním	65	39 (60 %)	17 (26,2 %)	9 (13,8 %)
SŠ vzdělání	24	19 (79,2 %)		5 (20,8 %)
SŠ s maturitou	106	90 (84,9 %)	6 (5,7 %)	10 (9,4 %)
VOŠ	17	15 (88,2 %)		2 (11,8 %)
VŠ	105	94 (89,5 %)	5 (4,8 %)	6 (5,7 %)
Zaměstnanec	96	88 (91,7 %)	4 (4,2 %)	4 (4,2 %)
Student	130	90 (69,2 %)	19 (14,6 %)	21 (16,2 %)
OSVČ	40	39 (97,5 %)		1 (2,5 %)
Osoba na RD	33	27 (81,8 %)	3 (9,1 %)	3 (9,1 %)
Důchodce	7	6 (85,7 %)	1 (14,3 %)	
Nezaměstnaný	4	2 (50 %)	1 (25 %)	1 (25 %)

Příloha č. 7: Odpovědi respondentů na otázku č. 6

Tabulka 20: Myslíte si, že povinnost absolvovat pravidelné lékařské prohlídky, která by se vztahovala na prostituuující osoby, je vhodným opatřením?

Dmg. Charakteristika	celkem	Rozhodně ano	Spíše ano	nevím	Spíše ne	Rozhodně ne
	317	158 (49,8 %)	97 (30,6 %)	18 (5,7 %)	20 (6,3 %)	24 (7,6 %)
Muži	123	85 (69,1 %)	26 (14,6 %)	7 (3,9 %)	4 (2,2 %)	1 (0,6 %)
Ženy	194	166 (85,6 %)	15 (7,7 %)	9 (4,4 %)	4 (2,1 %)	
Méně než 18 let	60	48 (80 %)	6 (10 %)	4 (6,7 %)	2 (3,3 %)	
18 až 30 let	137	117 (85,4 %)	13 (9,5 %)	4 (2,9 %)	3 (2,2 %)	
31 až 45 let	82	63 (76,8 %)	12 (14,6 %)	6 (7,3 %)	1 (1,2 %)	
46 až 60 let	26	15 (57,7 %)	8 (30,1 %)	1 (3,8 %)	1 (3,8 %)	1 (3,8 %)
Více než 60 let	12	8 (66,7 %)	2 (16,7 %)	1 (8,3 %)	1 (8,3 %)	
Svobodný (svobodná)	193	154 (80 %)	26 (13,5 %)	8 (4,1 %)	5 (2,6 %)	
Ženatý (vdaná)	97	78 (80,4 %)	11 (11,3 %)	16 (16,5 %)	8 (8,2 %)	1 (1 %)
Rozvedený (rozvedená)	26	19 (73,1 %)	4 (15,4 %)	2 (7,7 %)	1 (3,8 %)	
Vdovec (vdova)	1			1		
Bez vzdělání/ se základním vzděláním	65	51 (78,5 %)	7 (10,8 %)	5 (7,7 %)	2 (3,1 %)	
SŠ vzdělání	24	19 (79,2 %)	5 (20,8 %)			
SŠ s maturitou	106	86 (81,1 %)	13 (12,3 %)	4 (3,8 %)	2 (1,9 %)	1 (0,9 %)
VOŠ	17	13 (76,5 %)	3 (17,6 %)	1 (5,9 %)		
VŠ	105	82 (78,1 %)	13 (12,4 %)	6 (5,7 %)	4 (3,8 %)	
Zaměstnanec	96	76 (79,2 %)	12 (12,5 %)	5 (5,2 %)	11 (11,5 %)	
Student	130	107 (82,3 %)	15 (11,5 %)	5 (3,8 %)	3 (2,3 %)	
OSVČ	40	26 (65 %)	12 (30 %)	1 (2,5 %)	1 (2,5 %)	
Osoba na RD	33	28 (84,8 %)	1 (3 %)	3 (9,1 %)	1 (3 %)	
Důchodce	7	4 (57 %)	1 (14,3 %)	1 (14,3 %)	1 (14,3 %)	
Nezaměstnaný	4	1 (25 %)	3 (75 %)			

Příloha č. 8: Odpovědi respondentů na otázku č. 8

Tabulka 21: V ČR je nezákonné zřizování a provozování nevěstinců. Měl by podle Vašeho názoru tento zákaz nadále platit?

Dmg. charakteristika	celkem	Rozhodně ano	Spíše ano	nevím	Spíše ne	Rozhodně ne
	317	38 (12 %)	62 (19,6 %)	48 (15,1 %)	117 (36,9 %)	52 (16,4 %)
Muži	123	12 (9,8 %)	19 (15,4 %)	23 (18,7 %)	45 (36,6 %)	24 (19,5 %)
Ženy	194	28 (14,4 %)	43 (22,2 %)	25 (12,9 %)	72 (37,1 %)	28 (14,4 %)
Méně než 18 let	60	9 (15 %)	22 (36,7 %)	14 (23,3 %)	12 (20 %)	3 (5 %)
18 až 30 let	137	19 (13,9 %)	27 (19,7 %)	18 (13,1 %)	54 (39,4 %)	19 (13,9 %)
31 až 45 let	82	8 (9,8 %)	9 (10,1 %)	9 (10,1 %)	36 (43,9 %)	20 (24,4 %)
46 až 60 let	26		1 (3,8 %)	4 (15,4 %)	13 (50 %)	8 (30,8 %)
Více než 60 let	12	2 (16,7 %)	3 (25 %)	3 (25 %)	2 (16,7 %)	2 (16,7 %)
Svobodný (svobodná)	193	26 (13,5 %)	48 (24,9 %)	31 (16,1 %)	63 (32,6 %)	25 (13 %)
Ženatý (vdaná)	97	12 (12,4 %)	13 (13,4 %)	13 (13,4 %)	43 (44,3 %)	16 (16,5 %)
Rozvedený (rozvedená)	26	1 (3,8 %)	1 (3,8 %)	3 (11,5 %)	11 (42,3 %)	10 (38,5 %)
Vdovec (vdova)	1			1		
Bez vzdělání/ se základním vzděláním	65	8 (12,3 %)	23 (35,4 %)	15 (23,1 %)	14 (21,5 %)	5 (7,7 %)
SŠ vzdělání	24	3 (12,5 %)	7 (29,1 %)	8 (38,1 %)	14 (58,3 %)	5 (20,1 %)
SŠ s maturitou	106	16 (15,1 %)	20 (18,9 %)	11 (10,4 %)	40 (37,7 %)	19 (17,9 %)
VOŠ	17	1 (5,9 %)	2 (11,8 %)	3 (17,6 %)	8 (47 %)	3 (17,6 %)
VŠ	105	10 (9,5 %)	10 (9,5 %)	11 (10,5 %)	51 (48,6 %)	23 (21,9 %)
Zaměstnanec	96	10 (10,4 %)	11 (11,5 %)	17 (17,7 %)	36 (37,5 %)	22 (22,9 %)
Student	130	18 (13,8 %)	38 (29,2 %)	25 (19,2 %)	38 (29,2 %)	11 (8,5 %)
OSVČ	40	2 (5 %)	3 (7,5 %)	3 (7,5 %)	19 (47,5 %)	13 (32,5 %)
Osoba na RD	33	6 (18,2 %)	4 (12,1 %)	2 (6 %)	18 (54,5 %)	3 (9,1 %)
Důchodce	7	1 (14,3 %)	2 (28,6 %)	1 (14,3 %)	1 (14,3 %)	2 (28,6 %)
Nezaměstnaný	4		1 (25 %)		2 (50 %)	1 (25 %)

Příloha č. 9: Odpovědi respondentů na otázku č. 9

Tabulka 22: Je podle Vašeho názoru možné prostituci zcela vymýtit?

Dmg. charakteristika	Celkem	Rozhodně ano	Spíše ano	nevím	Spíše ne	Rozhodně ne
	317	2 (0,6 %)	3 (0,9 %)	4 (1,3 %)	75 (23,7 %)	233 (73,5 %)
Muži	123	2 (1,6 %)	1 (0,8 %)	3 (2,4 %)	24 (19,5 %)	93 (75,6 %)
Ženy	194		2 (1 %)	1 (0,5 %)	51 (26,3 %)	140 (72,2 %)
Méně než 18 let	60		1 (1,7 %)		24 (40 %)	35 (58,3 %)
18 až 30 let	137	2 (1,5 %)	2 (1,5 %)	4 (2,9 %)	30 (21,9 %)	90 (65,7 %)
31 až 45 let	82				13 (15,6 %)	69 (84,4 %)
46 až 60 let	26				4 (16,7 %)	22 (83,3 %)
Více než 60 let	12				4 (33,3 %)	8 (66,7 %)
Svobodný (svobodná)	193	2 (1 %)	2 (1 %)	4 (2,1 %)	52 (26,9 %)	133 (68,9 %)
Ženatý (vdaná)	97		1 (1 %)		19 (19,6 %)	77 (79,4 %)
Rozvedený (rozvedená)	26				4 (15,4 %)	22 (84,6 %)
Vdovec (vdova)	1					1
Bez vzdělání/ se základním vzděláním	65	1 (1,5 %)	2 (3,1 %)	1 (1,5 %)	20 (30,1 %)	41 (42,1 %)
SŠ vzdělání	24				14 (58,8 %)	10 (41,2 %)
SŠ s maturitou	106		1 (1 %)		29 (27,4 %)	76 (71,7 %)
VOŠ	17				3 (17,6 %)	14 (82,3 %)
VŠ	105	1 (1 %)		3 (2,9 %)	9 (8,6 %)	92 (87,6 %)
Zaměstnanec	96	1 (1 %)		1 (1 %)	18 (18,8 %)	76 (79,2 %)
Student	130	1 (0,8 %)	3 (2,3 %)	2 (1,5 %)	42 (32,3 %)	82 (63,1 %)
OSVČ	40				6 (15 %)	34 (85 %)
Osoba na RD	33				5 (15,2 %)	28 (84,8 %)
Důchodce	7				2 (28,6 %)	5 (71,4 %)
Nezaměstnaný	4			1 (25 %)		3 (75 %)

Příloha č. 10: Otevřený dopis ROZKOŠE bez RIZIKA k návrhu zákona o regulaci prostituce

Vážené poslankyně, vážení poslanci,

jménem nevládní organizace ROZKOŠ bez RIZIKA, která už 22 let pomáhá sexuálním pracovnícím, Vás žádáme, abyste **hlasoval/a proti přijetí návrhu zákona o regulaci prostituce** z dílny Zastupitelstva hlavního města Prahy, sněmovní tisk 115.

Návrh zákona ignoruje doporučení českých organizací, které se dlouhodobě zabývají problematikou prostituce (ROZKOŠ bez RIZIKA, Centrum Jana, Ulice – Agentura sociální práce) či obchodováním s lidmi (La Strada, o. p. s), a opomíjí zkušenosti evropských zemí, kde již byla prostituce zákonem upravena.

Přijetí návrhu by výrazně zhoršilo postavení sexuálních pracovníc a pracovníků, přitom řada z nich se už nyní nachází v problematické životní situaci, kdy čelí stigmatizaci, zadlužení – často se jedná o svobodné matky s dětmi – a zvýšenému riziku násilného napadení. Nezamýšleným, ale velmi vážným důsledkem návrhu je pravděpodobný nárůst pohlavně přenosných infekcí u sexuálních pracovníc/pracovníků a jejich klientů/klientek.

Naše hlavní výtky vůči návrhu zákona o regulaci prostituce jsou:

- Návrh je přísně regulační (vznik registru osob v prostituci, plošný zákaz pouliční prostituce, omezení tzv. privátů) a represivní (vysoké pokuty). **Podstatná část sexuálních pracovníc a pracovníků proto přejde do ilegální sféry**, což přinese řadu negativních jevů: pokles testování na pohlavně přenosné infekce, růst obchodu s lidmi a vykořisťování, větší riziko násilí, odklon od pomáhajících organizací, kdy bude velmi problematické tyto osoby kontaktovat a poskytnout jim preventivní služby, a v neposlední řadě i zatížení policie.
- Nesouhlasíme s povinnou registrací a vznikem registru sexuálních pracovníc a pracovníků. **Obava ze ztráty soukromí a stigmatizace bude dalším důvodem odchodu sexuálních pracovníc a pracovníků do ilegální sféry**. S povinnou registrací nesouhlasily dle našeho šetření dvě třetiny dotázaných klientek. Lze předpokládat, a dokládají to i zahraniční zkušenosti, že reálný počet registrovaných bude ještě nižší.
- **Povinné zdravotní prohlídky žen a mužů pracujících v sexbyznysu nefungují**, a to jak podle zkušeností ze zahraničí, tak podle studií renomovaných organizací jako UNAIDS (Společný program OSN pro HIV/AIDS) nebo WHO (Světová zdravotnická organizace). Způsobují menší zájem o testování a zákazníci častěji vyžadují sex bez kondomu. Proti vyzkoušené a funkční praxi je i zpoplatnění zdravotních prohlídek a nutnost navštívit praktického lékaře a jím určeného specialistu.
- **Návrh zcela opomíjí práva sexuálních pracovníc a pracovníků, neřeší jejich bezpečnost při práci nebo nárok na platbu za provedenou službu**. Nezapomíná se pracovními podmínkami pro osoby v sexbyznysu, nutností jejich destigmatizace a potřebou vytvořit programy zaměřené na odchod z tohoto odvětví, jako je tomu v případě zahraničních úprav.

- **Plošný zákaz pouliční prostituce postihuje nejzranitelnější skupinu osob v sexbyznysu**, například drogově závislé nebo lidi bez domova. Nezřídka se jedná o osoby k prostituci nucené, které čelí dvojímu tlaku – kořistění ze strany kuplířů a represi ze strany policie. Návrh nepočítá se zavedením **tippelzón**(bezpečných areálů se zázemím pro poskytování sexuálních služeb), které dobře fungují v Německu, Nizozemí, Švýcarsku i dalších evropských zemích.
- **Omezení pro privátní podniky (provozování na jednu osobu) nerespektuje charakter těchto podniků a zvýší pravděpodobnost násilných napadení sexuálních pracovníků a pracovníků.** Dle našich zkušeností obvykle pracují v bytě minimálně dvě ženy, které si vzájemně poskytují ochranu a kontrolují se po odchodu zákazníka. Řada z nich nechce pracovat v tzv. klubech, protože jim nevyhovují pracovní podmínky určené vedením podniku – dlouhá provozní doba, nemožnost vzít si volno v práci apod.

Předkladatele návrhu zákona jsme na závažné nedostatky zákona několikrát upozorňovali. Rozbor problematických částí návrhu jsme vydali i v roce 2013 v publikaci *Ze sexbyznysu na trh práce*, která je v elektronické podobě zdarma ke stažení na stránkách rozkosbezrizika.cz. K výraznějším změnám přes naše námítky i námítky dalších organizací, které jsou v pravidelném kontaktu se sexuálními pracovníci a pracovníky, ale nedošlo. **Návrh zákona bohužel obsahuje natolik zásadní nedostatky, že jej musíme jako celek odmítnout. Ve svých důsledcích by vedl k výraznému nárůstu problémů spojených s prostitucí.**

Celkový počet sexuálních pracovníků v ČR bývá odhadován na 10 až 13 tisíc, ROZKOŠ bez RIZIKA přitom ročně otestuje přes 3 tisíce z nich na HIV. Díky naší sociální a zdravotní práci velké množství sexuálních pracovníků dbá o své zdraví, což dokazují nízká čísla výskytu pohlavně přenosných infekcí u této skupiny. **Přijetí a uplatňování zákona o regulaci prostituce by tento pozitivní trend zvrátilo.**

Věříme, že při rozvažování o návrhu vezmete v potaz náš postoj. Neváhejte nás kontaktovat, pokud byste chtěl/a k problematice podrobnější vyjádření nebo schůzku.

PhDr. **Hana Malinová**, CSc.
generální ředitelka R-R
tel: 602181181
e-mail: Hana.Malinova@seznam.cz

Mgr. **Lucie Šídová**
výkonná ředitelka R-R
tel: 724760171
e-mail: sidova@rozkosbezrizika.cz

K dopisu a proti návrhu zákona o regulaci prostituce se připojují:

Mgr. **Lucie Černá**, předsedkyně **Network East-West** (česko-bavorský Projekt JANA),
Domažlice, www.centrumjana.cz

Mgr. **Martin Parula**, ředitel **Ulice – Agentura sociální práce**, Plzeň, www.ulice-plzen.com

Mgr. **Markéta Hronková**, ředitelka **La Strada ČR**, o. p. s, Praha, www.strada.cz